LETO VI. ŠT. 42 (283) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 8. NOVEMBRA 2001

NOVI GLAS®

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 1500 LIR 0,77 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

OB POPISOVANJU

"Tiste dni je izšel ukaz cesarja Avgusta, naj se popiše ves svet. To popisovanje je bilo prvo v času, ko je bil Kvirinij cesarski namestnik v Siriji. In vsi so se hodili popisovat, vsak v svoj rodni kraj. Tudi Jožef je šel iz Galileje, iz mesta Nazareta, v Judejo, v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem, ker je bil iz Davidove hiše in rodbine, da bi se popisal z Marijo..." (iz Lukovega evangelija). Vsakdo je moral torej v svoje mesto, da se tam popiše. Kako? V katerem jeziku? V Palestini so gotovo uporabili različne tamkajšnje jezike, poleg uradnega – latinskega – še najmanj dva, kot sta recimo aramajski in hebrejski. Sama sveta Družina je prav gotovo v svojem jeziku opisala lastne podatke... Materin jezik je torej gotovo bil upoštevan tudi v dobi rimskega imperija.

Pa danes? Spet smo v dobi popisa prebivalstva. Danes gre pri nas za priznanje jezikovne enakopravnosti, kjer naj bo slovenščina enakopravna italijanščini, kot izhaja tudi jasno iz raznih členov zaščitnega zakona. Popisovanje ni zgolj tehnična zadeva, v našem primeru gre tudi za načelno zadevo. Slovenci v Italiji imamo namreč vso pravico (zlasti po sprejetju dveh zaščitnih zakonov, splošnega in specifičnega za slovensko manjšino) zahtevati enakovrednost našega jezika. Čemu sicer zaščita? Je to le burka, ki naj služi – kot pesek v oči – mednarodni javnosti in Evropi za potrebno uspavalno sredstvo?

Popisovalne pole, enojezične (italijanske), dvojezične (italijansko-slovenske) ali samo slovenske, vse to vprašanje je vzbudilo v naši javnosti upravičene reakcije. Zato se prav v teh dneh bije bitka za pravično rešitev zadeve. Zaenkrat pa še ni na obzorju nikake rešitve, ki bi zadovoljila pričakovanja slovenske manjšine.

Rim ni odgovoril na zahteve slovenskih krovnih organizacij in županov o zadevi. S tem je šla vsa zadeva v drugo fazo, ko je treba nedvomno odločneje in ostreje nastopiti. Zato naj po sklepu krovnih organizacij sedaj steče nov protest Slovencev v Italiji. Posebno je tu pomembno pismo predsedniku republike Carlu Azegliu Ciampiju, ki je kot državni poglavar vrhovni varuh ustavnih načel v državi. Sedaj je torej prav na Kvirinalu, da s svojo avtoriteto pove jasno besedo o zadevi. Vse skupaj pa ni tako enostavno.

Ne bomo zdaj obravnavali tehničnih ali drugih problemov, vezanih na to vprašanje. Gre predvsem za odločno načelno vprašanje, ki se danes postavlja Slovencem v Italiji. Treba je vsekakor reševati osnovni problem, namreč izvajanje zaščitnega zakona. Čemu torej kar dva zaščitna zakona, če potem prihaja do tako absurdnih razkorakov?

Slovenci v Italiji smo že imeli probleme z ljudskim štetjem v preteklosti. Leta nazaj nismo hoteli popisovanja glede narodne pripadnosti, ker smo menili, da bi šlo za neke vrsto preštevanje. Obratno pa recimo na Južnem Tirolskem nemška narodna skupnost hoče tudi preštevanje jezikovne pripadnosti. To seveda zato, ker je na svojem ozemlju (pokrajina Bocen) dovolj močna, da se sama kot tako priznava in je pravzapav tu velika večina. Zato pa so tudi med manjšinami v isti državi lahko določene objektivne razlike.

Vsekakor je protestna akcija slovenske manjšine v tem oziru nadvse upravičena. To potrjuje tudi vlada republike Slovenije, ki je preko državne tajnice Magdalene Tovornik izrekla odločen protest italijanskemu veleposlaniku v Ljubljani. S tem je slovenska vlada tudi dejavno podprla prizadevanja slovenske manjšine v Italiji v njenem boju za dosego enakopravnosti in vseh pravic, ki izhajajo iz komaj odobrenega zaščitnega zakona.

ANDREJ BRATUŽ

POMEMBNO SPOROČILO IZ ZDA

V BOJU ZOPER TERORIZEM TUDI ITALIJANSKA VOJSKA

DRAGO LEGIŠA

Medtem ko je že vse kazalo, da je britanska, francoska in nemška trojica spet izključila Italijo od novega posveta v zvezi z bojem proti terorizmu, je v nedeljo, 4. t.m, kot strela z jasnega treščila v svet novica, da je na poti v London, kjer je bilo napovedano srečanje omenjene trojice, tudi italijanski ministrski predsednik Berlusconi.

Tokrat pa ni šlo le za srečanje predstavnikov Anglije, Francije in Nemčije, temveč so bili v zadnjem trenutku, poleg Berlusconija, povabljeni v angleško prestolnico tudi ministrski predsedniki Španije, Nizozemske in Belgije ter "zunanji minister" Evropske zveze Solana. Kar zadeva prisotnost predsednika italijanske vlade, je bilo, kot kaže, odločilno sporočilo ameriške vlade, da je slednja sprejela ponudbo Italije, da bi s svojo vojsko aktivno sodelovala v boju zoper talibanski režim v Afganistanu, ki skriva in varuje glavnega voditelja islamske teroristične organizacije Osamo Bin Ladna.

O sodelovanju italijanske vojske v boju zoper terorizem je včeraj (v sredo, 7. t.m.) sklepal rimski parlament. Opozicija ni nastopila enotno, kar je bilo pričakovati, saj je bilo že prej znano, da so zeleni, Cossuttovi in Bertinottijevi komunisti odločno proti vojaškemu posegu v Afganistanu, češ da se na ta način ne bo premagal terorizem. Vemo pa, da ima Berlusconijeva vlada trdno večino v obeh vejah parlamenta, tako da potrditev sklepa sedanje vlade, naj v boju proti terorizmu neposredno sodeluje tudi italijanska vojska, ni bila nikdar ogrožena. Priznati pa je vendarle treba, da levosredinska opozicija ni pričakovala takšnega razvoja dogodkov, saj je še v nedeljo, 4. t.m., dobršen del sredstev množičnega obveščanja odkrito poudarjal, da je Italija z vlado Silvia Berlusconija v mednarodni javnosti postala neverodostojna in na lestvici držav nikakor ne zaseda mesta, ki bi ji pripadalo kot šesti industrijsko najbolj razviti državi na svetu.

Očitno je bilo, da si je opozicija s tem hotela in želela tudi kovati politični kapital, kar je sicer popolnoma razumljivo, saj je ena prvenstvenih nalog opozicije, da nadzoruje in graja, če je potrebno, delovanje vlade in njene večine v obeh zakonodajnih zbornicah.

Obliko sodelovanja italijanske vojske v spopadih, ki so v teku, bo določilo ameriško vojaško poveljstvo, vendar je v njegovem glavnem stanu že nekaj dni prisotna skupina visokih italijanskih častnikov. Nekateri pa menijo, da italijanski vojaki ne bodo neposredno sodelovali v bojih na afganistanskem ozemlju, da pa bodo gotovo prisotni na tem ozemlju, ko bo vojskovanja konec in bo treba skrbeti za red in varnost.

STRAN 2

ZELO AKTUALNO VPRAŠANJE

EVROPSKA NAČELA V PRAKSI DRŽAV

ALOJZ TUL

Čeprav Evrope kot pravnopolitične tvorbe še ni, se v splošni politični publicistiki uporabljajo izrazi, ki so značilni za že jasno opredeljene politične subjekte na mednarodni ravni. Tako slišimo in beremo, da bi Evropa morala imeti tudi svojo zunanjo in varnostno politiko in na takšni osnovi nastopati. Vemo pa, da smo še daleč od takšne stopnje evropske integracije, ki se je v bistvu najtopliveje uveljavila na gospodarskem področju. Kljub temu so se postopno oblikovala določena pravila igre med članicami Evropske zveze, ki se ne omejujejo zgolj na področje gospodarskega življenja, temveč zaobjemajo tudi druga pomembna področja kulturnega značaja v širšem pomenu besede, iz česar izhaja, da se čuti potreba po širitvi integracijskih procesov, vključno na strogo političnem področju.

Ne glede na gornje modrovanje pa ugotavljamo, da je Evropa danes v raznih pogledih v središču pozornosti in se nanjo mnogi sklicujejo ob raznih problemih. Kot se proizvajalci raznih izdelkov obešajo na evropski predznak "evro", tako se kulturniki in zlasti politiki zelo radi sklicujejo na pojme, kot so evropskost, evropski duh, evropska naravnanost ipd. To je sicer samo po sebi vzpodbudno, vendar če pogledamo malo globlje v ozadje teh pojavov, ugotovimo, da zlasti politiki želijo z njimi zakrivati nekatera svoja ravnanja ali se prikazovati kot odprti in pripravljeni na iskreno sodelovanje.

Vzemimo kot primer vprašanje zaščite narodnih in jezikovnih manjšin. V tem pogledu so bile v zadnjem obdobju odobrene razne konvencije, ki so jih posamezne države potrdile in bi jih zato morale tudi dosledno uveljavljati na svojih območjih. Vemo, da se to v več primerih ne dogaja ali se le delno spoštujejo sprejete obveze. Zato se zdi kot pravi paradoks, da Evropska zveza zahteva od držav, ki se potegujejo za članstvo v njej, strogo spoštovanje pravic manjšin na njihovem ozemlju, medtem ko je do svojih rednih članic dokaj prizanesljiva. Evropsko ravnanje do manjšin mora veljati za vse, saj drugače ni verodostojno.

Eno temeljnih pravil Evropske zveze je enako ravnanje do vseh v določeni zadevi. Vse nove članice morajo svojo zakonodajo v določenih rokih prilagoditi tisti, ki velja v Zvezi, pri čemer prihaja v poštev tudi trg nepremičnin. Od Slovenije pa je Evropska zveza zahtevala, da mora dovoliti, da državljani držav EU smejo pod določenimi pogoji dobiti nepremičnine že po podpisu pridružitvenega sporazuma. To določilo je znano kot Solanov kompromis. Odstopanje od splošnega pravila je bilo tu očitno zaradi znanega pritiska Italije v zvezi z zapuščenim imetjem istrskih beguncev.

Nekaj podobnega se sedaj dogaja med Italijo in Hrvaško; ker tudi Hrvaška, kot prej Slovenija, ni pristala na italijansko zahtevo po vračanju imovine istrskim beguncem, je italijanska diplomacija začela pritiskati na hrvaško vlado, naj vračanje omenjene imovine omogoči v okviru zakona o denacionalizaciji za hrvaške državljane, ki je v razpravi v parlamentu (saboru). Hrvaška to zavrača, ker denacionalizacija prihaja v poštev le za hrvaške državljane, ne pa za tujce. Slednji, se pravi državljani članic EU, bodo smeli pridobiti nepremičnine na Hrvaškem, ko bo ta postala njena članica, kot je splošno pravilo.

STRAN 2

SKUPNO PREDSTAVNIŠTVO SLOVENCEV V ITALIJI

je zavzelo končno stališče v zvezi s popisom prebivalstva.

Sklenilo je začeti akcijo s

PROTESTNIM PISMOM PREDSEDNIKU REPUBLIKE CIAMPIJU.

Popisne obrazce ISTAT-a obdržimo doma in jih ne vrnemo nikomur.

Protestno pismo je na razpolago na sedežih naših društev in organizacij (najdete ga tudi na strani 16).

SKUPNO PREDSTAVNIŠTVO SLOVENCEV V ITALIJI

Ko se odločimo, da poverjenemu popisovalcu ne vrnemo izpolnjene popisne pole, mu točno sporočimo tudi RAZLOG našega protesta. V tem smislu popisovalca prosimo, naj v svoj dnevnik zapiše: "ZAHTEVA POPISNICO V SKLADU Z ZAKONOM ŠT. 38 IZ LETA 2001". Če je popisovalec italijanskega jezika, naj v svoj dnevnik zabeleži: "CHIEDE IL MODULO CONFORME ALLA LEGGE 38 DEL 2001."

VSEBINA

02 Breda Susič
MED DVEMA OGNJEMA

02 Janez Povše
RAZREŠITI PALESTINSKO VPRAŠANJE

03 Jurij Paljk / intervju
SAVO UŠAJ

08 Ivan Žerjal / pogovor
ODV. PETER MOČNIK

16 PISMO PREDSEDNIKU REPUBLIKE CIAMPIJU

SVET OKROG NAS

OSNUTEK NOVEGA DEŽELNEGA VOLILNEGA ZAKONA

NOVA KLOFUTA ZA NAŠO MANJŠINO

Vladajoča večina v deželnem svetu Furlanije-Julijske krajine je pripravila osnutek novega deželnega volilnega zakona, o katerem bo v kratkem razpravljal deželni svet. Iz vsebine osnutka izhaja, da večina, ki jo sestavljajo predstavniki desne sredine, sploh ne upošteva dejstva, da je v deželi prisotna tudi slovenska narodnostna skupnost, ki bi imela pravico, da bi bila primerno zastopana v deželnem zboru. Dobro vemo, kako je to vprašanje rešila Slovenija, ki je že z ustavo zagotovila prisotnost predstavnikov italijanske in madžarske skupnosti tako v parlamentu kot tudi v občinskih svetih v dvojezičnih občinah.

Osnutek novega deželnega zakona predvideva, da bodo volitve potekale po proporčnem volilnem sistemu, ki bo med drugim določal 5% volilni prag. Če kandidatna lista ne bo zbrala vsaj 5% glasov celotnega volilnega zbora, ne bo imela zastopstva v deželnem svetu. Večina sestavljavcev osnutka se je postavila na stališče, da bi bilo zajamčeno zastopstvo za našo manjšino v nasprotju s črko in duhom republiške ustave. Gre za staro pesem, ki jo poslušamo že dolgo let. V resnici pa na italijanski strani ni prave politične volje, da bi se zadeva pravično in pošteno uredila. Brez zajamčenega zastopstva slovenska narodnostna skupnost v F-Jk pa nikakor ne more biti politični subjekt, temveč je prepuščena na milost in nemilost italijanske večine. To pa gotovo ni v skladu ne s črko ne z duhom republiške ustave ter mednarodnih sporazumov in obvez, ki jih je Italija sprejela tako na dvostranski kot na mednarodni ravni.

Nekaj krivde je tudi na naši strani, saj doslej še nismo zmogli ali znali najti skupnega jezika in smo se pred italijansko večino predstavljali z različnimi in tudi nasprotujočimi si predlogi. Zato je že skrajni čas, da pride znotraj manjšine do določitve res skupnega predstavništva, kar je prvi pogoj, da se pred italijansko večino predstavimo kot polnopravni subjekt. V nasprotnem primeru se bo tudi v tem pogledu nadaljevala stara praksa, da smo Slovenci zanimivi le kot volivci posameznih italijanskih političnih strank, v okviru katerih ni bilo, ni in ne bo možnosti za dejansko sodelovanje pri določanju temeljnih smernic političnega, družbenega in gospodarskega razvoja, kar je, kot določa ustava, glavna naloga vsake politične stranke.

S 1. STRANI

V BOJU

Od vsega začetka krize pa je bilo rečeno, da bo Italija okrepila svojo vlogo na Balkanu, češ da bodo italijanski vojaki morali prevzeti dolžnosti, ki jih zdaj na Kosovu, v Bosni in Makedoniji opravljajo ameriški vojaki. Slednji naj bi namreč odšli na afganistansko bojišče. Kako se bodo dejansko razvijali dogodki, pa bo pokazala že bližnja prihodnost.

Priznati je vsekakor treba, da je Berlusconi dosegel pomemben uspeh, saj je tako rekoč z enim samim zamahom naredil konec očitkom, da je po njegovi krivdi Italija postala država druge kategorije. Pri tem je gotovo bilo odločilno njegovo osebno prijateljstvo z britanskim ministrskim predsednikom Blairom, s katerim se je pred dnevi srečal v Genovi, ko se je Blair vračal s svojega potovanja po Bližnjem vzhodu, kjer je imel pomembne pogovore tako z izraelskimi kot palestinskimi voditelji. Prisotnost predsednika Berlusconija in drugih evropskih ministrskih predsednikov je naredila tudi konec govoricam o direktoriju britansko-nemške in francoske trojice, ki naj bi bila nekakšno jedro nove evropske ustave. Nepristranski opazavalci opozarjajo, da je bil v Londonu v nedeljo prisoten tudi španski ministrski predsednik Aznar, kar naj bi kazalo na voljo ali željo Velike Britanije, da bi Španija imela večjo vlogo v Evropski zvezi, kot jo ima do zdaj, vse to seveda predvsem na škodo Italije, ki naj bi bila zdaj na evropski lestvici na četrtem mestu.

Medtem se je spet javno oglasil Osama Bin Laden, ki je sedanji spopad označil za sveto vojno in zlasti odločno obsodil tiste arabske in muslimanske države, ki posredno ali neposredno sodelujejo z Združenimi državami Amerike. Pri tem je izrecno omenil tudi Italijo, ki jo je označil za starega sovražnika islamskega sveta. Mož očitno ne pozna zgodovine ali jo hoče po svoje krojiti, saj vemo, da je že Mussolini veljal za prijatelja arabskih držav, medtem ko je iz povojne italijanske zgodovine dobro znano, kako so se nekateri vodilni italijanski povojni politiki hoteli za vsako ceno osamosvojiti od velikih povečini ameriških petrolejskih družb in navezati neposredne stike z državami, ki imajo bogata petrolejska ležišča. Navsezadnje je zaradi takih načrtov in programov baje moral umreti tragične smrti Enrico Mattei, vodilni gospodarstvenik na italijanskem petrolejskem področju. Izvajanja Osame Bin Ladna so seveda znatno povečala preplah v razvitih zahodnih državah, kjer se iz dneva v dan krepi bojazen pred novimi atentati, pri čemer prihajajo v poštev predvsem nevarno bakteriološko in celo jedrsko orožje, s katerim naj bi tako ali drugače razpolagal tudi sam Osama Bin Laden. Italija je zato okrepila nadzorstvo na vsem svojem ozemlju ter zlasti strože zavarovala kraje in mesta, ki bi lahko postali predmet atentatov.

S 1. STRANI

NAČELA

Italijanska diplomacija se pri tem sklicuje, kot običajno, na "evropski način" reševanja odprtih vprašanj. Kako si pa nekateri v Italiji zamišljajo "evropski duh" dovolj zgovorno dokazuje znani diplomatski zaplet v zvezi z nameravano podelitvijo najvišjega odlikovanja za vojaške zasluge zadnji italijanski upravi v Zadru. Italijanska stran sicer poudarja, da je hotela le napraviti simbolno gesto sprave v duhu dobrih sosedskih odnosov in približevanja Hrvatske Evropski uniji. Pri tem pa je "pozabila", da se tovrstne geste morajo napraviti ob soglasju obeh prizadetih strani.

Kot vidimo, marsikdo s takšnim ali drugačnim sklicevanjem na evropska pravila in načela skuša zavarovati svoje posebne interese in težnje. Zato pa moramo biti toliko realistični, da takšne igre natančno proučimo, saj se moramo zavedati, da ni vse zlato, kar se sveti.

LJUDSKO ŠTETJE / ZAČETEK PROTESTNE AKCIJE

PIŠIMO PREDSEDNIKU, NE VRAČAJMO OBRAZCEV!

Protestna akcija slovenske manjšine v zvezi z zapleti ob letošnjem ljudskem štetju je torej stekla. Člani naše skupnosti imajo na voljo večje število izvodov (za zdaj okoli 4.000) protestnega pisma, naslovljenega na predsednika Ciampija, katerega besedilo objavljamo na 16. strani in ki je na razpolago na sedežih naših društev in organizacij. Stekla je tudi vrsta informativnih sestankov. Prvo tako srečanje je bilo v ponedeljek, 5. t.m., v Gregorčičevi dvorani v Trstu, udeležili pa so se ga predstavniki množičnih organizacij manjšine. Iz tega srečanja je ponovno izšel poziv, naj ljudje množično pišejo predsedniku Ciampiju, obenem pa naj ne vračajo popisnih obrazcev. Sestanka se je udeležila tudi generalna konzulka Republike Slovenije v Trstu Jadranka Šturm Kocjan, ki je prisotne seznanila z ustno protestno noto Slovenije italijanskemu veleposlaniku v Ljubljani. Republika Slovenija pričakuje, da bodo italijanske oblasti popravile napako in tiskale dvojezične popisne obrazce, vsekakor podpira protestno akcijo manjšine.

Slovenci v Italiji sicer ugotavljamo, da pri vsem tem ne gre samo za popis prebivalstva, ampak za celo serijo dogodkov, ki so očitno sad načrta, da se Slovence v Italiji spravi v hud položaj. Slovenska manjšina zato ne bo odnehala s protestno akcijo, dokler ne bodo stvari rešene. Vprašanje spoštovanja pravic manjšine bo ostro postavljeno tako na italijanski državni kot tudi na evropski ravni (evropske forume je že seznanilo društvo Edinost). V zvezi s popisom prebivalstva je manjšina že prejela solidarnost krajevne Oljke, k protestni akciji pa je že pristopila Stranka komunistične prenove.

NA BLIŽNJEM VZHODU

MED DVEMA OGNJEMA

BREDA SUSIČ

Napovedi tistih, ki so trdili, da se bodo napadi Palestincev razširili, takoj ko se bodo izraelski tanki umaknili iz mest, ki so jih zasedli po umoru ministra Zeevija, so se uresničile. Šlo je za trditev šefa izraelske obveščevalne službe Amosa Malke, ki je v minulih dneh skušal vplivati na premiera Sharona in ga prepričati, naj se ne umakne iz palestinskih mest, pač pa naj - nasprotno - izvaja še tršo politiko do Palestincev.

Sharon pa ni preklical umika iz Kalkilije, kljub pritiskom, ki so postali znotraj vojske zelo vztrajni, in kljub atentatu, ki je minulo nedeljo povzročil dva mrtva in petdeset ranjenih. Odgovornost za krvavi atentat na mestni avtobus, ki je vozil v izraelsko naselje na področju Vzhodnega Jeruzalema, je prevzela ena izmed oboroženih skupin Islamske jihad. Očitno pa so prevladali pritiski, ki jih od 11. septembra na Sharona izvaja Busheva administracija. Do sedaj so se izkazali kot učinkovito sredstvo vpliva na Sharona, ki bi bil sicer pod močnim vplivom nekaterih vojaških krogov in desnice v lastni stranki še bolj neprizanesljiv. Tisti, ki zagovarjajo politiko trde roke s Palestinci, postajajo namreč vedno glasnejši: Yuval Steinitz, član sveta Likuda, je obžaloval, da vojska ni prodrla globlje v palestinska mesta v Cisjordaniji. Sharon je torej ujet med dvema ognjema. Po eni strani mora tako vojski kot državljanom dokazati, da skrbi za varnost v državi in da torej kaznuje Palestince za atentate; po drugi pa tvega, da postanejo akcije, kakršna je bila zasedba mest pod palestinsko upravo, zanj dvorezne. Najprej zato, ker so se izkazale kot neučinkovite: cilj, da odkrijejo palestinske teroriste, so v resnici izpeljale manjše enote policije in posebne vojaške enote. Drugič zato, ker so povzročile ogorčeno reakcijo (in sovraštvo) Palestincev. Tretjič ker so razdražile tako zunanjega ministra Peresa, ki je celo zagrozil z odstopom, kot ameriško administracijo. Nihanje med popuščanjem zdaj eni zdaj drugi strani se je nadaljevalo tudi v ponedeljek, ko je vojska takoj po umiku iz Kalkilije vdrla na palestinsko ozemlje v Gazi.

Kljub vsemu pa je po dolgem času v soboto prišlo tudi do ponovnega srečanja med Peresom in palestinskim voditeljem Arafatom, ki sta se srečala na Majorki ob robu mednarodne konference o Bližnjem vzhodu. Tu je Peres prvič izjavil, da je pripravljen na pogajanja in dialog tudi, ne da bi dosegli prekinitev ognja. Ovira, ki je bila do sedaj pogoj za začetek pogajanj o pravem premirju, je torej padla. Kmalu bo razvidno, ali niso morebiti palestinski atentati in vdori izraelskih tankov minulih dni zopet pokvarili težko doseženo ozračje medsebojnega zaupanja. Arafat in Peres sta se srečala tudi v ponedeljek ob robu evro-mediteranske konference v Bruslju. V trenutku, ko pišemo, podrobnosti o pogovorih še niso znane, pred srečanjem pa je Peres izrazil določen pesimizem zaradi prej omenjenih atentatov.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

RAZREŠITI PALESTINSKO VPRAŠANJE

Zelo hitro se je pokazalo, kako bo vojna s teroristi pričela vplivati na naše življenje in se nam neprijetno bližati.

Ocene, da pomeni napad na Afganistan podcenjevanje vsega, kar vojna prinaša, so bile žal več kot točne, seveda pa dobronamerne. Sedaj je mogoče že jasno videti, da gre za spopad širših razsežnosti, ob čemer Združene države ponavljajo napoved, da bo vojna trajala dolgo, vsaj eno leto, če že ne več.

Ob tem v razvitem svetu ne bi smeli ostati ravnodušni, ker bomo pač veliko škodo utrpeli tudi mi sami. V kolikor se seveda strategija zahodnega sveta ne spremeni. In vse je treba napraviti, da bi se spremenila, in to čimprej. V naše dobro.

Nikakor ne gre za popuščanje teroristom, pač pa za sprožitev tistih pobud, ki ne bi bile zgolj vojaške narave. Za okrepitev tiste miselnosti torej, ki ne verjame samo v moč orožja in sile, pač pa v širino in prodornost smotrnega urejevanja sodobnega sveta danes in v prihodnosti. In med tovrstnimi pobudami velja na prvem mestu omeniti rešitev palestinskega vprašanja oziroma ustanovitev palestinske države. Voditelji zmernih arabskih držav so jasno napovedali, da brez ustrezne rešitve palestinskega vprašanja ne bo mogoče terorizmu spodrezati korenin. Z drugimi besedami: dokler bo palestinsko vprašanje nerešeno tako, kot je nerešeno sedaj, bo predstavljalo neusahljiv vir in razlog islamskega terorizma. Nekaj kasneje so pričele države razvitega sveta omenjati namen, da bi bilo treba palestinsko vprašanje končno zares rešiti. Namigi so prihajali zdaj s strani ene, zdaj druge države, vendar skupne izjave do sedaj še ni bilo mogoče zaslediti. Kot bi zahodni svet preverjal svoje javno mnenje, ki je že več kot pol stoletja navajeno na bolj ali manj nespremenjeno izključujoče soočenje med Izraelom in Palestinci. Kot da bi bilo po vsem tem dolgem času sramotno, ko bi zadevo končno razrešili in bi nemara takšen korak pomenil zmago terorizma. Prav gotovo so takšne zadrege odveč in bi bilo prav ter koristno za vse, najbolj pa za razviti svet, da bi po tolikih desetletjih vendar uredil nevzdržno stanje ter pogasil večno žarišče, ki očitno dobesedno ogroža svetovno sožitje. Pred padcem berlinskega zidu je bilo videti, da žarišča ni mogoče pogasiti zaradi merjenja sil med zahodnim in komunističnim blokom. Po razpadu Sovjetske zveze je bilo zato upravičeno mogoče pričakovati, da bo razviti svet večno odprto vprašanje hitro razrešil, zgodilo pa se je ravno obratno. Sedaj je razrešitev palestinskega vprašanja nujna in bi z njo prav gotovo dosegli dosti več kot z vsemi bombardiranji oziroma vojaškimi akcijami.

Palestinsko vprašanje je torej velikanska priložnost, ki bi jo morali nemudoma izkoristiti, sicer bodo posledice vojne vsak dan večje in bolj boleče. Velikanska priložnost, ki pristoja prav razvitemu svetu in je zagotovo močnejša od vsakršnega orožja.

NOVI GLAS

UREDNISTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,
INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / SAVO UŠAJ

"TESNO SMO POVEZANI Z LJUDMI IN OBMOČJEM!"

JURIJ PALJK

Gospod Savo Ušaj je ravnatelj slovenskega bančnega zavoda Zadružna kreditna banka Doberdob-Sovodnje, ki je danes edini slovenski bančni zavod na Goriškem. Prosili smo ga za pogovor, da bi obravnavali sedanji trenutek, ki ni najbolj rožnat za bančništvo, saj so tudi na tem področju v teku velike spremembe. Zadnji dogodki po krvavih atentatih v ZDA pa so tudi borzo in posredno banke postavili v sila negotov položaj. Na pogovor je ravnatelj Savo Ušaj rad pristal, za kar se mu prisrčno zahvaljujemo.

Gospod Savo, najbolje bi bilo, da poveste našim bralcem kaj več o sebi!

Če začnem pri svojem delu, bom najprej povedal, da sem prvo službo začel v nabrežinski posojilnici, nakar sem leta 1986 odšel za direktorja v našo banko v Sovodnje. To nalogo sem v Sovodnjah opravljal do konca leta 1999, ko sta se Zadružni banki Doberdob in Sovodnje združili. Takrat sem postal poddirektor Združene banke Doberdob-Sovodnje, in ko se je pred nekaj meseci upokojil direktor Maks Gergolet, sem nastopil službo direktorja banke.

Po rodu ste torej iz Nabrežine.

Da, rodil sem se v Nabrežini, kjer sem opravil tudi osnovno šolo, nato sem šel v Trst na nižjo srednjo šolo in nato končal šolanje na zavodu Žiga Zois v Trstu. Kmalu sem se zaposlil v banki v Nabrežini, obenem pa sem v vasi več let opravljal vlogo trenerja v domačem odbojkarskem športnem društvu Sokol. Tako delo v banki kot tudi delo na športnem področju mi je omogočilo, da sem spoznal veliko število ljudi, s katerimi imam tudi danes dobre in prijateljske odnose.

Nam lahko v kratkih besedah prikažete in pojasnite pomen združitve vaših bank v eno?

Predvsem bi najprej rad povedal, da ne gre postavljati vsa združevanja v en koš. Na vsedržavni ravni smo priča velikim združevanjem bank, gre za tako imenovane "mega združitve", ki so imele in še danes imajo predvsem ta namen, da lahko tudi italijanski bančni zavodi konkurirajo močnejšim tujim bančnim ustanovam. Kar se pa tiče združevanja manjših bank, kakršni sta bili banki iz Sovodenj in Doberdoba, gre tu predvsem za iskanje pravilnega ravnotežja, ki ti omogoča ohranitev na tržišču in ti obenem omogoča, da lahko nudiš strankam vse to, kar danes lahko nudijo moderne banke. Istočasno pa tako ostaneš še vedno konkurenčen, ker so tvoje cene dokaj sprejemljive za ljudi, ohraniš pa tudi vezi s teritorijem in ljudmi. Ostaneš še vedno bančni zavod, ki so ga ljudje ustanovili za svoje potrebe. V bistvu gre za to, da ohraniš lastno identiteto in povezanost z ljudmi, ki živijo na območju, kjer tvoj bančni zavod deluje.

Ste direktor bančnega zavoda, ki spada med manjše banke. Je v prihodnosti po vašem mnenju še dovolj prostora za take banke, kot je vaša?

Če gledamo zgolj tehnološko in ekonomsko, bi lahko bil naš odgovor na to vprašanje tudi dvomljiv. Sam pa sem prepričan, da bo naš bančni zavod tudi v prihodnje dobro deloval. Velika odlika take banke, kot je naša, je predvsem to, da je blizu človeku, ki na območju delovanja naše banke živi. Človeka in našo stranko poznamo, vemo, kakšni so njegovi uspehi in kakšne so njegove potrebe. To bomo ohranili in razvijali tudi v prihodnje. Pri strankah smo si pa tudi priborili zaupanje, ki ga moramo gojiti še naprej in prav to je glavni element za ohranitev in tudi vlogo naše banke v prihodnje. Z največjim posluhom moramo spremljati potrebe terotorija in naših strank, slovenske narodne skupnosti na tem območju.

Kaj nudi vaš denarni zavod stranki?

V nekaj besedah ni lahko odgovoriti, saj prav za tem stoji sedaj naša obsežna propagandna akcija, s katero skušamo našim strankam prikazati naše sedanje delovanje. Vseeno pa lahko povem, da naš človek v naši banki lahko dobi rešitev za vse finančne potrebe, ki jih ima. Tu gremo od pomoči pri ustanavljanju podjetja do posredovanja informacij pri jemanju posebnih kreditov, dajemo pa seveda tudi posojila za nakup hiše, drugih nepremičnin in premičnin, omogočamo investiranje prihrankov na vse sodobne načine. Paleta naših ponudb in uslug je zelo široka in tudi strokovno podkovana.

Po našem mnenju so taki denarni zavodi, kot je vaš, izjemnega pomena za našo narodno skupnost. Po bolečem in po našem mnenju tudi sramotnem polomu dveh največjih slovenskih denarnih zavodov ste ostali sedaj na Goriškem samo še vi, na Tržaškem pa Zadružna kraška banka. Kako ste vi doživljali ta čas?

Nerad govorim o nesrečah, ki so doletele druge denarne zavode. Osebno sem spremljal te situacije z velikim razočaranjem in nerad, saj sem prepričan, da je bil polom obeh bank za manjšino hud udarec, in smo zato vsi pripadniki slovenske manjšine zaradi tega postali revnejši, in to še posebno na gospodarskem področju. Če k temu dodamo še velikanske težave v zadnjem desetletju, ki so nastali zaradi razpada nekdanje Jugoslavije in vojn, ki so razpadu sledile, potem slika ni nič kaj rožnata. Veliko naših podjetij je bilo življenjsko povezanih s tržiščem na območju nekdanje Jugoslavije in zaradi krize so bila vsa ta podjetja pred veliko preizkušnjo. Davek, ki smo ga na gospodarskem plačali vsi, je bil zelo velik in zato zares upam, da bomo tudi mi z našim denarnim zavodom pripomogli k ponovnemu dvigu našega gospodarstva.

V zadnjih letih so se bančne usluge spremenile, saj v banko ljudje ne hodimo več samo polagat denar na knjižico. Kako se je ta naš odnos spremenil?

Predvsem bi rad takoj povedal, da se danes izjemno hitro vse dogaja in še lansko leto bi vam lahko priporočil hitre zaslužke z vašimi prihranki na borzi. Tega pa danes ne morem več, ker so se razmere spremenile, saj bi vam moral že pred šestimi meseci povedati, kako se na borzah neverjetno hitro denar izgubi. Mislim, da moram najprej povedati, da v banki ločimo med tako imenovanimi gotovimi in negotovimi naložbami denarja. Vedno moramo tudi imeti pred očmi tveganja, s katerimi imamo opravka. Gotove naložbe so tiste, ki nam zagotavljajo povrnitev našega denarja, po možnosti z zaslužkom. Tiste pa, ki so negotove, so to zato, ker mi z določenim denarjem nekaj kupimo, a nam nihče ne zagotavlja, koliko in kdaj bomo s tem naloženim denarjem zaslužili. Gre za razne sklade, nakupe delnic, katerih vrednost seveda na borzi niha. Res pa je, da se danes hrani zelo malo denarja na hranilnih knjižicah, ker se dobi več denarja na takih ali drugačnih vezanih vlogah.

Če bi danes k vam prišel človek z določeno vsoto denarja in želel s to vsoto nekaj zaslužiti, bi mu vi svetovali...

Predvsem moramo vedeti, s kom imamo opravka, če se investitor spozna na borzo in na delince ali pa tega sveta ne pozna. Pomembno je tudi dejstvo, koliko denarja lahko naša stranka investira. Človeku, ki nima veliko prihrankov, gotovo ne bomo svetovali negotovih naložb, ampak se bomo odločili za gotove investicije. Če pa imamo opravka s človekom, ki ima na razpolago več denarja, s katerim bi rad kaj zaslužil, mu bomo svetovali, naj porazdeli naložbe; nekaj jih bo po našem nasvetu vložil v gotove sklade, kjer so zaslužki ponavadi manjši, a dokaj gotovi, nekaj pa na borzo, kjer so zaslužki ponavadi večji, a tudi bolj negotovi.

Danes se govori tudi o tem, da se je tudi za banke in za vse bančno delovanje veliko stvari spremenilo po znanih septembrskih atentatih v Združenih državah Amerike. Kako gledate vi na to?

Ne bi govoril veliko o teh analizah, ker gre za analize bančništva na svetovni ravni, in domala vse, kar sem do sedaj prebral o tem, ni rešilo nobene ali skoraj nobene težave. Nihanja na borzi so bila po atentatih zelo velika. Najprej je seveda šlo za velike izgube na borzi, a potem so se cene nekaterih delnic tudi povišale. Moram pa tudi povedati, da so nihanja v gospodarstvu na dnevnem redu in danes lahko vse manj govorimo o gotovih predvidevanjih in težnjah tržišča. Zato se vračam na prejšnje besede in svetujem, da se investicije porazdelijo, gotovo ne smejo biti naložbe vse usmerjene na eno samo smer. Mislim pa, da bodo posledice atentatov v Združenih državah Amerike prišle do nas šele čez čas, danes jih lahko samo slutimo. O tem sem prepričan. V gospodarstvu se že čutijo določene spremembe in šele gospodarstvo bo preneslo te težave na bančno področje. Tako lahko upravičeno pričakujemo posledice šele čez čas. V gospodarstvu namreč že prihaja do odpovedi naročil, do nezmožnosti plačevanja in podobnih zapletov in zato lahko banke šele pričakujejo posledice teh tragičnih dogodkov.

Smo pa tudi pred novim izzivom, ki ga bo gotovo prinesla skorajšnja uvedba evra. Kako se vi pripravljate na to?

Mi se na to pripravljamo že nekaj časa. Ogromno dela je, saj gre za nabavo, porazdelitev nove denarne valute in to z vsemi zapleti, ki jih zamenjava prinaša s seboj. S prvim januarjem prihodnjega leta bo veljala nova denarna valuta evro. Januarja in

februarja bosta v obtoku tako lira kot evro. Kaj bo pomenila zamenjava valute? Predvsem se bomo morali navaditi na manjše številke, na decimalke, na plačevanje manjših računov. Istočasno pa se bomo morali tudi navaditi na to, da bomo imeli več kovancev po žepih in v denarnici, kajti vse do sedanje vrednosti štiritisoč lir bodo kovanci. Kovanci bodo imeli svojo vrednost in naučiti se bomo morali, da bomo lahko ob nakupu časopisa ali litra mleka dobili kar osem kovancev evra nazaj. Menim, da bo v prvih dveh mesecih precej težav, saj se bomo morali vsi navaditi na evro. Predvsem pa bi rad povedal, da naj se ljudje poslužujejo za menjavo denarja bank, in to tistih, kjer jih poznajo. Naj torej ne menjavajo denarja v valuto evro tam, kjer jih ne poznajo, ali kje drugje, da ne bi prišlo do malverzacij, nepotrebnih zlorab.

Pa bo evro trdna valuta?

Pravzaprav je evro nastal zato, da bi bil trden, saj je nastal, da bi Evropa imela trdno valuto, ki bi lahko bila enakovredna dolarju in jenu, da bi uravnovesila svetovni trg. Na tihem sem prepričan in seveda tudi upam, da bo evru to uspelo. Bojim pa se tega, da vse evropske države ne bi našle skupnega jezika v zunanji politiki. Če pa bo prevladal evropski duh, ki je bil in je temelj nove Evrope, bo evro lahko postal tretja svetovna valuta. Vsekakor pa bo močnejši kot posamezne valute.

Vaša banka sodeluje s slovenskimi varčevalci in strankami iz matične domovine?

Omejeno, saj so si slovenske banke pridobile veliko zaupanje pri ljudeh in se zato stranke vedno bolj poslužujejo slovenskih bank, kar seveda kaže na zaupanje. Seveda sodelujemo tako s posamezniki kot tudi s slovenskimi bankami. Strankam seveda lahko nudimo določene usluge.

Bo vaša banka končno prišla tudi v Gorico, v mesto?

Rad bi povedal, da govorim v lastnem imenu in priznam, da si sam želim, da bi naša banka imela izpostavo tudi v Gorici, ker vem, da je v Gorici veliko ljudi, ki si tega želijo. Predvsem so to slovenski ljudje. Če nas trg želi, sem prepričan, da bodo odgovorni v naši banki to tudi upoštevali. Sam pa si seveda to tudi srčno želim.

Kot bančni zavod ste tesno povezani z našo manjšino in ste velikokrat finančno priskočili na pomoč tako posameznikom kot tudi našim društvom, in to tako na kulturnem kot športnem področju. Bo tudi v prihodnje tako?

Mislim, da za našo banko res lahko rečem, da je bila vedno zelo pozorna do vseh potreb v naši manjšinski skupnosti, saj smo velikokrat pomagali; kolikor je bilo v naših močeh, seveda. Po naših zmožnostih smo pomagali na razne načine in upam si trditi, da bomo to poslanstvo opravljali tudi v prihodnje: kolikor nam bodo to dopuščale ekonomske zmogljivosti seveda. Naša banka, kot vse podobne zadružne banke, nima cilja ustvarjati goli dobiček. Dobiček mora biti namenjen lastni premoženjski rasti za nadaljevanje našega poslanstva, vse drugo pa mora biti namenjeno ljudem na teritoriju, ki ga pokrivamo. Tako bo tudi v prihodnje, saj bomo še vedno pomagali tako kulturi kot našemu športu, ker se zavedamo pomembnosti teh dejavnosti za polno in plodno življenje naše narodne manjšine.

Opazili smo, da ste tudi vi prisotni na svetovnem spletu, na internetu s spletno stranjo, ki predstavlja vaš denarni zavod (www.bccdos.it). V imenu vseh naših bralcev in seveda uredništva pa se vam tudi zahvaljujem za to, da ste med povezave dali tudi Novi glas. Kako pa je z bančnim poslovanjem preko interneta?

Ponudba preko interneta je tudi zame novost in smo se v banki seveda prilagodili potrebam časa. Sam sem pa še vedno prepričan, da mora biti ponudba in informacija na spletnih straneh interneta predvsem zgolj informacija, ki stranko pripelje v banko, kjer naši uslužbenci osebno razložijo stranki vse naše usluge in ponudbe. Oseben odnos je po moje še vedno prvenstvenega pomena, saj morata tako banka kot stranka čutiti medsebojno zaupanje.

Čisto na koncu še osebno vprašanje. Ste poročeni in oče treh otrok in se tudi vi soočate z večno dilemo, koliko časa odmeriti delu in koliko družini. Kako vam uspeva usklajevati delo in zahteve družine?

Ja, prav ste povedali, da sem tudi sam v večni dilemi, koliko časa naj odmerim službi in koliko družini. Vedno skušam najti neko pravo in pošteno ravnovesje. Upam, da v banki pošteno in dobro opravljam svoje delo in to tako, da ne zanemarjam družine. Še vedno sem namreč prepričan, da je družina v življenju na prvem mestu, in si tudi zato prizadevam, da družine ne zanemarjam.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU C

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

32. NAVADNA NEDELJA, 11.11. SV. ŠKOF MARTIN

"Zate pa vstajenja ne bo!" (2 Mkb 7, 14)
"Jaz pa bom v pravičnosti gledal tvoje obličje." (Ps 17, 15)
"Gospod pa naj vodi vaša srca, da boste ljubili Boga in stanovitno pričakovali Kristusa." (2 Tes 2, 5)
"Mrtvi vstajajo." (Lk 20, 37)

Kristjani smo tik pred zaključkom cerkvenega leta (25. novembra) z veličastnim praznikom Kristusa Kralja s trnovo krono na glavi. Za nevernega človeka pa se vse izteče in konča v smrti, v največjem nesmislu, s suverenim kraljevanjem večne smrti.

Proti koncu Stare zaveze se jasneje odstira koprena, zagrinjalo, ki pokriva vse narode. Začne se svitati vera v vstajenje človeka tudi telesno. Po zakonu narave bi moralo biti obratno. Vse bi morala namreč použiti smrt. Makabejci - Kladivarji ter v današnjem prvem berilu Makabejski bratje skupaj z junaško materjo pa pričujejo o zmagi življenja. Smrt, ki jo spremljajo nezaslišana mučenja, kar prezirajo. Ker pa ljubijo življenje, se ne bojijo očitati kralju takole: "Ti nizkotnež, nam jemlješ sedanje življenje, toda kralj sveta nas bo obudil in nas oživil za večno oživetje življenja... te ude sem dobil od neba, zaradi njegovih postav jih zaničujem in od njega jih upam spet dobiti... bolj se splača umreti od človeških rok v pričakovanju, da nas bo Bog spet obudil, kakor je obljubil. Zate pa vstajenja ne bo!" (2 Mkb 7, 9-14). Ker: "prevzetne smrtnikove oči se bodo povesile, človekova ošabnost bo klonila, samo Gospod bo vzvišen" (Iz 2, 11).

Božja obljuba se izpolnjuje na gori Kalvariji in v Jeruzalemu v vstajenju. "Na tej gori bo pretrgal zagrinjalo, ki zagrinja vsa ljudstva, in pokrivalo, ki pokriva vse narode: za vselej bo uničil smrt. Gospod Bog bo obrisal solze z vseh obrazov in z vse zemlje bo odstranil sramoto svojega ljudstva" (Iz 25, 7-8; 1 Mz 3; 1 Kor 15, 54; Raz 21, 4)... "Če pa je naš evangelij kljub temu zakrit, je zakrit za tiste, ki so na poti pogubljenja, za nevernike, ki jim je bog tega sveta (satan) zaslepil misli, tako da jim ne zasveti razsvetljenje evangelija o veličastvu Kristusa, ki je podoba Boga" (2 Kor 4, 3-4). Že pri preroku Ezekielu **(na sliki)** nakaže v prispodobi rešitve naroda iz ujetništva v Babilonu, ki ga primerja grobovom, dokončno vstajenje celega človeka po vstajenju Jezusa od mrtvih (Ezk 37, 1-14, posebno 12.13.14; 1 Kor 15).

Jezus očita Saducejem in materialistom vseh časov, ki ne priznavajo vstajenja od mrtvih: "Motite se, ker ne poznate ne Pisma ne Božje moči" (Mt 22, 29; Mr 12, 24). Pri evangelistu Luku pa poudarja: "Bog ni Bog mrtvih, ampak živih, kajti njemu vsi živijo" (Lk 20, 38). Božja moč se pokaže v krstu, v odpuščanju grehov, v zmagi Kristusa: "S krstom ste bili namreč pokopani skupaj z njim, v njem ste bili tudi obujeni, po veri v delovanje Boga, ki ga je obudil od mrtvih. Skupaj z njim je oživil tudi vas, ko ste bili mrtvi zaradi prestopkov in zaradi neobrezanosti svojega mesa. Odpustil nam je vse grehe in izbrisal zadolžnico, ki se je s svojimi določbami glasila proti vam. Odstranil jo je iz naše srede in jo pribil na križ. Razorožil je vladarstva in oblasti ter jih izpostavil javnemu zgledovanju, ko je v njem slavil zmago nad njimi" (Kol 2, 12-15). Vsa moč hudobije ima samo določen čas za svoje kruto vladanje. Jezus govori že v stari zavezi o svojem trpljenju za vse človeštvo, ki pa se bo končalo v vstajenju:" Jaz pa bom v pravičnosti gledal tvoje obličje, ko se prebudim, me bo nasičevala tvoja podoba" (Ps 17, 15). Zaradi tega gojimo upanje, ki smo ga prejeli v dar, da nas tolaži in opogumi ter utrdi v vsakršnem dobrem delu in v vsakršni dobri besedi (2 Tes 2, 16-17).

Že prvo berilo obsoja utelešeno hudobijo nekaterih, drugo berilo pa omenja molitev, da bi tudi "bili rešeni slabih in pokvarjenih ljudi", "nimajo namreč vsi ljudje vere" (2 Tes 3, 2). Ni torej samo hudič proti upanju človeka v vstajenje in življenje (2 Tes 3, 3).

Prošnja-molitev naj nagne Gospoda, da bo vodil naša srca, da bomo ljubili Boga in stanovitno pričakovali Kristusa (2 Tes 3, 5).

Velika noč ni omejen dogodek, ki naj bi ga obhajali samo v svetem tridnevju in na veliko nedeljo, pač pa je enkratni dogodek, ki je zaobjel ves svet in vsa nebesa. Tako ga skušamo podoživljati čim bolj zavzeto pri vsaki maši, kajti kolikorkrat jemo Jezusov kruh-telo in pijemo kelih njegove krvi, oznanjamo Gospodovo smrt, dokler ne pride (1 Kor 11, 26). Zlasti nedelja naj nas zbira okrog oltarja v cerkvi, da slavimo vstajenje, a da se obenem hranimo s kruhom iz nebes, da namreč Jezusa jemo in pijemo, saj pravi, da je on kruh življenja (Jn 6, 35.48). In še: "Če ne jeste mesa Sina človekovega in ne pijete njegove krvi, nimate življenja v sebi.Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan" (Jn 6, 53.54). Molitev, branje Pisma, evharistija - maša, vera v Božjo moč, dobrodelnost kljub trpljenju, poštenje , naj nam pomagajo, kako pridemo do vstajenja od mrtvih in da se imenujemo sinovi vstajenja (Flp 1, 29; 3, 10-11; Lk 20, 36).

PAPEŽ JE PROGLASIL OSEM NOVIH BLAŽENIH

BLAŽENI SO ZNAK BOŽJE LJUBEZNI!

JURIJ PALJK

Minulo nedeljo, 4. t.m., je sveti oče Janez Pavel II. na Trgu sv. Petra v Rimu pred tridesettisočglavo množico vernikov in ob somaševanju petdesetih kardinalov slovesno povzdignil na čast oltarja osem novih blaženih. Tako je sedanji papež zvišal število vseh blaženih, ki jih je v 23 letih načelovanja Cerkvi on proglasil, na zavidljivo številko 1.282. Jasno je, da je s ponovno proglasitvijo blaženih sveti oče ponovno dvignil veliko prahu in polemik predvsem med tistimi, ki trdijo, da na ta način papež Janez Pavel II. zmanjšuje vlogo svetnikov in blaženih v Cerkvi. Sveti oče, ta veliki poljski papež, pa odgovarja, da ni nič res, ker se sam zaveda, da je v Cerkvi bilo veliko svetih žena in mož, ki so pošteno in dostojno krščansko živeli in so zato lahko danes za zgled vsem kristjanom in drugim ljudem na svetu. In vedno tudi ponavlja, da bo Cerkev živa vse dotlej, dokler bo v svojih vrstah imela svete žene in svete može. Prav te svetnike in blažene pa je po papeževem mnenju potrebno danes dajati za zgled mladim in drugim vernikom. Novi blaženi so iz vrst duhovnikov, redovnic in škofov, dva sta žrtvi komunističnega terorja.

Blažena sta postala Pavol Gojdič (1888-1960) in Metod Dominik Trčka (1886-1959), oba Slovaka iz nekdanje Čehoslovaške, prvi škof, drugi duhovnik, oba zaprta v istem zaporu, kjer sta zaradi nasilja tudi umrla. Ko je komunistični režim v tedanji Čehoslovaški uradno ukinil grško-katoliško cerkev, katere predstavnika sta bila nova blažena, sta sveta moža nadaljevala s svojim delom, ki je bilo seveda nezakonito. Zato so ju tedanji oblastniki zaprli in mučili, poniževali in oba sta po papeževih besedah umrla "zaradi njune velike ljubezni do Cerkve."

Za blaženega je sveti oče Janez Pavel II. proglasil tudi italijanskega škofa, saj je Giovanni Antonio Farina (1803-1888) svetniško živel, ustanovil pa je tudi redovniški red sester Svete Doroteje.

Blažen je postal tudi portugalski škof Bartolomej mučenikov, ki je živel v letih 1514-1590 in je bil izjemno aktiven takoj po protestantski reformaciji.

Blažen je postal tudi Italijan Luigi Trezza (1814-1923), ki je ustanovil redovniški stan Bratov pomočnikov nepokretnih.

Prav tako je bil proglašen za blaženega Italijan Paolo Manna (1872-1952), ki je bil direktor Papeške ustanove za razvoj misijonov in ga je papež Janez XXIII. že za časa življenja dobrohotno imenoval Marco Polo vseh ljudstev na svetu. Italijanskega rodu je tudi nova blažena Gaetana Sterni (1827-1889), vdova in sestra, ki je bila ustanoviteljica reda Sester božje volje.

Blažena je postala tudi ustanoviteljica redovniškega reda Sester misijonskega dela Jezusa Kristusa in Svete Marije Portugalka Maria Pilar Izquierdo Albero (1906-1945).

Med dolgim bogoslužjem v lepem vremenu je sveti oče pazljivo poslušal življenjepise vseh novih blaženih, nakar je sam prebral liturgični obrazec za beatifikacijo novih blaženih; tedaj so spustili zastore nad velikanskimi slikami novih blaženih in krenila je procesija, v kateri so nosili k oltarju relikvije-posmrtne ostanke novih blaženih.

Slovesnega bogoslužja na Trgu sv. Petra so se udeležili verniki z vsega sveta, še posebej iz krajev, kjer so živeli in delali novi blaženi. Številno je bilo portugalsko zastopstvo vernikov. Iz Slovaške je tudi prišlo veliko vernikov in vodil jih je sam slovaški predsednik Rudolf Schuster.

Papež je med pridigo podčrtal svetniško življenje vsakega posameznega novega blaženega in odločno dejal, da so "zgovoren znak temeljne ljubezni Boga do vsakega človeka". Med mašo, ki je bila v več jezikih, so v poljskem jeziku molili za "svet, ki je pretresen od nasilja".

"Razlike in socialne krivice razpihujejo sovraštvo, delitve in terorizem. Molimo, da bi bila cerkev povsod v svetu kraj srečevanja in dialoga, kraj, na katerem bi se vsi zavzemali za mir in rast človeka!" je odmevala molitev. Papež je sam hotel, da se tudi med mašo, med katero so povzdignili na čast oltarja osem novih blaženih, moli za mir v svetu, ker se zaveda kočljivosti sedanjega mednarodnega položaja v svetu.

PAPEŽ JE OBHAJAL 55 LET MAŠNIŠTVA

Kot vedno je tudi minulo nedeljo sveti oče nagovoril vernike ob molitvi angelskega češčenja po bogoslužju.

Predvsem se je sv. oče vsem toplo zahvalil za iskrena voščila, ki jih je prejel veliko in to tako za god kot tudi za 55 let mašništva, ki jih je obhajal na dan Vseh svetih. V imenu vesoljne Cerkve je svetemu očetu voščil kardinal Bernardin Gantin, ki mu je zaželel še veliko dobrega med nami in seveda tudi veselja.

Znano je, da sveti oče Janez Pavel II. raje praznuje god kot pa rojstni dan, saj se na imendan spomnimo sprejetja krščanstva. Prav zaradi slovesnega bogoslužja v čast novim blaženim je sveti oče prestavil sicer tradicionalno letno srečanje s kardinali z vsega sveta, ki so dopolnili osemdeset let, z nedelje na soboto.

ODBOR ZA MLADINSKO PASTORALO PRI ŠTANDREŠKI DEKANIJI

FORMATIVNA SREČANJA ZA MLADE

Odbor za mladinsko pastoralo štandreške dekanije je pripravil sklop mesečnih formativnih in liturgičnih srečanj, ki želijo mladim približati Kristusovo oznanilo in njegovo življenjskost. Obenem želi biti to trenutek, ko bi se med sabo spoznali in srečali. Srečanja so namenjena vsem, posebno mladim od 16. leta dalje, predstavljajo pa potrebno formativno pot za vse tiste, ki se bodo udeležili Svetovnega dneva mladih, ki bo julija 2002 v Torontu v Kanadi.

Navajamo spored mesečnih srečanj od novembra letos do junija 2002. Dne **23. novembra** bo ob 20. uri v župnijski dvorani pri sv. Ivanu v Gorici t.i. lectio divina, **23. decembra** pa v župnijski cerkvi sv. Martina v Sovodnjah ob isti uri spokorno bogoslužje. Prvo srečanje v novem letu bo **18. januarja**, ko bo v Coljavi srečanje z znanim slovenskim ljubiteljem gora Davom Krničarjem. Dne **22. februarja** (datum bomo še potrdili) pa bo ob 20.30 v središču ob cerkvi sv. Ivana Meeting 2002, srečanje mladih z goriškim nadškofom. Dne **26. marca** 2002 bo v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu ob 20. uri spokorno bogoslužje, meseca **aprila** pa po posameznih slovenskih župnijah na Goriškem lectio divina; datume bomo sporočili naknadno. Dne **18. maja** bo mladim namenjeno binkoštno bdenje na škofijski ravni; uro molitve, petja in pričevanj za mlade bomo pravočasno sporočili. Dne **9. junija** 2002 pa bo v Štandrežu dekanijsko srečanje mladih, imenovano Gorica mladih 2002.

Mladi iz goriške nadškofije so toplo vabljeni, da se na omenjena srečanja odzovejo. Že sedaj naj si izpišejo datume, saj jim bodo srečanja z vrstniki in dušnimi pastirji gotovo koristila v življenju.

IN MEMORIAM

HERMENEGILD SREBRNIČ

V domu v Šempetru je v 90. letu starosti 30. oktobra letos umrl g. Hermenegild Srebrnič. Na pogrebu v Solkanu 2. t.m. je za sobrata v slovo darovalo sveto mašo 60 duhovnikov, vodil jih je koprski škof msgr. Metod Pirih; v imenu vernikov iz Solkana, kjer je pokojni preživel zadnjih 21 let, je spregovoril Anton Srebrnič.

G. Srebrnič se je rodil v Medani aprila 1911 v družini šestih otrok. Ko je bil star tri leta, mu je umrla mama, dve leti kasneje še tata, tako da so njegovo vzgojo prevzeli stari starši in medanski duhovniki. Prav ob njih in ob branju življenjepisa sv. Frančiška Ksaverija se je navdušil za duhovniški poklic. Semenišče in bogoslovje je obiskoval v Gorici; o tem obdobju je vedno pravil, da je bilo najlepše v njegovem življenju. V duhovnika je bil posvečen leta 1937 v goriški stolnici. Drugo svetovno vojno in njene strahote je preživel v Soči in Trenti, kjer je opravljal svoje poslanstvo prvih osem let. Nekaj let je imel pri sebi slikarja Toneta Kralja, ki je poslikal cerkvi v omenjenih vaseh. V letih 1945-55 je bil župnik v Šempasu; kot je povedal msgr. Pirih med homilijo, je tam želel v adventu vpeljati ljudsko pobožnost Marija roma, pa je policija to prepovedala. Kasneje je bil župnik še v Izoli, kjer so ga oblasti zasliševale, je pa vseeno doživel veliko zadoščenja v svojem poslanstvu. Bil je tudi župnik v Bukovici, Tomaju in na koncu v Solkanu. Dokler je mogel, je rad pomagal na Sv. gori in po mnogih župnijah Goriške, tudi v zamejstvu.

Za vse, kar je v 64 letih duhovništva dobrega naredil po župnijah, za koprsko škofijo, za škofijsko gimnazijo in dijaški dom v Vipavi, se je msgr. Pirih iskreno zahvalil pokojniku in proti koncu lepo povedal še tole: "Kdor se žrtvuje in daruje za svoje brate in sestre, kakor so se žrtvovali svetniki, kakor so se darovali naši pokojni duhovniki in mnogi drugi, ta živi danes, na začetku novega tisočletja, duha blagrov in stopa na pot vedno večje povezanosti z Bogom ter solidarnosti s svojim bližnjim."

RAZVESELJIVA VEST

SLOVENSKI ŠKOF V ARGENTINI

V zadnjem tednu se je razširila med Slovenci v Argentini vest, da je papež imenoval našega rojaka za škofa v argentinski škofiji.

Andrej Stanovnik se je rodil 15. decembra 1949 v družini, ki je pribežala pred komunističnim nasiljem v Argentino in se naselila v Slovenski vasi v Lanúsu. Po osnovni in srednji šoli je obiskoval teološko fakulteto univerze El Salvador v Buenos Airesu, dne 16. julija 1978 pa vstopil med kapucine, pri katerih je naslednjega 2. septembra tudi pel novo mašo.

Po raznih nalogah, ki so mu jih predstojniki naložili, je leta 1992 bil poslan na študije v Rim, kjer pa je leta 1994 sprejel najodgovornejšo nalogo v redu. Od takrat tudi redno prebiva v svetem mestu.

Zdaj pa bo kot tretji kapucin v Argentini vodil škofijo, in sicer v mestu Reconquista, na severu province Santa Fe. Škofijo je ustanovil papež Pij XII. leta 1957; velika je 35.000 km^2 z 200.000 prebivalci, dvajsetimi župnijami in 184 kapelicami, duhovnikov ima pa trinštirideset. Datum posvečenja še ni določen; najverjetneje bo v mesecu decembru v isti cerkvi, kjer je bil posvečen.

O novem škofu pišejo argentinski listi med drugim, da je slovenskega porekla. Rojaki, ki ga poznajo, pa so veselo presenečeni, ko ga slišijo govoriti v gladki slovenščini, kljub temu da je toliko let preživel v neslovenskem okolju. Sam je kdaj izjavil, da kamor gre, rad poišče slovensko družbo, da lahko v njej poklepeta v domači besedi.

GB

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA / KNJIGA O NAGROBNIH NAPISIH

KAMNI GOVORIJO

Goriška Mohorjeva družba je pred kratkim izdala knjigo z naslovom *Kamni govorijo*, ki jo je pripravil znani primorski duhovnik in publicist Jožko Kragelj.

V knjigi, ki jo je natisnila slovenska tiskarna Grafica Goriziana v Gorici, ki je poskrbela tudi za oblikovanje, je avtor zbral nagrobne napise, ki jih je več let zbiral po primorskih pokopališčih na Tolminskem, v Brdih, v Vipavski dolini in na Krasu ter v Soški dolini, nekaj napisov pa je našel tudi v vaseh okrog Idrije.

Jožko Kragelj je v večletnem iskanju starih slovenskih nagrobnih napisov zbral nad štiristo takih, ki bi bili zaradi svoje večplastne sporočilnosti vredni objave, skoraj vse napise je tudi fotografiral, za knjigo pa jih je zaradi podobnosti izbral 250 in jih razdelil po vsebini na štiri sklope: Materam in ženam, Očetom in možem, Mladim in Duhovnikom. Vsaka skupina nagrobnih napisov je razdeljena po vaseh, kjer jih je avtor našel, običajno na starih, največkrat zavrženih nagrobnikih. Vasi je gospod Kragelj razporedil po abecednem redu. V spremni besedi na koncu knjige je Jožko Kragelj še zapisal, da je v knjigo uvrstil tiste nagrobne napise, ki imajo tako "vsebino, ki je bogata, nas nagovarja k razmišljanju in nas sprašuje, zakaj nam moderni nagrobniki nič ne povedo".

Knjigi *Kamni govorijo* na pot pa je uvod napisal Slavko Černigoj in v zapisu ugotovil, da je "delo za naš primorski prostor pionirsko in bo verjetno klicalo po nadaljnji izpolnitvi, tako glede analize kot mnogoplastnega sporočila, ki nam ga nudijo starejši nagrobniki". Černigoj tudi ugotavlja, da je "knjiga Kamni govorijo pripravljena z veliko pieteto in iskrenim namenom, da se ne odstranjujejo in uničujejo 'govoreči kamni', marveč pietetno ohranjajo".

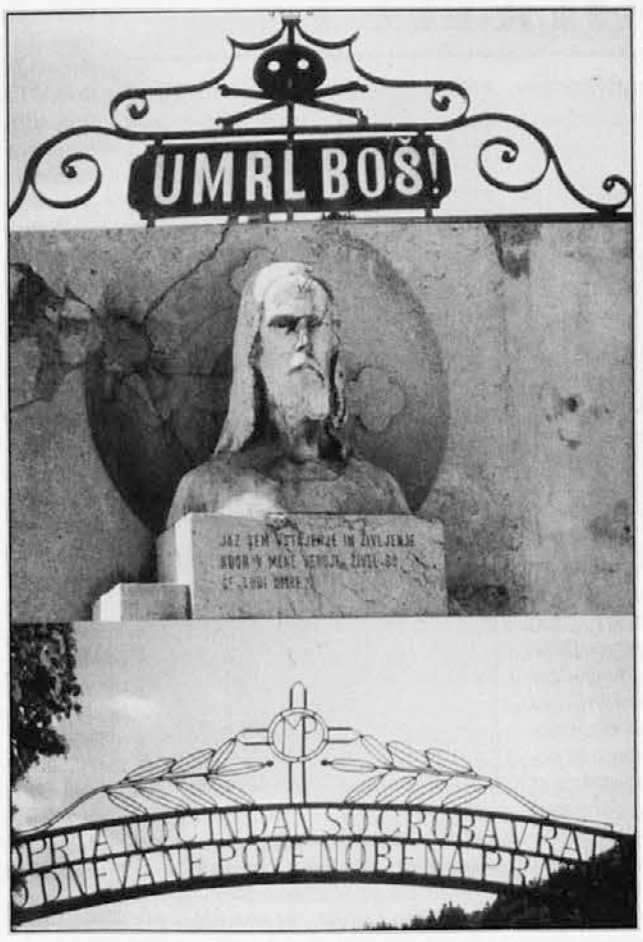

Knjiga je opremljena z izborom najznačilnejših nagrobnikov in nagrobnih napisov, ki pričajo po eni strani o globoki veri naših prednikov, po drugi strani pa tudi o tem, kako plemenit odnos so imeli naši ljudje do nagrobnega kamna in do svojcev, saj so na grobove postavljali take spomenike, ki so nagovarjali tako rajne kot žive.

Če je v Malovšah na Vipavskem na grobu pokojnega Marjana Cigoja zapisano samo preprosta misel: "Smrt je sprejetje večnosti", vidimo, da je v tem enostavnem in vsem razumljivem stavku zapisana vse, v kar verjamemo kristjani.

Prav gotovo bo knjiga Kamni govorijo prišla prav vsem, ki nekaj dajo na našo dediščino, morda pa bo tudi v razmislek vsem, ki vse, kar je staro, zametujejo. Znano je, da je ogromno starih nagrobnih kamnov končalo v pozabi, še več, marsikaterega so razbili ali ga celo vzidali v nove zgradbe, kar kaže na naš odnos do dediščine.

JUP

SVETNIK TEDNA

9. NOVEMBER

SILVESTER ČUK

TEODOR (BOŽIDAR), MUČENEC

Sv. Teodor iz Euhaite v Mali Aziji je bil grški svetnik in vojak kakor sv. Jurij in sv. Demetrij. Upodabljajo ga kot rimskega vojaka ali častnika s ščitom in kopjem, zažigajočega s plamenico poganski tempelj; včasih ga upodabljajo podobno kot svetega Jurija, kako prebada zmaja. Teodor je bil navaden vojak v vojski cesarja Maksimijana, ki je bila nastanjena v severovzhodnem delu Male Azije. Mučeniško smrt naj bi pretrpel okoli leta 306. Legendarno poročilo o njegovem trpljenju, ki ga je zapisal sv. Gregor Nacianški nekaj desetletij pozneje, ve povedati, da je bil Teodor vojak rimske vojske. S svojo legijo je prišel v mesto Amasia v Mali Aziji, kjer je imela svoje prezimovališče. To je bilo v času, ko je bil Maksimijan sovladar v rimski državi in je razglasil nove odloke zoper kristjane. Splošno znano je bilo, da je Teodor kristjan in višji poveljniki so ga poklicali na zagovor. Ukazali so mu, da mora darovati bogovom. "Ne poznam nobenih bogov," je odvrnil vojak Teodor, "poznam samo demone, ki jih vi častite. Moj Bog je Kristus, edini božji Sin. Zanj sem pripravljen pretrpeti vse muke tega sveta." Dali so mu tri dni časa, da se premisli in daruje rimskim bogovom. Ponoči pa je Teodor vzel bakljo in zažgal tempelj Kibele, boginje rodovitnosti, katere praznik so obhajali z razuzdanim veseljačenjem. Zgrabili so ga in ga vrgli v ječo. Ko je po strašnem mučenju napol mrtev ležal v temni, smrdljivi ječi, se mu je v blesteči svetlobi prikazal Kristus in ga spodbujal k srčnosti. Spremljal ga je zbor mož v belih oblačilih s palmami v rokah, ki so peli psalme, in ohrabljeni jetnik se jim je pridružil. Ko so stražarji slišali petje, so se v strahu razbežali. Naslednji dan so pogumnega pričevalca živega sežgali na grmadi. Teodorja so šteli kot "velikega mučenca" med najbolj sloveče in najbolj češčene svetnike starega sveta. Od 9. stoletja dalje se obhaja njegov god tudi na Zahodu. Mesto Euhaita, kjer je bil njegov grob, je bilo eno najbolj obiskanih božjepotnih mest krščanskega Vzhoda. Že v 5. stol. se je preimenovalo v Theodoropolis (Teodorjevo mesto). Pozneje so - verjetno križarji - prenesli njegove relikvije v Benetke, kjer je bil pred sv. Markom mestni patron. Za svojega zavetnika so si ga izbrala še mesta Ferrara, Zaragoza, Savoja in Montserrat. Njegovo življenje in smrt sta upodobljena na enem od slovitih oken katedrale v Chartresu.

V bogoslužnem koledarju je 9. novembra ***praznik posvetitve lateranske bazilike v Rimu****, ki velja za prvotno in pravo papeževo stolnico. Papeži so vse do začetka 14. stoletja, ko so se za nekaj desetletij naselili v francoskem mestu Avignonu, bivali ob lateranski baziliki, v Vatikanu so se naselili šele pu vrnitvi iz Avignona leta 1376. Lateranska bazilika, ki jo je dal zgraditi cesar Konstantin, je že od nekdaj veljala za najimenitnejšo vseh cerkva v Rimu.*

Ime Teodor je bilo pri kristjanih zelo priljubljeno, saj po svojem pomenu nakazuje, od koga izvira vsako novo človeško življenje. Ime izhaja iz grških besed Theos, ki pomeni Bog, in doron, kar pomeni dar. Po slovensko torej Teodorju pravimo Božidar; pri Angležih je skrajšana oblika imena Teodor Ted, Rusi pravijo Teodoru tudi Feodor ali Fjodor, skrajšano Fedja. Ženska oblika je Teodora ali v prevodu Božidara, skrajšano Boža. Vse te naštete oblike, moške in ženske, v manjšem številu zasledimo tudi pri nas. Najpogostejši sta obliki Božidar in skrajšano Darko.

SODOBNO IN TEHTNO O BOGU

ANTROPOLOŠKA IN TEOLOŠKA IZHODIŠČA KRŠČANSKE VERE IN DUHOVNOSTI (5)

ZVONE ŠTRUBELJ

Za marsikoga je ta teza preveč pesimistična in v nekaterih vidikih preveč poenostavljena. Zahodna in slovansko-pravoslavna civilizacija sta v bistvu eno in isto, z dvema različnima matricama. Latinskoameriška in severnoameriška imata med seboj dobršen del skupne zgodovine itn. Vsekakor pa je pri tem zanimivo, kolikšno težo ta politični analitik pripisuje religijam. Piše namreč: "V današnjem svetu je religija pomembna, če ne centralna sila, ki ljudi motivira in mobilizira... Kar lahko zares nekaj velja za ljudi, ni politična ideologija ali ekonomski interes. Versko prepričanje in družina, kri in verski credo so tisto, s čimer se ljudje identificirajo, za kar so pripravljeni boriti se in umreti" (in H. Kung, Das Christentum, 888).

Ali bo tako, kot kažejo te napovedi? Iz narodnostnih in verskopolitičnih razlogov se lahko v hipu razdrobijo socialne in družbene grupacije, kot to lepo kaže primer balkanske vojne in razdrobitev bivše Sovjetske zveze. In dežele, ki so na zunaj sicer enotne, znotraj pa raznolike ravno v naštetih elementih, kot so Turčija, Mehika, sama Rusija?)

Eno je gotovo. V prihodnosti bodo na potezi zares religije. Brez strpnega miru med religijami bo velika možnost svetovnega konflikta med civilizacijami. Tega miru med religijami ne bo brez vztrajnega in potrpežljivega dialoga. Tak dialog pa ni možen brez notranjega, duhovnega zorenja v vsaki od religij. To so naloge prihodnosti. Krščanstvo bo lahko imelo odločilno vlogo prav v spretnosti pogovarjanja in v pričevanju ekumenskega razumevanja med krščanskimi cerkvami. Paradigma dobe, v katero smo vstopili, bo skoz in skoz ekumenska in interreligiozna.

Odgovor na splošno psihično, moralno in religiozno zbeganost bodo morale dati vse svetovne religije z minimalnim splošnim konsenzom glede zdrave etične usmeritve človeštva v prihodnosti. Nekateri radi govorijo o novem "svetovnem etosu" (prim. H. Kung, Das Christhentum, 896-699, predavanje na Tübinški teološki fakulteti o projektu Weltethosa in interreligioznem dialogu ... SS 2001).

Po tej viziji naj bi vsaka religija znotraj razvijala svoj specifični etos, s katerim bi podprla skupna prizadevanja za etični konsenz na svetovni ravni. Do prvih korakov je že prišlo, namreč do zasnove parlamenta svetovnih religij, ki je v Chicagu 4. septembra 1993 že sprejel prvo deklaracijo o svetovnem etosu, ki obravnava nekatere skupne vrednote, nekatera merila v osnovnem zadržanju posameznika, tako vernika - pripadnika različnih religij kot tudi nevernega človeka.

Znotraj krščanstva bo nalogo duhovne in etične prenove morala opraviti nova duhovnost, nova antropološka usmeritev, ki bo kos izzivom prihodnjega časa. Imenovali jo bomo novi krščanski humanizem.)

(Priložnosti za "krščansko" krščanstvo:
- ponovno rojstvo vzhodne ortodoksije
- prenova katoliške Cerkve
- reformacija reformacije
- možnosti krščanstva v tretjem svetu

Perspektive svetovnega ekumenizma miru:
- krščanstvo in judovstvo
- krščanstvo in islam
- krščanstvo in hinduizem
- krščanstvo in budizem
- krščanstvo in konfucionizem

Nove sinteze:
- religija in kozmos (teologija in naravnoznanstvene vede)
- religija in psiha (teologija in psihoterapija)
- religija in polis (teologija in politika)
- religija in kultura (teologija in estetika)

Religioznost za človeštvo:
- Človek in narava: kozmična religioznost
- Moški in ženska: celostna religioznost
- Bogati in revni: osvobajajoča religioznost
- Moja religija in druge: ekumenska religioznost)

DALJE

SVETOVNI DAN MLADIH 2002 V TORONTU

Goriška nadškofija se pripravlja na Svetovni dan mladih (SDM), ki bo **v Torontu (Kanada) od 18. do 28. julija 2002.** Podrobno poročilo s številnimi informacijami lahko dobite v številki Novega glasa z datumom 17. oktobra 2001. Vsekakor bomo o morebitnih spremembah ali novostih glede SDM še poročali.

Vse **informacije dobite pri patru Mirku Peliconu DJ**, ulica Nizza 36, 34170 Gorica, prenosni telefonček številka 340 7104932, naslov elektronske pošte: pelicon@email.si.

MUSLIMANI NESTRPNI

V arabskih državah, kjer je večina prebivalstva muslimanske vere, se predstavniki drugih verstev že dolga leta pritožujejo nad versko nesvobodo. V Savdski Arabiji je izjemno malo kristjanov arabske narodnosti in še ti nimajo skorajda nobene možnosti, da bi v javnem življenju lahko izpričali svojo vero, kaj šele, da bi lahko oznanjali evangelij in gradili nove cerkve. Ker pa je v tej prostrani deželi ogromno število tujcev, saj se trdi, da jih je že več kot šest milijonov in so to predvsem Filipinci, Senegalci, Južnokorejci, Indijci, Američani, Evropejci in Libanonci, je med njimi veliko kristjanov, ki pa v javnosti ne smejo svojega krščanstva tudi kazati. Znano je, da se prav v arabskih deželah že samo dejstvo, da je kdo kristjan, javno obsoja, muslimanski nestrpneži pa gredo celo tako daleč, da lahko tudi usmrtijo kristjana, ki svojo vero izpove v javnosti. Seveda je najhuje v Afganistanu, kjer vladajo talibani, muslimanski fanatiki, ki ne dovoljujejo nobenega drugega verskega prepričanja kot samo muslimansko, da niti ne zapišemo, kako ponižujejo in mučijo žene.

RADIO OGNJIŠČE: NAPOVED

RADIO OGNJIŠČE

Regionalni primorski program iz koprskega studia se začenja vsak dan ob 16. uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem.

Vsak ponedeljek je ob 16. uri tedenska informativna oddaja *Primorskih minus sedem*, ob 17. uri pa hudomušna glosa, ki jo pripravlja Jurij Paljk. Sledi aktualna anketa.

Radio Ognjišče lahko poslušate na ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

V OKVIRU PRIMORSKIH KULTURNIH DNEVOV NA KOROŠKEM

ROBERT FAGANEL V BOROVLJAH

V Borovljah je imel goriški slikar Robert Faganel v krajevni Posojilnici v okviru Primorskih kulturnih dnevov na Koroškem odmevno razstavo, na kateri je koroškim Slovencem in drugim ljubiteljem likovne umetnosti predstavil izsek iz svojega bogatega likovnega opusa. O kroniki dogajanja v Borovljah smo v našem tedniku že poročali, tokrat pa objavljamo nekaj misli, ki jih je na predstavitvi razstave goriškega slikarja o njem in njegovem delu povedal časnikar Jurij Paljk. Razstava Roberta Faganela bo v Posojilnici v Borovljah na ogled še teden dni.

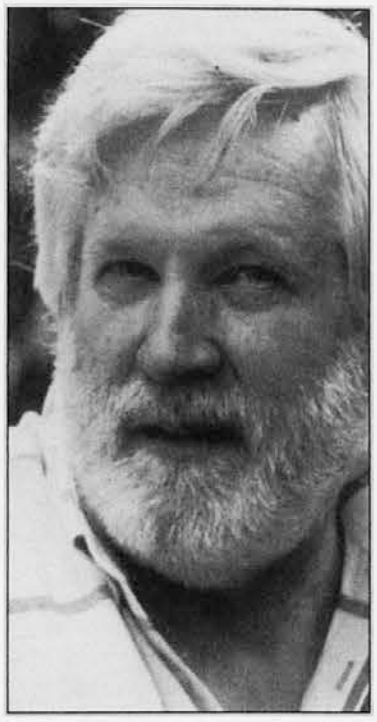

Predstaviti goriškega slikarja Roberta Faganela v nekaj stavkih je skorajda nemogoče, saj je po eni strani res, da je v goriškem, italijanskem in slovenskem kulturnem prostoru s svojimi umetniškimi deli prisoten že več kot štirideset let, po drugi strani pa je njegovo umetniško delo tako številno in bogato, da se skorajda ne more zajeti vseh obdobij v kratko predstavitev.

Robert Faganel je zgleden primer nadaljevalca tradicionalnega, a trdnega slikarstva s preloma 18. v 19. stoletje in tudi slovite tržaške umetniške šole, katere učenec in tudi dedič je. Učenec zato, ker je Robert Faganel prve korake v umetnost začel kot gojenec, skorajda bi lahko rekli vajenec v tržaških umetniških ateljejih, kjer se je mojstrsko izučil tako v risanju kot seveda v vseh drugih slikarskih tehnikah, katerim ostaja zvest tudi danes.

Prav gotovo je najimenitnejša izmed vseh teh tehnik slikanje v tehniki olje na platno, v kateri se je naš umetnik tako izpopolnil, da ga imamo danes upravičeno za mojstra harmonične, a živahne barvne palete in imenitnega slikarja svetlobnih iger, upodobljevalca krajine, ki mu lahko zavida marsikdo predvsem slikarsko znanje, gotovo pa ljubezen do narave in notranjo harmonijo, uglašenost s svetom. Radi opozarjamo na ti dve pomembni komponenti Faganelovega slikanja, tudi zato, ker je umetnik zvest tradicionalnim motivom slikarstva, se pravi zgovorni in nikdar preseženi figuraliki ter seveda klasičnim temam slikarstva, se pravi krajinskim upodobitvam in pejsažem.

Kot izrazita umetniška duša, saj je Robert Faganel po naravi predvsem glasbenik, dolga leta je igral violino na vrhunski ravni, je ostal zvest tistim najžlahtnejšim prvinam slikarskih izročil, ki so mu omogočala, da je stara in že preverjena znanja krajinskega slikanja nadgradil z dosežki impresionizma, kasneje ekspresionizma in poetičnega realizma, a vedno ostal zvest tudi tako imenovanemu svetlobnemu slikarstvu, luminizmu, ki je prav v Trstu imelo odlično slikarsko šolo.

Zato boste v delih Roberta Faganela vedno našli veliko luči, vedno se bo umetnik rad poigral s svetlobnimi efekti, kot bi rekli danes v filmskem žargonu, vedno pa je tudi podlaga njegovim slikam trdna zgradba, umirjena paleta barv in prav vedno tudi nebo, največkrat razgibano z oblaki in z zdaj dramatično, zdaj umirjeno svetlobo, skorajda nikdar z neposrednim soncem, kot da bi umetnik hotel sporočiti, da se v naravi in našem življenju na koncu vedno vse izide, da je vse uglašeno na neko notranjo harmonijo, ki jo ljudje iščemo vse življenje, umetniku pa jo je uspelo ujeti na platno.

Robert Faganel je v dosedanjem umetniškem opusu naslikal izjemno število platen, akvarelov, poskusil pa se je tudi v drugih slikarskih tehnikah. Ni slikal samo krajine, saj je odslikal niz odličnih ženskih aktov, ubrana tihožitja z lovsko in drugo tematiko, uspešno se je poskusil tudi v portretu, a vedno prvenstveno ostal zvest odslikavanju narave, v kateri najde mir, harmonijo, najimenitnejšo paleto barv in tisto notranjo umirjenost, ki se, oplojena z veliko nadarjenostjo in predvsem pa z marljivostjo odličnega obrtnika, sprosti v zajetnih nizih slikarskega dela. Z leti si je naš slikar izoblikoval prepoznaven slikarski slog, ki ga odlikujeta izjemen občutek za svetlobo in razkošno paleto barv, odločitev za navidez preproste krajinske izreze, predvsem pa tista notranja harmonija, ki jo umetnik najde v druženju z naravo in mu jo uspe prenesti na platno. Naj nikogar ne vara odsotnost človeka na njegovih platnih, le-ta je v slikarjevem delu vedno prisoten, saj se še kako pozna človeška prisotnost tako v posegih v naravo kot tudi v usklajenosti z njo. Robert Faganel pa je tudi naslikal nekaj odličnih platen s socialno vsebino, polnih spominov na čase, ko je bilo vsega materialnega premalo, a človeškega gotovo več, kot pa ga je danes.

Robert Faganel je veliko potoval, študijsko potoval s skicirko, odprtim srcem in seveda s slikarskim, umetniškim izurjenim očesom; naslikal je odlične in zajetne cikluse v Afriki, Ameriki, na Kanarskih otokih, na Havajih in tudi v Indiji, če naštejemo samo nekatere, predvsem pa ostal zvest prostoru, v katerem se je rodil in živi, v katerem je zajeto vse, kar je najlepšega mogel naslikati. Mislimo seveda na slovensko, goriško, tržaško in furlansko pokrajino, v kateri Faganel od vedno živi in dela.

Nocoj nam Robert Faganel predstavlja samo izsek iz svojega bogatega opusa, saj razstavlja Goriško, Gorico, Vipavsko dolino in Brda, Kras, veduto bližnjega gradu Miramar in Devina, predstavlja nam svoj in naš svet, ki je lep, predvsem pa je to njegov svet, ki mu ostaja zvest tudi potem, ko je v svetu spoznal, da obstajajo tudi druge barve, bolj kričeče in bolj žive, a naš slikar dobro ve, da jesenskega kraškega ruja nikjer drugje ne bo našel kot na svojem Krasu, da je naša pokrajina lepa tudi zato, ker mi in on sam v njej in na njej živimo.

Preostane nam torej samo še to, da se zaustavimo ob njegovih zdaj debelih, zdaj tankih in rahlih namazih s čopičem, da tudi sami poiščemo v njegovem likovnem delu tisto notranje soskladje z naravo in s samim seboj, nenazadnje tudi s svetom, ki je po naše največja odlika njegovega dela. In, zakaj tudi ne: Faganelove slike so lepe, saj so en sam poskus, kako ujeti lepoto v naravi in jo posredovati drugemu.

To pa je veliko, morda največ, kar sploh lahko likovni umetnik naredi.

9. T.M. V ŠKRBINI NA KRASU

SPOMIN NA PRIMORSKE PADALCE

Bliža se 11. november, ko se v Veliki Britaniji spominjajo svojih padlih vojakov. Bliža se tako tudi komemoracija v Škrbini na Krasu. Gre za srečanje pred ploščo, ki na rojstni hiši Miloša Adamiča spominja na usodo primorskih fantov, prostovoljcev, ki so jih med vojno Britanci v Afriki izurili za radiotelegrafiste, obveščevalce in saboterje ter jih s padali spustili za sovražnikove linije na slovenska tla. Nekateri so padli med vojno, večinoma pa so, tako kot Adamič, po vojni postali žrtve neosnovanih sumov, ideoloških predsodkov in revolucionarnega nasilja takratnega režima.

Pobudo za komemoracijo v Škrbini je pred leti dal nekdanji kapetan britanske posebne službe SOE, časnikar John Earle, ki živi v Trstu. Želel je, da bi se padalcev spomnila tudi angleška stran. Spregovoril jim je v spomin ter v imenu veteranske organizacije Special Forces Club iz Londona položil pred ploščo lovorov venec z makovimi cvetovi, kot je to navada v Veliki Britaniji. V kratkem se je taka komemoracija prijela, saj je zajela preživele padalce, svojce živih in mrtvih članov padalskih skupin, vaščane, britanskega veleposlanika, zastopnike borcev, občinsko upravo in druge. Lani se je plošči, ki so jo v začetku 90. let postavili preživeli, pridružila še plošča ameriških kolegov padalcev, ki jo je dal postaviti Bob Plan.

Letošnjo žalno slovesnost prirejata vaška skupnost Škrbina in občina Komen, na sporedu pa bo **v petek, 9. novembra, ob 15. uri**. Letošnja novost je maša, ki jo bo za umrle za domovino pred komemoracijo, ob 14. uri, daroval v cerkvi v Škrbini g. Gabrijel Vidrih, ki je sin enega izmed primorskih padalcev. Napovedana je prisotnost tako britanskega kot ameriškega veleposlanika v Sloveniji. Nastopili bodo mladi godbeniki s Komenskega in vokalna skupina Cominum, na sporedu pa bo več nagovorov.

RAZSTAVA V MIRAMARSKIH KONJUŠNICAH

VEDRE IN RESNE FOTOGRAFIJE ROBERTA CAPE

DAVORIN DEVETAK

V miramarskih konjušnicah je še odprta razstava velikega fotografa Roberta Cape. Preko 190 črno-belih izvirnih reprodukcij je tu zbranih na pobudo Muzeja zgodovine fotografije Bratov Alinari iz Firenc, ki je tudi založil bogat katalog. Sama organizacija razstave je dvignila nemalo polemik in prahu, v kolikor se je Občina Trst odpovedala njenemu pokroviteljstvu in finansiranju, tako da se je florentinski muzej, ki ga vodi Tržačan Claudio de Polo, odločil, s pomočjo drugih pokroviteljev, za organizacijo v lastni režiji. Ta poteza se je izkazala za posrečeno, vsaj sodeč po velikem številu obiskovalcev. Do konca oktobra se je nabralo 12 tisoč obiskovalcev, v zadnjih prazničnih dneh pa kar nekaj tisoč, tako da bo prišlo gotovo do podaljšanja zaključnega roka (18. t.m.) vsaj do polovice decembra oz. do prvih dni januarja 2002.

Razstava je razčlenjena na 14 sekcij, ki zajemajo različna življenjska in ustvarjalna obdobja fotografa, ki je zaslovel s svojimi vojnimi fotoreportažami. Britanska revija *Picture Post*, ko je leta 1938 prvič objavila njegove znamenite posnetke iz državljanske vojne v Španiji, je že predstavila 25-letnega avtorja kot "največjega vojnega fotografa na svetu"!

Madžarski Jud Endre Friedman je v svojem kratkem in nabitem življenju prepotoval vse celine. Rojen 1913 v Budimpešti, je zaradi preganjanja po študentskih manifestacijah 1931 pribežal v Berlin. Tu je prišel v stik s svojim mecenom Simonom Guttmanom, vodjo agencije, kjer se je naučil poklica. Nato je šel na Dunaj, v Pariz in v Španijo, kjer je prevzel prej umetniško in nato uradno ime Robert Capa. Tu se je seznanil z zaročenko, nemško begunko in fotografinjo Gerdo Taro. Ravno tu je polno zaslovel, med leti 1936 in 1939, z angažiranimi reportažami o proti-frankovskih bojevnikih, a tudi s posnetki o vojnem razdejanju, o nemočnih preživelih in beguncih, v katerih pride do izraza avtorjeva značilna pieteta. V teh letih je nastala najbolj znana ikona Capovega fotografiranja: posnetek zadnjega trzljaja na smrt zadetega vojaka.

Capa je šel tudi v New York, leta 1938 je bil za šest mesecev na Kitajskem, kjer je z režiserjem Jorisom Ivensom dokumentiral odpor čankajškovih vojakov proti japonskemu okupatorju. Tudi tu je izkazal posebno pozornost do zbeganih žrtev in civilnega prebivalstva.

Ob začetku 2. svetovne vojne Robert Capa odpotuje v New York, kjer sodeluje z revijo Life. V Mehiki posname krvave poulične manifestacije ob predsedniških volitvah. Nato se spet vrne na vojna prizorišča in kot vojni fotograf sledi napredovanju zavezniških sil, najprej v Severni Afriki, na Siciliji, v Neaplju, izkrcanju v Normandiji, osvoboditvi Pariza, osvojitvi nemških mest Leipzig, Nürnberg, Berlin.

Capa je, neustrašen in oborožen le s svojo Leico, vedno v prvi liniji: znameniti so njegovi posnetki prvega vala zavezniških vojakov na francoski "Omaha Beach", kjer je pustilo življenje več tisoč vojakov. Obenem pa mu uspe uloviti tudi navidez majhne dogodke in ljudi, ki pa še z večjo simbolično intenzivnostjo ponazarjajo tragiko vojne. Pretresljivi so obrazi neapeljskih žena, ki jočejo za umrlimi partizani in spominjajo na žalujoče maske zbora grške tragedije. Ali pa prizor francoske matere, ki jo ostrižejo do golega zaradi otroka iz razmerja z nemškim vojakom. Isto pieteto je čutiti tudi v posnetkih zajetih mladih nemških vojakov.

Leta 1947 ustanovi Capa s Cartier Bressonom in kolegi znano fotografsko agencijo Magnum. V tem in naslednjem letu obišče Sovjetsko zvezo, Češko, Madžarsko in Poljsko, kjer se počuti nelagodno in posname tako rekoč le etnografske motive. A iz tega obdobja je ena izmed najlepših njegovih slik: od buldožerja pospravljene razvaline varšavskega geta in v ozadju nedotaknjena (kaotliška?) cerkev.

V letih 1948-50 odpotuje kar trikrat v komaj ustanovljeni Izrael, kjer fotografira nastanek nove države, prihod beguncev, revolucionarno delo kibucev, a tudi prve spopade z Arabci. Nekaj let se posveti organizacijskemu delu v agenciji Magnum. Leta 1954 odide za nekaj mesecev na Japonsko in kot Lifeov dopisnik še na Indokitajsko ob izbruhu francosko-vietnamske vojne. Tu umre, pri samih 41 letih starosti, zaradi eksplozije protipehotne mine.

Omejil sem se le na povzetek kratkotrajnega in pogumnega življenja pustolovskega fotografa, ki se je zapisal z opusom, ki šteje okrog 70 tisoč posnetkov, med najbolj verne zapisovalce nekaterih ključnih dogodkov iz zgodovine prejšnjega stoletja. Njegove reprodukcije so natisnjene na zgodovinskih učbenikih, a tudi v umetniških izdajah. Robert Capa pa se sam ni imel za umetnika, prej za poštenega profesionalca in fotografa, ki se je opredelil do izzivov časa. Bil je gotovo angažiran in tudi pristranski pričevalec, a njegove fotografije so odtis velike občutljivosti in empatije do sočloveka, zlasti do trpečih in nemočnih akterjev vsakdana, ki ga veliki in usodni dogodki, naj si bodi naravni ali krvavi, poteptajo.

Razstava v miramarskih razstavnih prostorih je odprta vsak dan, tudi ob praznikih, neprekinjeno od 9. ure do 18.45.

PATRIZIA DEVIDE' IN ALESSANDRA BERNARDIS V DRŽAVNI KNJIŽNICI

NEVSAKDANJA LIKOVNA PRIREDITEV

FOTO P. REDFERN

V torek, 30. oktobra, so v goriški Državni knjižnici odprli nevsakdanjo razstavo slovenske likovne umetnice Patrizie Devide' in Alessandre Bernardis. Odprtja razstave se je udeležilo veliko prijateljev obeh slikark in ljubiteljev umetnosti. Umetnici pa sta pripravili tudi izjemno lepo oblikovano in "jesensko" uglašeno ter z vsemi dobrotami obloženo mizo v predverju knjižnice, kjer smo se po nagovoru direktorja Državne knjižnice dr. Marca Menata in prijatelja slikark Luce Gironija, ki je orisal njuno delo, zbrali v prijetnem pomenku vsi prisotni.

Zanimiva pa je razstava obeh tržiških umetnic zato, ker se Patrizia Devide', ki je po rodu iz bližnjega Tržiča, bila pa je učenka Avgusta Černigoja in je diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, sedaj pa poučuje na slovenskih šolah na Tržaškem, predstavlja z nevsakdanjim posegom v prostor, kot sama imenuje sodoben umetniški poseg v sicer več kot sto let staro zgradbo Državne knjižnice v Gorici. Z likovno instalacijo in povezovanjem več stebrov z modrimi in širokimi svilenimi trakovi je umetnica ustvarila neke vrste simbol zaokroženosti življenja, sama pa na razstavi oblekla prav tako svileno modro tuniko in bila tako tudi sama sestavni del slovesne otvoritve razstave. Vse to je bilo na odprtju razstave seveda nevsakdanje in po svoje tudi slovesno, predvsem pa sta umetnici s svojim simpatičnim in dopadljivim nastopom očarali prisotne.

Alessandra Bernardis, italijanska slikarka iz Ribiške vasi blizu Tržiča, pa je v drugem delu stavbe Državne knjižnice v Gorici postavila na ogled platna večjih dimenzij v tehniki akrila; slika poduhovljene in abstrahirane pejsaže v izjemno toplih barvah, med katerimi prevladujeta tako rumena kot oranžno-rdeča. Njena dela so blizu konceptualnemu slikarstvu, izražajo pa notranjo moč, ki nagovarja gledalca z notranjo harmonijo in soskladjem barv. Slike so dopadljive in mestoma celo naravnost scenografsko velikih dimenzij, večkrat pa umetnica slika tudi sodobne diptihe in triptihe, ki učinkujejo zelo prepričljivo tudi zaradi posrečene in dognane postavitve v prostor.

Razstava bo na ogled do 23. novembra letos. Ogled lepe razstave je možen med obratovanjem Državne knjižnice.

JUP

V POKRAJINSKIH MUZEJIH NA GORIŠKEM GRADU

FOTOGRAF PILON

Sodelovanje med Pilonovo galerijo iz Ajdovščine in ustanovami goriške pokrajine je ponovno pokazalo, da je nadvse plodno. Prejšnjo soboto so v prostorih Pokrajinskih muzejev na goriškem gradu odprli zelo zanimivo razstavo s širokim izborom Pilonovih fotografij z naslovom *Človek dveh svetov*. Na zelo slovesni otvoritvi so bili prisotni kar trije predsedniki pokrajin, in sicer goriški, videmski in pordenonski (sicer v svojstvu fotografskega centra, ki je soorganizator razstave), ob njih pa še ajdovski župan, predstavnik Ministrstva za kulturo RS in podpredsednik deželnega sveta.

Razstava objema devetdeset del, večinoma so to originalne fotografije, ki jih je izdelal sam avtor, manjše število pa je tudi kopij iz originalnih negativov, ki jih hrani Pilonova galerija v Ajdovščini. Dela pokrivajo obdobje od leta 1926 do 50. let. Razstava nudi italijanski publiki vpogled v ta zanimivi del Pilonovega ustvarjalnega dela, obenem pa predstavlja nekakšen uvod v veliko retrospektivo Pilonovih del, ki jo pripravljajo za mesec december v Moderni galeriji v Ljubljani. Ob razstavi je izšla tudi dragocena priložnostna publikacija, ki so jo sooblikovali prispevki izvedencev, in sicer profesorja na beneški univerzi Itala Zanniera, ki je tudi kurator razstave, odgovorne pri Spazzapanovi galeriji v Gradišču France Marri ter višje kustosinje Pilonove galerije Irene Mislej.

Razstava bo na ogled vse do 9. decembra od torka do nedelje od 10. do 13. in od 14. do 19. ure.

EJ

I. MEDNARODNI KLAVIRSKI NATEČAJ NAGRADA MESTA GORICA

MLADI PIANISTI V GORICI PREPRIČLJIVO!

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici se je v nedeljo, 4. novembra, z nagrajevanjem in zaključnim nastopom nagrajencev v Avditoriju furlanske kulture v Gorici zaključil Prvi mednarodni klavirski natečaj za nagrado mesta Gorica.

V torek, 30. oktobra, so v Gorici na tiskovni konferenci predstavili 1. mednarodni klavirski natečaj Nagrada mesta Gorica in na tiskovni konferenci tudi objasnili, kako je do organizacije natečaja sploh prišlo.

Predstavniki Združenja Dante Alighieri, Kulturnega centra Lojze Bratuž in združenja Prijatelji glasbe iz Gorice so na tiskovni konferenci obrazložili predvsem namen organizatorjev, da bi v Gorici priredili kakovostno in odmevno tekmovanje za pianiste, ki so rojeni po letu 1968, saj podobnega tekmovanja pri nas ni, ni ga pa niti v krogu 130 kilometrov od Gorice. Na tiskovni konferenci so še povedali, da bo tekmovanje zahtevno, saj se je strokovna žirija odločila za zahteven program, tudi zato, ker nameravajo klavirski natečaj prirediti vsaki dve leti in naj bi v nekaj letih tudi postal prestižno klavirsko mednarodno tekmovanje v Gorici. Zadnje novice, ki prihajajo v javnost po odmevnem klavirskem tekmovanju, govorijo o tem, da naj bi goriško klavirsko tekmovanje postalo celo vsakoletna prireditev.

Kot so že na tiskovni konferenci povedali prof. Franka Žgavec za center Bratuž, prof. Piero Marangon za Združenje Dante Alighieri in klavirski virtuoz Sijavuš Gadžijev kot pobudnik prireditve, ima tekmovanje v Gorici velike ambicije tudi zaradi visoko postavljenih meril, saj naj bi se na njem kosali pianisti z vseh koncev sveta, predvsem pa seveda iz srednjeevropskega prostora.

Od 1. do 4. novembra je v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, kjer so tekmovanja potekala, nastopilo šestdeset pianistov z vsega sveta, prišli so iz bližnje Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Italije, Rusije, Nemčije in tudi iz daljnih vzhodnih držav, kar je dalo tekmovanju zares mednarodno razsežnost in je tudi že sama številna prisotnost tekmovalcev pokazala, da je tako tekmovanje pri nas izjemnega pomena. Mladi pianisti so tekmovali v petih starostnih kategorijah, nagradni sklad za prvouvrščene pa je znašal petnajst milijonov lir, medtem ko je strokovna žirija podelila tudi posebno nagrado, ki je poimenovana po nedavno umrlem velikem goriškem ljubitelju glasbe in prodajalcu glasbil Giulianu Pecarju, nagrada je znašala tri milijone lir. Absolutnemu zmagovalcu tekmovanja bi poleg denarne nagrade pripadla tudi nagrada treh organiziranih koncertov, in sicer bi imel samostojni koncert v Milanu, Gorici in v Novi Gorici, a te nagrade komisija ni podelila, kar kaže na zahtevnost tekmovanja. Strokovno žirijo nagradnega klavirskega natečaja so sestavljali pianist Sijavuš Gadžijev, ki je bil tudi pobudnik in umetniški

FOTO BUMBACA

direktor nagradnega natečaja, pianist Massimo Gon in Vincenzo Balzani iz Italije, Andreas Ehret iz Nemčije, Catherine Hall iz Združenih držav Amerike in Hinko Haas iz Slovenije.

V kategoriji najmlajših izvajalcev (rojeni po letu 1990) sta zmagala Milena Malež iz Beograda in Gabriele Mastrogiovanni iz Palmanove. V kategoriji B je prvo mesto zasedel Aljoša Jurinič iz Hrvaške. V kategoriji C je prva nagrada šla Igorju Pančevskemu iz Makedonije, Slovenka Nastasja Suhadolnik pa je prejela tretjo nagrado v tej skupini. V skupini D je šlo prvo mesto Dušanu Toromanu iz Jugoslavije, slovenski pianistki Fada Azzeh in Mojca Mlinarič sta v tej skupini delili tretje mesto z dvema drugima pianistoma. V kategoriji E niso podelili prve nagrade, na drugem mestu pa sta si nagrado razdelili Laura Mc Donald iz Avstralije in Japonka Nami Ejiri.

Na tekmovanju pa je strokovna žirija podelila tudi nagrado za najbolj obetavnega pianista, za katerega se je žirija lahko odločila neglede na uvrstitev na tekmovanju samem, saj so ocenjevali predvsem talent, interpretacijo in obetavnost. Nagrado, ki je poimenovana v spomin na Giuliana Pecarja, je žirija enoglasno dodelila izjemno obetavni 19-letni ruski pianistki Mariji Mazo.

Vsi komentarji po izvedbi prvega klavirskega mednarodnega tekmovanja v Gorici so si enotni v tem, da je bila že prva izvedba tekmovanja zelo uspešna. Že samo dejstvo, da bo tekmovanje tudi naslednja leta potekalo v Kulturnem centru, ki ga vodi prof. Franka Žgavec, pa daje našemu osrednjemu kulturnemu hramu tisto mesto, ki mu gre. Center Bratuž je namreč v nekaj letih postal nezamenljiva kulturna hiša, ki ostaja zvesta slovenskim koreninam, a je odprta za vso umetnost in vsemu in je zato pomembna za vso Gorico in Goriško.

ZUT

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

1851 2001

1851 MOHORJEVA 2001

SLOVESNOST
OB 150-LETNICI USTANOVITVE
DRUŽBE SV. MOHORJA

v petek, 23. novembra 2001, ob 18. uri
v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž
Drevored 20. septembra 85 - Gorica

SPORED

MEŠANI PEVSKI ZBOR LOJZE BRATUŽ, dirigent Bogdan Kralj

SLAVNOSTNI NAGOVOR: predsednik dr. Oskar Simčič

PREDSTAVITEV KNJIŽNE ZBIRKE 2002:
Koledar 2002
Anton Kacin. Zbornik ob 100-letnici rojstva
Jurij Paljk - *Očetovstvo malo drugače*
Sonja Marija Maraž Bednarich, Irena Bednarich - *Sonjine slaščice*

SLOVESNOST SE BO SKLENILA Z DRUŽABNIM SREČANJEM,
NA KATEREM NAS BO GOSPA SONJA POGOSTILA S SVOJIMI SLAŠČICAMI.

TRŽAŠKI KONGRES SSk / POGOVOR S TAJNIKOM PETROM MOČNIKOM

"LJUDJE SO NAŠ NAJVEČJI POLITIČNI KAPITAL!"

IVAN ŽERJAL

Tržaški del stranke Slovenske skupnosti se pripravlja na svoj pokrajinski kongres, ki bo v soboto, 17. novembra, na sedežu pevskih zborov v Devinu, v polnem teku pa so sekcijski kongresi. Ravno v letošnjem letu je naša manjšina na vsedržavni in krajevni ravni doživljala izjemno pomembne dogodke. V prvi vrsti je tu seveda odobritev zaščitnega zakona, zatem zmaga desnice na parlamentarnih in upravnih volitvah, zapleti z izvajanjem zaščitnega zakona in okrog vprašanja zajamčenega zastopstva ter odnosi v levosredinski koaliciji in v manjšini sami. Člani in somišljeniki SSk imajo torej kar nekaj "vročih tem" na pladnju, o bližnjem kongresu in o politični situaciji pa je na vprašanja odgovarjal pokrajinski tajnik Peter Močnik.

Člani in somišljeniki Slovenske skupnosti se po treh letih spet zbirajo na kongresih. S katerimi vprašanji se soočajo oz. se bodo soočali?

Mislim, da je triletno obdobje, ki je danes za nami, marsikoga v manjšini zmedlo, našo skupnost pa je pustilo v težkem položaju. Najprej pričakovanja na zaščitni zakon, s sprejemom katerega so v parlamentu stalno odlašali, v iskanju nemogočih dogovorov z desnico, seveda na naši koži. Nato izid zakona z vsemi neverjetnimi težavami za njegovo uresničevanje, saj vlada Oljke ni poskrbela, da bi v zadnjih mesecih svoje uprave udejanjila glavne točke, kot npr. imenovanje vladnih predstavnikov v paritetni odbor, ustanovitev slovenske sekcije pri konservatoriju G. Tartini v Trstu, začetek vračanja nepremičnin manjšini in drugo. Tik pred odobritvijo zaščitnega zakona je v manjšini že krožila govorica: sedaj pa ne bomo več potrebovali stranke Slovenske skupnosti! Dejstva dokazujejo ravno nasprotno: če bi sprejeli popravek SSk o določitvi teritorija zaščite, bi bil zakon danes takoj uresničljiv v bistvenih postavkah, a so ga gladko zavrnili z glasovi leve sredine. Tako smo pri uresničevanju zakona priča skoraj molku levice, v kateri se oglaša samo še civilna družba, se pravi SKGZ in SSO, SSk pa je dala celo vrsto pobud, da bi se zakon udejanjil po pravih smernicah, ob spoštovanju že veljavnih norm: dvojezičnost v okoliških občinah, urad za pomoč pri vračanju imen in priimkov, prijava proti ISTAT-u v zvezi z ljudskim štetjem itd. O vseh teh aktualnih tematikah, t.j. o političnem delovanju znotraj manjšine za uresničitev naših pravic in za naš razvoj, bo govor na bližnjem kongresu.

Na pokrajinski ravni je osnovno vprašanje sprememba tržaške občinske uprave z zmago desne sredine. Tudi na pokrajini in v Miljah je že od prej na čelu uprave Dom svoboščin, da ne govorimo o deželni stvarnosti. Vaša stranka je v zadnjih mesecih že večkrat izrekla negativno oceno o upravljanju desne sredine, deželni tajnik Berdon pa je v nekem intervjuju med drugim dejal, da bo treba z desnico ne samo preživeti, ampak tudi živeti. Kakšna je torej strategija stranke v zvezi s tem vprašanjem?

Dom svoboščin ima veliko hibo: v Trstu, se pravi na občini in pokrajini, v Miljah, na deželni in na državni ravni je dokazal, da je žrtev velikih razprtij med strankami, ki ga sestavljajo, zato mora pri odločitvah sprejemati neverjetne kompromise in izsiljevanja. Poleg tega upravitelji, ki jih je ta koalicija imenovala, od občin pa vse do ministrstev, so dokazali nesposobnost, zaradi česar delajo velikokrat škodo celotni skupnosti, in pa tudi povezave z osebami in organizacijami, ki so bile vpletene v čudne posle v času t.i. "prve republike". Poleg tega edina prava stranka koalicije je Nacionalno zavezništvo, ki je popolnoma monopoliziralo vse vzvode birokracije in oblasti. S tem izsiljuje stranko Naprej Italija, ki dobiva glasove pri ljudeh, saj izgleda kot dedič Krščanske demokracije, v resnici oblast vodi NZ. Zato sem popolnoma prepričan, ko trdim, da se pri nas ustvarja pravi režim, ki ne nadomešča nekega prejšnjega, kot to trdijo Berlusconi in njegovi. Prejšnji vladni aparati so bili demokratični v sorazmerju s tem, kar se ustvarja, levi opoziciji pa ni ostajalo bogvekaj. Levičarski režim, ki naj bi se držal pokonci s pomočjo "rdečih sodnikov", je gola izmišljotina, o kateri govorijo osebe, ki imajo težave s sodniki zaradi nečednih poslov. Na deželni ravni se desna koalicija rešuje v glavnem zaradi politične tradicije in resnosti Furlanov, ki niso niti tako žolčno nasprotni Slovencem. Zato je deželni tajnik rekel, da moramo s to večino tudi živeti in ne preživeti. Izkoristiti pač moramo vsako nišo in naklonjenost, da rešimo, kar se rešiti da, saj je sedanja občinska uprava točno dokazala, kaj misli s pridobitvami, ki smo jih prejeli v zadnjih osmih letih! Pomislimo na dvojezične table na Krasu in na slovenske šole, pa je že dovolj.

Drugo pereče vprašanje, katerega se je SSk v preteklosti že večkrat dotaknila s svojim kritičnim zadržanjem, je položaj v devinsko-nabrežinski občini. Tu obstaja resna možnost, da na prihodnjih volitvah zmaga desnica, predvsem zaradi tega, ker sile leve sredine (med katere sodi tudi SSk) ne znajo najti skupnega jezika. Kateri je po vašem mnenju recept za izhod iz tega položaja?

Vprašanje po mojem ni točno postavljeno. Po eni strani popolnoma drži trditev, da je devinsko-nabrežinska občina bila vedno najbolj delikaten člen naše skupnosti, saj je bila od nekdaj tarča najhujših asimilacijskih pritiskov. Po drugi strani pa, če danes tvegamo, da bo to občino v prihodnje upravljala desnica, je za to kriva uprava, ki ni levosredinska, saj v njej sedijo samo predstavniki vsedržavnih levičarskih strank Oljke. SSk in ostale komponente so bile tu potisnjene v opozicijo po odločitvi slovenskih vrhov teh strank. Podobno je bilo v Zgoniku in na Repentabru, kjer so vsedržavne levičarske komponente Oljke brez velikih predsodkov zaprle vrata ostalim komponentam. Le v Dolini je še prevladala zdrava pamet in želja po združevanju moči med Slovenci. Očitno je tu prava tradicija Tigra, NOB in OF bolj živa kot v drugih krajih. Ker je dežela odločila, da bodo tudi v devinsko-nabrežinski občini volitve potekale v enem samem krogu, je življenjskega pomena za Slovence in za demokrate, ki tu živijo, da se nezadovoljstvo in razočaranje občanov, ki je danes res veliko, usmeri v izbiro, ki ne bo desna opcija. Zaradi nastalega položaja pa tudi izključno leva opcija ni več ponovljiva. Zato se je SSk odločila, da skupaj s partnerji Marjetice predlaga rešitev, ki naj bi iz srede združila zdrave sile v občini, da bi dobili pametno upravo, ki bi reševala vsakdanje potrebe ljudi, brez velikih poletov, za katere tudi ni denarja. Da se ne bi tudi tu pojavili, s pomočjo splošne jeze občanov, podobni nesposobneži, kot so v Trstu ali v Miljah.

Položaj v Nabrežini naj bo izhodišče za naslednje vprašanje, ki zadeva odnose s koalicijskimi zavezniki. SSk je ustanovna članica levosredinskih zavezništev Oljke in Marjetice na pokrajinski ravni, vendar odnosi z nekaterimi partnerji, zlasti z Levimi demokrati, večkrat niso najbolj idilični. Človek se večkrat sprašuje, ali ni glavni nasprotnik SSk stranka LD (in nekatere druge levičarske skupine) in obratno. Vendar boste verjetno soglašali, da nerazčiščeni odnosi prispevajo k šibitvi levosredinskega bloka...

Na to vprašanje sem že prej deloma odgovoril. Menim, da je bil brez smisla veto, ki so ga vsedržavne levičarske stranke, v prvi vrsti LD, postavile SSk na zadnjih volitvah v Devinu-Nabrežini, Zgoniku in na Repentabru, ko smo hoteli izoblikovati uprave celotne Oljke. SSk je pristopila k Marjetici, kljub temu da ni ideološka stranka in da so njeni volivci lahko sredinski, desni ali levi, tudi zato, da bi v Oljki vsi razumeli, da mora to biti koalicija, kjer nihče nima vloge "primadone". Isto se je dogajalo za zaščitni zakon: zakaj je Oljka odrezala SSk od pogajanj za njegovo sestavo v Rimu, kamor so zahajali samo Budin, Spetič in kak pripadnik Ljudske stranke? Še Caveri ni bil vsakič povabljen zraven! Zadnje volitve pa so še dodatno pokazale šibkost levega dela vsedržavne koalicije, zaradi česar se mora celotna manjšina resno zamisliti. Njena rešitev ni sedaj beg na stran desnice, kot se to dogaja v marsikaterem primeru, večkrat iz oportunizma ali obupa. Na desni so naši zgodovinski sovražniki, se pravi potomci fašistične stranke, ki je dokazala, kako nas hoče še naprej "čistiti". Edini možen odgovor je v tem, da se zavedamo resnosti položaja, da pripadniki vsedržavnih levičarskih strank priznajo, da ne moremo ohraniti manjšine samo z ideološkimi izbirami, ampak da je treba najprej poenotiti naše želje, da se izpelje narodni program, okoli katerega je treba združiti sile potencialnih zaveznikov na vsedržavni ravni. Drugače bo po nas, in to tudi hitro, saj se znani rek "divide et impera" uresničuje vsak dan!

Kakšna pa je ocena političnega položaja in strankinega delovanja v ostalih okoliških občinah?

Če začnem pri Miljah, mislim, da smo vsi prebrali v časopisih, kako je Dipiazza tu pustil "knjigo sanj", kateri manjka celih pet milijard lir, da bi jo uresničili. Leta pa govori o "proračunski lukenji" v Trstu! Javna dela so v Miljah tam, kjer so bila pred leti, edino trg pred občino je bil tlakovan. Ko pa so začeli tlakovati ulice v starem mestu, so morali izprazniti hiše, ker so se te začele udirati. Pod prejšnjo in sedanjo upravo je občinsko osebje začelo uhajati iz uradov, sami upravitelji pa si le delijo stolčke in ne vedo, kaj bi delali, kljub ogromnim vsotam, ki jih je dežela dala na razpolago Dipiazzi. Ljudje, tudi levičarskega prepričanja, pa so to znova podprli, skupaj s tistimi Tržačani, ki v Miljah samo spijo, imajo pa tam stalno bivališče. Porazna slika! Hvala Bogu je bil naš edini slovenski svetovalec potrjen in je tudi najglasnejši v opoziciji in ne samo za slovensko problematiko. V Dolini domača uprava gre še kar dobro kljub občasnim spodrsljajem, za katere pa večkrat niso krivi domači upravitelji, temveč igrice, ki se spletajo nad glavo stvarnosti, ki je kljub vsemu bogata na vseh področjih, čeprav jo je asimilacija že krepko načela. SSk je v upravi odločno podprla ohranjanje dvojezičnega značaja občine - pomislimo le na zadevo ACEGAS - in pa reševanje problematike srenj, poleg seveda rednega delovanja na področju vsakodnevnih problemov šolstva, kulture, stikov občine z ostalimi ustanovami in še marsikaj. Mislim, da je zgledno delo, ki ga opravlja podžupanja Fulvia Premolin, sad resnega pristopa dolinske SSk v celoti, brez izjem. Repentabor in Zgonik sem že omenil. Uprava tu teče po ustaljenih tirnicah, brez velikih novosti, večkrat pa tudi brez upoštevanja mnenja svetovalcev opozicije, kar ni demokratično. Imeti večino ne pomeni nadvladati, tudi drugi lahko kaj pametnega povedo in tudi ljudi je treba včasih poslušati, posebno ko gre za pomembne izbire. Tu mislim npr. na preureditev trga v Repnu, ki ima lahko težke posledice, če ne bo sad soglasja ljudi in svetovalcev različnih prepričanj. SSk pa je in mora biti po svojem izvoru in tradiciji stranka domačih ljudi; zato mislim, da ima lahko še veliko vlogo v teh občinah, ki so manjše po obsegu, a ne po pomenu.

Kako bi ocenili notranje "zdravje" SSk na pokrajinski ravni? Katere so pozitivne in negativne plati glede na to, da čas ni ravno naklonjen delovanju znotraj političnih strank?

Res je, ljudje gledajo danes na politično delo skozi očala nespodobnih kritik, ki si jih privoščijo tisti, ki imajo od velike zmešnjave le korist, ali prek zgleda nepoštenih politikantov. Navaden človek misli, da je politik tam le za svoj stol, za denar, za prijatelje in ne vem še za kaj, torej da je politika "umazana zadeva". Ne izključujem možnosti, da je včasih tudi res tako, toda to ne sme biti izgovor, da se vsi pošteni in pametni ljudje umaknejo iz politike in pustijo oblast tistim, ki pošteni in pametni niso! Potemtakem si te osebe same sebi delajo škodo, saj je politika uprava skupnih koristi in je zato plemenita zadeva. Seveda se soča z velikimi človeškimi napakami, katerim pa ne sme slediti, saj mora rešiti probleme v korist čimvečje skupine ljudi, če že ne vseh. Še posebej mlade generacije ne čutijo več zanosa za politično delo, razen tistih, ki se odločajo za ekstremne čisto ideološke izbire, iz katerih se potem večkrat vračajo razočarani in še sami zapustijo politiko. Šibkost mladinskih sekcij v strankah je na dlani povsod. Kljub temu mislim, da lahko kot edina slovenska stranka v Italiji še marsikaj povemo. To dokazujejo naši predstavniki, ki so bili prav povsod izvoljeni in zato lahko skrbijo za slovensko družbeno skupnost na vseh ravneh. Na deželi, kjer SSk danes nima predstavnika, se to krepko pozna. Pomislimo na razplet problema zajamčenega zastopstva za slovensko manjšino, ki ga ideološke stranke ne znajo ali nočejo rešiti. Na Tržaškem bo uresničevanje zaščite izrednega pomena za obstoj celotne manjšine, zato bo morala pokrajinska SSk na tem trdo delati. Seveda ob pomoči ne samo izvoljenih predstavnikov, ampak tudi ljudi, ki delajo na terenu in v sekcijah stranke. Ljudje so naš največji politični kapital!

JESENSKI SEMINAR MLADINSKIH MANJŠINSKIH ORGANIZACIJ

50 MLADIH IZ VSE EVROPE NA TRŽAŠKI "EVROBURJI"

BREDA SUSIČ

YOUTH LEADER'S SEMINAR
EUROBURJA
TRST/TRIESTE 8-11 NOV 2001

Od četrtka, 8., do nedelje, 11. novembra, bodo Mladi v odkrivanju skupnih poti in Mladinska sekcija Slovenske skupnosti v Trstu gostili približno petdeset mladih iz vse Evrope. Stekel bo namreč seminar za voditelje mladinskih manjšinskih organizacij, ki so povezane v YEN (Youth of European Nationalities).

Program srečanja, ki bo nosilo ime "Evroburja", predvideva delo po skupinah, spoznavanje slovenske manjšine v Italiji in zasedanje občnega zbora organizacije YEN. En dan bo v celoti posvečen delu v workshopih, ki bodo namenjeni formaciji mladih leaderjev (delovanje YENa, webdesign, sredstva javnega obveščanja, kuharska delavnica, ekstremni šport).

Jesenski seminar (Autumn seminar) je za Velikonočnim seminarjem (Easter seminar) najvažnejše srečanje predstavnikov mladinskih manjšinskih organizacij, ki so povezane v YEN. Organizira ga vsako leto druga manjšinska organizacija - lani so jesenski seminar organizirali Nemci na Madžarskem, prihodnjega pa bodo Nemci iz Rusije.

Letos pa je ta čast doletela Slovence iz Italije. Gre za pomembno pobudo, saj je njen cilj predstavitev celotne naše manjšine in naše kulture mladim, ki bodo ponesli pridobljene informacije po vsej Evropi.

ŠKEDENJ / OB TRIDESETLETNICI SMRTI MSGR. JAKOBA UKMARJA

DVOJEZIČNA PLOŠČA V SPOMIN NA APOSTOLA SOŽITJA

"V tej cerkvi je msgr. dr. Jakob Ukmar, 1878-1971, svetniški duhovnik, branitelj vere in človekovih pravic, 52 let zvesto in odločno oznanjal božjo besedo - Župnijska skupnost".

Te besede, vklesane v slovenščini in italijanščini, krasijo od petka, 2. t.m., praznika vernih duš, pročelje župnijske cerkve sv. Lovrenca v Škednju. Tisti dan, se pravi točno trideset let po njegovi smrti, so na pročelju škedenjske cerkve odkrili in blagoslovili spominsko ploščo v čast duhovnemu in narodnemu velikanu, msgr. Jakobu Ukmarju. Ploščo je odkrila Ukmarjeva pranečakinja gospa Vojka Škabar z Opčin, blagoslovila pa sta jo škedenjski župnik Luciano Giudici in slovenski kaplan Dušan Jakomin. Slednji, ki je z Ukmarjem tesno sodeloval skoraj dvajset let, je tudi med najbolj zaslužnimi, da je spomin na tega "apostola sožitja", kot ga je imenoval pisatelj Alojz Rebula, ostal živ. V Škednju je ustanovil Dom Jakob Ukmar, brez njegove vztrajnosti pa bi tudi ne prišlo do predloga o Ukmarjevi beatifikaciji. Slovenski duhovniki na Tržaškem so namreč predlagali ravno g. Jakomina za postulatorja za Ukmarjevo beatifikacijo. Glede slednje pa smo ravno na petkovi slovesnosti izvedeli, da so stekle priprave za začetek postopka, po katerem bi Jakoba Ukmarja razglasili za blaženega. Po vsem sodeč se stvari pozitivno premikajo tako v Rimu kot v Trstu.

FOTO KROMA

Slovenski verniki so se pri sv. maši zbrali že v petek zjutraj, ko je v škedenjski cerkvi g. Jakomin daroval slovensko mašo ob dnevu vernih duš. V popoldanskih urah pa je bila na sporedu maša za italijanske vernike, h kateri so prišli tudi številni Slovenci iz Škednja in drugih krajev Tržaške. Mašni obred, ki ga je daroval župnik Giudici ob somaševanju g. Jakomina in italijanskih kaplanov Lorenza Russija in Giovannija Torreja, je tako potekal večinoma v italijanščini, a s slovenskimi deli. Med pridigo je župnik poudaril pomen vere v božjo besedo kot hoje po Kristusovi poti, kaplan Jakomin pa se je zaustavil predvsem ob liku Jakoba Ukmarja. Čimbolj se časovno oddaljujemo od njega, je dejal, tembolj spoznavamo njegovo veličino. Tako so se ljudje že začeli obračati nanj s priprošnjo, naj jim vlije duha ljubezni, vere in upanja. Po maši je bilo v slovenščini in italijanščini prebranih nekaj odlomkov iz znamenite pridige o krščanskem sožitju med narodi, ki jo je Ukmar podal 31. maja 1931, ko je bilo fašistično preganjanje Slovencev na višku. Zatem sta sledila slovesno odkritje in blagoslovitev plošče, ki bo odslej ljudi, ki bodo zahajali v škedenjsko cerkev, opozarjala oz. spominjala, da je v tem božjem hramu deloval človek, o katerem se iz dneva v dan utrjuje prepričanje, da si zasluži čast oltarja.

IŽ

OPČINE / NAGRADE ZASLUŽNIM UČENCEM IN DIJAKOM OB DNEVU VARČEVANJA

VARČEVANJA SE JE DOBRO UČITI ŽE OD MLADIH NOG

MATJAŽ RUSTJA

Varčevanje je odlika človeka, katere se je dobro učiti že od mladih nog. Pobuda Zadružne kraške banke, ki že trideset let nagrajuje z denarnim prispevkom najboljše učence in dijake osnovnih in srednjih šol, je privabila v sredo, 31. oktobra, lepo število nagrajencev, šolnikov in staršev v dvorano Zadružne kraške banke na Opčinah. Banka, ki je pred dobrimi sto leti nastala iz vzgibov pomoči našemu človeku, je sklenila primerno podčrtati svetovni dan varčevanja in mu dahniti tudi vzgojni moment. Predsednik banke Dragotin Danev je namreč v pozdravnem nagovoru izpostavil skrb, da se že v zgodnji mladosti pravilno vrednoti pojem varčevanja, ki nujno vsebuje tudi postavko dobrega gospodarjenja v vsakdanu.

FOTO KROMA

Danes obdaja pojem varčevanja v glavnem denar, ki ga prinaša naše delo. V času, ki pa ni tako oddaljen od nas, so naši predniki živeli od zemlje. Bili so vezani na kolo letnih časov, ki jih je izučilo hranjenja pridelkov skozi zimski čas. Le tako je bilo našemu kmetu zagotovljeno preživetje. Denarju, prvemu pridelku našega časa, moramo torej dati pravi pomen, da bi nas ne zasužnil.

Skupno je bilo nagrajenih 35 odličnjakov. Najboljši nagrajenci osnovnih šol: Benjamin Skrap (F. Bevk, Opčine), Tina Krizmancic (K.D. Kajuh-P. Trubar, Bazovica), Jakob Scek (P. Tomažič, Trebče), Nika Racman (A. Černigoj, Prosek), Coslovi Martina (A. Sirk, Križ), Julija Berdon (A. Gradnik, Repentabor), Nicole Persi (A. Degrassi, Opčine), Michela Tomizza (C. Lona, Villa Carsia), Marco Zullich (J. Kugy, Bani), Anna Simeoni (V. Šček, Nabrežina), Jernej Legiša (J. Jurčič, Devin), Milena Milič (S. Gruden, Šempolaj), Lara Sancin (1. maj 1945, Zgonik), Maurizio Petroni (G. Pascoli, Sesljan), Martina Soccavo (D. Alighieri, Devin), Matteo Crocetti (S. Croce, Križ), Dimitri Bocciai (I. Trinko Zamejski, Ricmanje), Monika Pecchiari (F. Venturini, Boršt), Ruben Salerno (A. Bubnič, Milje), Jessica Maiorano (U. Pacifico, Boljunec), Tena Dubcek (A. Frank, Domjo).

Nagrajenci srednjih šol: Alessandra Gregori, Jan Sossi, Sara Matijacic, Tereza Pertot (S. Kosovel, Opčine in Prosek), Eliane Gerzelj, Clara Sasso, Ana Regent, Tania Giassi (M. Tommasini, Opčine), Ingrid Umari (I. Gruden, Nabrežina), Elisa Petroni, Andrea Villalta (De Marchesetti, Sesljan), Eva Stepančič (S. Gregorčič, Dolina), Michela Grilli, Maela Grilli (F. Tomizza, Domjo).

V nedeljo, 28. oktobra, sta v tirolski božjepotni cerkvi Weissenstein pri Bocnu v krogu domačih, sorodnikov in prijateljev praznovala zlato poroko

ANTON BRECELJ in MILA SREBRNIČ

Slavljenca sta redna naročnika našega tednika in vneta bralca Mohorjevih knjig. Znanci in prijatelji jima iskreno čestitajo in voščijo božjega blagoslova in zdravja.

PA ŠE NA MNOGA LETA!

LUCIJAN SOSIČ

je praznoval

60-LETNICO ROJSTVA

Da se ne bi nikoli dolgočasil in da bi bil vedno razpoložljiv do vseh, ki ga imamo radi.

V Milanu je zaključil štiriletno podiplomsko specializacijo iz psihoterapije

DR. ANDREJ ZAGHET

Ob uspešnem zaključku podiplomskega študija mu iskreno čestitajo

VSI ŽERJALOVI

Izrazom čestitk se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa, ki slavljencem voščita čimveč uspehov na nadaljnji življenjski poti.

OBVESTILA

V SREDO, 14. t.m., bo ob 18.30 v prostorih Tržaške knjigarne predstavitev dela *Tržaška knjiga - Pesmi, zgodbe, pričevanja*, ki je izšla pri Slovenski matici. Sodelovali bodo dr. Jože Mahnič, Drago Jančar, urednica knjige Marija Pirjevec in likovni redaktor Jasna Merku'. Vljudno vabljeni!

IZŠEL JE stenski Naš koledar 2002. Dobi se v župniščih na Tržaškem in Goriškem, v Tržaški knjigarni in v Katoliški knjigarni v Gorici.

DOLINSKA SEKCIJA Slovenske skupnosti priredi v četrtek, 8. novembra 2001, ob 20. uri v mali dvorani gledališča Prešeren v Boljuncu svoj redni kongres v okviru priprav na pokrajinski in deželni kongres stranke. Poleg drugih točk dnevnega reda je predviden poseg pokrajinskega tajnika Močnika v zvezi s problemom zaščitnega zakona, zajamčenega zastopstva in popisa prebivalstva.

PRAZNOVANJE SV. Martina na Proseku od 9. novembra 2001 do 11. novembra 2001. V petek, 9. novembra 2001, bo ob 20.30 koncert v proseški cerkvi. Nastopajo: trobilni kvintet Godbenega društva Prosek, pihalni kvartet GD Prosek in kvartet flavt Glasbene matice. V soboto, 10. novembra 2001, bo ob 19. uri slovesna sv. maša, ki jo bo vodil g. škof Evgen Ravignani. V nedeljo, 11. novembra 2001, bo ob 10.30 slovesna sv. maša. Vabljeni!

SEKCIJI SLOVENSKE skupnosti za Vzhodni in Zahodni Kras prirejata v soboto, 10. novembra 2001, ob 20. uri v mali dvorani Prosvetnega doma na Opčinah redni kongres v sklopu priprav na pokrajinski in deželni kongres stranke. Po poročilih izvoljenih predstavnikov in pokrajinskega tajnika Petra Močnika bomo izvolili delegate na pokrajinski kongres.

HVALEŽNICA 2001: *Odrini na globoko - Z veseljem biti Cerkev danes.* "Nosite bremena drug drugemu v prid Kristusovemu telesu, ki je Cerkev" (prim. Gal 6, 2; Kol 1, 24). Slovensko pastoralno središče v Trstu prisrčno vabi k zahvalni maši, ki bo v stolnici sv. Justa v nedeljo, 11. novembra, ob 16. uri.

RADIJSKI ODER vabi v nedeljo, 11. novembra, v okviru Gledališkega vrtiljaka na predstavo *Wilma in Vili* v izvedbi Lutkovne skupine Črni muc iz Sežane. Predstava bo v dvorani Marijinega doma v ulici Brandesia 27 ob 17. uri.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev vabi v ponedeljek, 12. novembra, na redni tedenski večer. Tokratni gost bo teolog dr. Edi Kovač, ki bo govoril na temo *Filozof Janez Janžekovič: velik Slovenec in Evropejec ob 100-letnici rojstva*. Večer bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3 v Trstu, ob 20.30.

T.E.A. - Tržaško esperantsko združenje v sodelovanju s SKD France Prešeren iz Boljunca prireja tečaj esperantskega jezika in vabi vse zainteresirane na informativni sestanek, ki bo v torek, 13. novembra 2001, ob 20. uri v dvoranici SKD v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu. Esperanto je nevtralno sredstvo za enakopravno občevanje med narodi! Za podrobnejše informacije pokličite tel. 040 8320262 (ob uri kosila) in 338 3785202.

DAROVI

ZA CERKEV v Ricmanjih: Bernarda Kuret, Ricmanje, v spomin na svoje pokojne 50.000 lir; M.B., Trst, 400.000 lir.

ZA KAPELO p. Leopolda v Domju: V.T., Trst, 400.000 lir.

ZA CERKEV v Mavhinjah: Zdravko Legiša 50.000 lir; Milka Žužek 50.000 lir; Božena Terčon 50.000 lir; Marija Pahor 100.000 lir.

OPČINE, 9. 11. 1991 - 9. 11. 2001

Vedno si v naši misli in molitvi draga mami

NADJA DOLENC - ŽERJAL

Tvoji Aleksander, Mara, Peter in Ivan

SREČANJE V ORGANIZACIJI ZSKP

PONOVNO POZIV, NAJ NE VRAČAMO POPISNIH POL

V torek zvečer je Zveza slovenske katoliške prosvete priredila informativno srečanje o tem, kako naj se italijanski državljani sloveske narodnosti vedejo ob popisovanju prebivalstva. Državni zavod ISTAT namreč ne namerava izdati slovenski pol, slovenska manjšina pa se je odločila za protestno akcijo civilne neposlušnosti. Na srečanju, ki je bilo namenjeno predstavnikom društev in organizacij, ki so včlanjene v ZSKP oz. SSO, se je zbralo lepo število prosvetnih delavcev in navadnih ljudi. Večer je vodil predsednik ZSKP Damjan Paulin, mede prisotnimi pa se je razvila diskusija o pereči situaciji ter o najprimernejših oblikah nastopanja. Prisotni so dobili tudi kopijo protestnega pisma, ki ga bodo vsi interesenti naslovili na predsednika republike Ciampija. Složno torej s stališčem, ki so ga zavzeli predstavniki slovenske narodne skupnosti na deželni ravni, so tudi udeleženci večera izrazili prepričanje, da popisnih pol, za katere ISTAT ni poskrbel tudi v slovenščini, se ne vrnejo popisovalcem.

TOKRAT MEDNARODNI SEMINAR ANTE

SODELOVANJE MED BOLNICAMA

Državno Združenje Tehnikov Dialize (ANTE) prireja od leta 1993 razne izobraževalne tečaje za tehnike dialize, ki so odprti tudi za bolničarje in zdravnike, ki delajo v centrih za dializo. V letu 2000 je ANTE sklenil, da osmemu seminariju ANTE da mednarodni značaj, s tem da ga združi s prvim kongresom brez meja, v sodelovanju s službami za Dializo in Nefrologijo bolnišnic v Gorici in v Šempetru pri Novi Gorici. Seminar in Kongres bosta potekala v dveh obmejnih mestih Gorici in Novi Gorici. Znanstveni program je pripravil odbor, ki so ga sestavljali odgovorni za znanstveno izobraževanje pri ANTE v sodelovanju s tehniki in zdravniki obeh bolnišnic.

Prvi Kongres brez meja se vključuje v čezmejno sodelovanje med obema bolnišnicama in želi biti kot zgled za skupno programiranje pred vstopom Slovenije v EZ. Ima seveda tudi kulturni pomen, saj se vključuje v širši projekt sodelovanja med sosednjima državama, od katerih je ena že v Evropski zvezi, druga pa se ji bo kmalu pridružila. Zato sta Direktorja obeh bolnišnic podpisala dogovor o čezmejnem sodelovanju, v katerem podpirata pobudo Združenja. Na kongres želijo povabiti tudi tehnike, zdravnike in bolničarje iz Madžarske in Avstrije. Na kongresu bo tekla razprava o temah skupnega interesa, o tehničnih, organizacijskih in zdravstvenih vidikih, pregledali pa bomo tudi možne konvergence v zvezi z evropskimi zakoni in njihovo aplikacijo.

GLEDALIŠKO OBARVANA NEDELJA

Na Goriškem sta bila preteklo nedeljo popoldne kar dva zabavna gledališka nastopa. V prenovljenem Kulturnem domu v Sovodnjah je gostoval dramski odsek PD Štandrež s komedijo Hansa Weigla *Namišljeni zdravnik* v režiji Emila Aberška. Priljubljeni in požrtvovalni štandreški ljubiteljski igralci, ki se v tej igri prikažejo v vsej svoji zborni uglajenosti, so z nositeljem glavne vloge, imenitnim komedijantom Božidarjem Tabajem, omamili in nasmejali številne sovodenjske gledalce. V štandreški dvorani Andrej Budal pa so sočasno pripovedovali svoje življenjske dogodivščine trije tički, ki jih je bližnje praznovanje sv. Martina zvabilo v vinorodni goriški okoliš v prijazno štandreško gostilno. Popotni komedijanti, profesionalni igralci Alojz Milič, Livij Bogatec, Adrijan Rustja, Minu Kjuder in Sergej Verč, so s svojim *Gledališčem na dvorišču* že drugič prispeli na Goriško in pozabavali gledalce z burko Jake Štoke *Trije tički*, s katero so obredli že marsikateri poletni praznik, pa tudi borjač in dvorano v zamejstvu ter onkraj meje in spravili v smeh nešteto gledalcev.

ZAČETEK GLEDALIŠKE SEZONE V GORICI

V ponedeljek, 5., in v torek, 6. t.m., se je tudi v Gorici z vse prej kot posrečeno izbiro dramskega teksta začela abonmajska sezona SSG-ja. V Kulturnem domu je namreč SSG Trst z igralci Vladimirom Jurcem, Niklo Petruško Panizon, Igorjem Pisonom, Jožetom Hrovatom (gost PDG), Borisom Mihaljom in Barbaro Cerar prikazalo goriškim abonentom slovensko krstno uprizoritev soap opere Supermarket mlade beograjske avtorice Biljane Srbljanović v režiji Jaše Jamnika, ki so si jo gledalci lahko premierno ogledali v Trstu v petek, 26.t. m. O tem smo že pisali v prejšnji številki našega tednika in mislim, da si to "vrhunsko delo sodobne umetnosti" ne zasluži dodatnih besed. Primomnimo naj le to, da je prava škoda, ker morajo dobri igralci tratiti svoje izrazne moči v vsebinah brez kančka plemenite človeškosti, ki bi obžarjala gledalčevo dušo še po ogledu predstave.

SUMLJIV PRAŠEK V VRTCU V ULICI BROLO

Prejšnji ponedeljek je goriško javnost zbegala zaskrbljujoča vest, da so okrog poldne in pol v otroškem vrtcu v ulici Brolo v Gorici odkrili v poštni pošiljki sumljiv prašek. Učiteljice so takoj obvestile sile javnega reda, ki so prišle primerno opremljene skupno z gasilci. Vrtec je iz varnostnih razlogov ostal zaprt še v torek in sredo, otroci pa so prejšnji ponedeljek ostali brez kosila in jopičev. Stekla je preiskava. V torek so oblasti sporočile, da ni šlo za nikakršno nevarno snov, ampak le za podlo in neokusno šalo. Novica je sicer pomirila v prvi vrsti šolnike, starše in otroke, dogodek pa je vseeno vreden najostrejše obsodbe. Upamo, da bodo preiskovalci kmalu razjasnili zadevo.

POSVET O BEGUNCIH IN PRISELJENCIH V KC LOJZE BRATUŽ

PRISELJENCI SO BOGASTVO IN NE PROBLEM!

JURIJ PALJK

FOTO BUMBACA

Tako bi lahko strnili sklepno in tudi vodilno misel posveta, ki so ga v torek, 30. oktobra, priredili člani krajevne dobrodelne ustanove Caritas in združenja Migrantes v KC L. Bratuž.

Že sam naslov posveta je bil zelo zgovoren, saj se je glasil: *Priseljenci, begunci, mladoletni in priseljeni delavci*. Z naslovom je glavni pobudnik izjemno dobro obiskanega posveta duhovnik Ruggero Dipiazza hotel vse prisotne in seveda tudi javnost opozoriti na tisto stvarnost beguncev in prebežnikov, ki je v Gorici in širše v naši deželi postala zadnja leta najprej hud problem, a nas obenem tudi opoz arja, da z nami ni vse tako, kot si mislimo, da je. Predvsem gre tu za problem naše družbe, ki je bogata; živimo namreč v udobju, kakršnega človeštvo še ni poznalo, a drugačnega in drugega noče in ga tudi ne zna sprejeti za sebi enakega.

Cerkev pa stoji v prvi vrsti, ko gre za pomoč na rob potisnjenim ljudem. Begunci in nezakoniti prebežniki, ki vsak dan prihajajo čez državno mejo med Slovenijo in Italijo, so prav gotovo na dnu naše družbene lestvice. To sta s svojo prisotnostjo in z nagovori izpričala najvišja pastirja krajevnih Cerkva pri nas, in sicer goriški nadškof msgr. Dino De Antoni in tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Da so težave s priseljenci v Gorici in naši pokrajini resne, pa sta s svojo prisotnostjo izpričala tudi goriški župan Valenti in predsednik goriške pokrajine Brandolin. Vsi so seveda poudarili nujnost sprejemanja priseljencev, ki jim moramo nuditi najnujnejše in človeka vredne razmere, predvsem pa možnosti, da se v našo družbo aktivno vključijo. Cerkvena dostojanstvenika sta spregovorila tudi o tem, da je človek, prav vsak človek, narejen po božji podobi in zato vsakdo vreden dostojnega življenja. Poudarila pa sta tudi, da je krščanstvo v bistvu pripoved o in življenje ljubezni in Ljubezni in je zato kristjan solidaren, odprt do drugega, drugemu namenjen. Tak bi kristjan moral biti in taka hoče naša Cerkev ostati tudi v prihodnje, sta povedala škofa in se zavzela za strpno, predvsem pa solidarno družbo, ki mora tujcem in beguncem pomagati.

Da pa ni vse lahko in predvsem pa to, da večkrat ostajamo pri besedah, so spregovorili "delavci na terenu", kot bi lahko upravičeno poimenovali vse tiste prostovoljce krajevne Caritas in drugih dobrodelnih organizacij, ki zgledno skrbijo, kolikor je v njihovih močeh seveda, za begunce, ki se zatekajo čez mejo in pri nas iščejo tisto, česar doma niso mogli nikdar najti, predvsem seveda delo in zaslužek, dostojno streho nad glavo, novi dom, predvsem pa boljšo družbo, kot jo imajo doma. Slišali smo veliko številk, ki so po svoje dovolj zgovorne, da prepričajo še tako zgovorne dvomljivce v to, da je priseljence potrebno sprejeti, jih dejavno vključiti v našo družbo, da bodo postali zares bogastvo in ne več samo problem, kar seveda so za nas in za našo družbo. V Italiji je dva milijona priseljencev, zvečine nekdanjih beguncev, od tega jih je samo tristo tisoč brez dovoljenja za bivanje v državi, kar je veliko manj kot drugod v Evropi. Goriški prostovoljci so spregovorili o težavah, ki jih imajo z nameščanjem prebežnikom čez mejo, drugi o tem, kako dnevna italijanska politika ne pomaga vključevanju beguncev in drugih priseljencev v našo družbo, saj Berlusconijeva vlada nalašč zavira potrebno integracijo tujcev.

Na posvetu smo slišali, da je sicer res trditev, kako priseljenci prinašajo s seboj drugačne navade, a je prav tako res, da prinašajo s seboj elan in nove ideje, predvsem pa so tista delovna sila, ki jo naša družba krvavo potrebuje, saj opravljajo dela, ki jih mi nismo več pripravljeni delati. Predvsem pa so to ljudje, naši bratje, ki smo jih dolžni sprejeti, tudi zato, ker so že med nami in je zato krivično že sprenevadanje, da jih ni. Od kristjana pa evangelij zahteva aktivno pomoč in ljubezen do bližnjega, ki se kaže tudi v sprejemanju in pomoči drugemu in drugačnemu. Na posvetu smo videli ljudi, ki jih običajno ni na prvih straneh časopisov in ne na televizijskih zaslonih, a s prostovoljnim delom dokazujejo, da so v naši družbi še ljudje, ki vedo, kaj je človeško dostojanstvo. Prav je, da smo jim hvaležni!

PONUDBA SKUPNOSTI DRUŽIN SONČNICA ZA SEZONO 2001/02

MED PLESOM IN KOPANJEM ŠE MARSIKAJ ZANIMIVEGA

HARJET DORNIK

Novi logotip Skupnosti družin Sončnica, ki ga je izoblikoval Walter Grudina

Vabilo na ples odpira sezonski program Skupnosti družin Sončnica. Namerilo se je, da je kot prva letošnja pobuda stekel prav plesni tečaj za začetnike. Vodi nam že znani plesni učitelj Franci s plesne šole Urška v župnijski dvorani pri sv. Ivanu, kjer že enajst parov vadi plesne korake standardnih in drugih ritmov. Upati je, da se bodo navdušenja za zdrav ples nalezli tudi najstniki, saj je učitelj pripravljen voditi tečaje tudi z drugimi skupinami. Župnijski prostori ob sv. Ivanu so torej vsestransko zaživeli, kot je bila nadškofova želja ob njihovi blagoslovitvi. V njih že potekajo pogostna srečanja raznoraznih skupin. V njih so se pred kratkim srečali tudi člani SDS in začrtali delo za bodoče mesece. Skupnost je poleg plesnega tečaja in *martinovanja* na Sinjem vrhu namenila za jesenski čas tudi dve predavanji. Na prvem bo spregovoril pisatelj Zorko Simčič in bo potekalo prav v župnijski dvorani. "Odslej hoja po vrvi" je naslov predavanja, v katerem bo pisatelj razmišljal o narodu in religiji ob prelomnici časa. Teden za tem se bo skupnost premaknila v auditorium Fogar na predavanje v italijanščini nadškofa msgr. Dina De Antonija "Kakšno družino si želimo?". Pred toplim božičnim časom se bodo mlajši zakonci lahko zbrali na duhovni obnovi v Zavodu sv. Družine. Vodil jo bo p. Mirko Pelicon, razvil pa bo razmišljanje "Oba eno telo".

Januarja bo nujno se zbrati na letnem občnem zboru za obvezni delovni obračun in proračun, februarja pa bo na veselem pustovanju poskrbljeno za igre in ples za otroke in odrasle.

V postnem času bosta na programu še dve predavanji. Ponovno bomo v naši sredi gostili p. Christiana Gostečnika, ki bo prav gotovo tudi letos navdušil publiko z razmišljanjem o moškem in ženski - dveh različnih svetovih. Naslov predavanja je "Privlačnost različnosti", bo pa v KC Bratuž. Naslednje predavanje bo meseca marca v Kulturnem domu. Dr. Metka Klevišar bo spregovorila na temo, kako spremljati bolnika in njegovo družino, naslov predavanja je "Izkustvo težke bolezni v družini". Postni čas bo zaključila duhovna obnova za zakonce z razmišljanjem "Adamovo rebro", tudi tokrat v Zavodu sv. Družine. Za njim bo na vrsti 7. Dan družine, ki bo potekal na beneških tleh v sodelovanju z beneškimi rojaki. Po tej pobudi preostaja le še poletno središče "Srečanja 2002", na katerem se bodo od 10.junija do 12. julija zbirali otroci iz slovenskih vrtcev in šol na sproščujočih srečanjih po zahtevnem šolskem letu. V okviru poletnega središča je predviden tudi zaključni Družinski izlet. Med letom bodo v primernih časih in krajih potekali še kuharski tečaj, koncert in tečaj za vzgojitelje, pa morda še kaj drugega.

SDS se je želela v tej pestri ponudbi približati najrazličnejšim okoljem, v katerih se srečujejo slovenske družine in otroci, predvsem mestni, zato je za svoje pobude izbirala različne dvorane in predlagala nekaj srečanj tudi izven ožjega območja, da bi lahko prišli v stik z drugimi sorodnimi skupinami in za obogatitev članov naše skupnosti. Pobude, ki jih predlaga, klijejo iz želja in potreb skupnosti same, ki je zaradi svoje pisane narave zelo občutljiva za najrazličnejše potrebe tega prostora in časa. Zato si skupnost Sončnica nadeja, da bodo tudi letošnje ponudbe naletele na dober odziv in odmev kot tiste iz lanske sezone.

MEPZ PODGORA ZA PRAZNIK VSEH SVETIH

Po slovenski sveti maši v Podgori je bila ob 10. uri spominska slovesnost pred spomenikom padlih, kjer sta zapela domači zbor Podgora in združeni moški zbor Paglavec.

Kot vsako leto so se pevci MePZ Podgora podali na glavno goriško pokopališče, kjer so se skupaj z goriskimi kulturniki, ob duhovni udeležbi gospoda Jožka Kraglja, poklonili in s pesmijo obogatili blagoslov grobov Emila Komela, Lojzeta Bratuža, Viktorja Prašnika in duhovnikov goriške nadškofije, med njimi gospoda Bernarda Špacapana. Nato so se podgorski pevci podali še na mirensko pokopališče, kjer počiva njihov bivši dirigent in organist Mirko Špacapan. Tudi njemu so zapeli in s tem zaključili obisk grobov znanih goriških slovenskih osebnosti. V popoldanskih urah pa so še spremljali obred na domačem pokopališču v Podgori.

POGOVOR SILVAN BEVČAR / LETOŠNJA IZKUŠNJA ŠOLE V NARAVI

ODSTRTA ZAVESA NAD PRELEPO PRIRODO

IVA KORŠIČ

Ko se je jesen bohotila v tisočerih odtenkih toplih barv, je Štajerska od 15. do 19. oktobra gostila osnovnošolce petih razredov goriškega ravnateljstva v domu Gorenje v Gorenju (760 m) pri Žrečah. Že peto leto se je petošolcem nudila možnost enotedenskega bivanja v neposrednem objemu narave med pašniki, gozdovi in redkimi kmetijami. Tej lepi šolski izkušnji, ki je postala že ustaljena navada, bi se učenci težko odrekli, saj tovrstno bivanje v tesnem stiku z naravo, s sošolci in učitelji pomaga pri zorenju celostne osebnosti neugnanih šolarjev. Da bi izvedeli kaj več o letošnjem "zelenem tednu", smo se pogovorili s Silvanom Bevčarjem, ki poučuje matematične in naravoslovne vede ter likovno vzgojo v OŠ Župančič v Gorici in Erjavec v Štandrežu.

Šola v naravi je do sedaj potekala spomladi in vsakič na Primorskem; zakaj ste se letos odločili za jesensko obdobje in oddaljeno Štajersko?

Pravzaprav je naključje botrovalo tej izbiri, kajti letos smo se želeli posvetiti Posočju, toda domova v soški dolini nista bila razpoložljiva. Predlagali so nam štajerske Žreče in z veseljem smo jih sprejeli. Jesenski čas smo izbrali pa zato, ker smo opazili, kako zelo dragocene izkušnje si naberejo učenci v tovrstnem bivanju v naravi. Ti neobičajni šolski dnevi ne prinašajo samo znanja, ampak utrjujejo prijateljske vezi med otroki. Učenci se med seboj bolje spoznajo, izboljšajo se tudi njihovi odnosi z učitelji. Zato se nam je zdelo prav, da to "učno letovanje" ne izzveni kot pomladna nagrada za petletno skupno delo, pač pa dobrodošla jesenska izkušnja za spletanje trdnejše povezave med učenci, ki obiskujejo različne šole ravnateljstva in imajo razna srečanja, vendar ne tako neposredna. Gradivo pa, ki smo ga nabrali v naravi, bo čudovit pripomoček za celo šolsko leto.

Kakšen je na pogled dom Gorenje?

Dom je nov, odprli so ga v letošnjem maju, prostoren s telovadnico in igriščem. Sobe so štiri- ali šestposteljne, vseh ležič je 60, nekatera uporabljajo tudi za turiste, v glavnem pa je namenjen Šoli v naravi, saj se v njem celo leto vrstijo vedoželjni šolarji.

Koliko učiteljev je spremljalo naše učence in koliko ste jih pridobili v domu?

Nas učiteljev, goriških spremljevalcev, je bilo šest: Manuela Maraž, Mirka Bric, Kristina Ožbot in jaz, David Sossou in Dario Leban. V domu so se nam pridružili oz. vodili dejavnosti štirje vzgojitelji: Špela in Nada za naravoslovje, Snežana in Grega za športne dejavnosti. Poleg njih so v domu še ravnatelj in pomožno osebje ter simpatični pes Bingo, bernardinec, pravo veselje za otroke.

Kdaj so se začele dejavnosti? So bili učenci porazdeljeni po skupinah?

Že prvi dan smo imeli prvi skupen pohod. Naslednji dan smo se z avtobusom popeljali na Roglo, po dobri uri hoda po gozdu smo dospeli do čudovitih Lovrenških jezer, ki ležijo na 1500 m. Tu smo imeli prvo naravoslovno lekcijo o barju v visokogorskem svetu in njegovih raznolikih živalskih in rastlinskih značilnostih. Ostale dni je delo potekalo po skupinah, v katerih so bili štirje učenci ali šest. Le-ti so skupine poimenovali po obravnavanih rastlinah. Navadno pa so se skupinice združile v dve večji po 15 oz. 16 učencev (vseh je bilo 33), tako da so se učne dejavnosti vrstile vzporedno. Največ teh je bilo ob pohodih v naravo; teme so bile v glavnem naravoslovne. Nekatere smo razvijali tudi v Domu, največ pa v gozdu.

Kako je v bežnem orisu potekal dan?

Dan je bil prav dolg; začenjal se je ob sedmih z vstajanjem, nato je bila dvajsetminutna telovadba na igrišču ali pa tek po krožni potki med domačijami vasi in okoliškimi travniki. Telesnemu razgibavanju je sledilo urejanje spalnic, povezano s tekmovanjem v pospravljanju postelj in pažnji na čistočo sob. Učenci so se temu resno posvečali in se pošteno trudili pri nabiranju točk. Vestno so opravljali tudi dežursko delo v jedilnici. Ob osmih je bil zajtrk. Po njem so se skupine zbirale na zboru za pohod k nakazanim dejavnostim. Včasih sta bili v jutru kar dve. Po kosilu so bile na sporedu raznovrstne učne vsebine. Vzporedno s temi so se učenci učili lokostrelstva, plezanja po umetni plezalni steni, pripravljati bivak v gozdu in ognjišča s čim manjšo uporabo vžigalic. Po večerji so skupine poročale o opravljenem delu oz. vsak učenec je pisal dnevnik. Imeli smo tudi dva nočna podviga: pečenje kostanja v gozdu ob soju petrolejk in sugestivni nočni pohod po gozdni stezi in po vasi s petrolejkami ob poslušanju nočnih glasov. Sklep vseh teh razvejenih dejavnosti je bil zadnji dan lov na jelenčka, tek čez drn in strn, povezan z reševanjem vprašanj na določene teme in s prikazom ročnih spretnosti; pri tem se je izkazalo pridobljeno znanje.

Kaj je bilo za učence najbolj zanimivo in neobičajno?

Prav gotovo obisk kovačije, v kateri je starejši domačin, eden redkih preostalih kovačev, kolar, prikazal svoje izdelke, tesarsko, gozdarsko in mesarsko orodje, pa tudi primeže, stiskala itd. Otroci so kar strmeli v velikansko kladivo, ki je kovalo razbeljeno železo. Prevzel jih je ogled tipične pohorske hiše, brunarice, krite s skodlami. Zanimiv je bil prikaz biološkega sadjarjenja, ki se je končal s pobiranjem jabolk.

Je bilo tudi kaj sprostitvenih trenutkov?

Prostih trenutkov je bilo bolj malo, vse je bilo namreč vodeno. Sprostitvena večera sta bila dva, prvi, spoznavni, in poslovilni večer s plesom. Čas je hitro bežal, domotožja ni bilo. Vse je potekalo srečno. Vreme je bilo sončno, vendar jasen pogled v dolino so zastirale rahle meglice.

Kaj bi še povedal ob koncu tega pogovora?

Tudi v imenu kolegov, predvsem pa ravnateljstva bi se rad zahvalil Centru šolskih in obšolskih dejavnosti iz Ljubljane, ki omogoča našim učencem pridobiti si bogate življenjske izkušnje, vodstvu in osebju doma Gorenje za izkazano prijaznost, Odboru staršev za denarni prispevek, in Skladu goriške hranilnice (Fondazione Cassa di Risparmio), ki nam je omogočil nakup digitalne videokamere. Ta dopolnjuje naš multimedialni laboratorij za videomontaže. Tudi letos smo s kamero dokumentirali učne ure v naravi in nova pridobitev nam bo olajšala delo, ki ga bomo tokrat lahko opravili kar v šolskih prostorih.

DAROVI

ZA CERKEV v Sovodnjah namesto cvetja na grob pok. Franjota Tomsič daruje 50.000 lir Adrijana Kovic; namesto cvetja na grob Franja Tomsiča, Vida in Miljan Kogoj 50.000; Romana Kogoj 50.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu N.N. 80.000; Benjamin Černic, namesto cvetja na grob Karla Markežiča, 50.000; Ljudmila Cotič, ob 80. rojstnem dnevu 100.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi N.N. ob 10. obletnici smrti Dorice Pavletič Černic 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči Albin Covi, v spomin na ženo Laureto 35.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah D. in T., v spomin na pokojne v družini Žerjal 100.000; Vinko Levstik, v spomin na pokojne v družini Levstik-Gornik 100.000; T., v spomin na pokojnega prof. Aleksandra Ivanova 50.000 lir.

ZA OBNOVO cerkve v Pregari namesto cvetja na grob Karla Markežiča sovodenjski župljani 1.118.000; N.N. 200.000; M.P. 500.000; N.N. 100.000; Rezi in Marinka 100.000; N.N. 100.000; družina Hmeljak-Peršolja 50.000; družina Milocco in mama Marija 100.000 lir.

OB SMRTI Franja Tomsiča darujejo žena Darinka, sin Bruno in hči Franca za Kulturni dom Sovodnje 100.000, za cerkev v Sovodnjah 100.000, za Novi glas 100.000, za sovodenjske krvodajalce 100.000, za cerkev v Gabrjah 100.000, za Zavod sv. Družine 100.000 (skupaj 600.000 lir); v spomin na Franja Tomsiča daruje Magda Tomsič za cerkev v Sovodnjah 100.000, za Zavod sv. Družine 100.000, za Novi glas 100.000 (skupaj 300.000 lir).

ZA MISIJON P. Kosa N.N. iz Rupe 150.000; N.N. z Vrha 50.000; N.N. z Vrha 100.000 lir.

ZA MISIJON g. Ivana Štante N.N. z Vrha 100.000; N.N. z Vrha 50.000 lir.

OBVESTILA

V SOBOTO, 10. novembra, bo v avditoriju v ulici Roma v Gorici posvet, ki ga prireja Združenje psihologov iz dežele F-Jk. Od 8.30 do 14. ure se bo pred mikrofonom zvrstilo sedem strokovnjakov ter pričevalcev, ki bodo spregovorili na temo *Identiteta v srečanju kultur.*

DRUŠTVO F.B. SEDEJ iz Števerjana vabi na koncert nabožnih pesmi v izvedbi vokalno-inštrumentalne skupine NOMOS, ki bo 11. t.m., ob 16. uri v župnijski cerkvi v Števerjanu. Sledila bo tombola v Sedejevem domu.

ŽUPNIJSKA SKUPNOST sv. Ivana bo 11. t.m. obhajala zahvalno nedeljo s slovesno sv. mašo ob 10. uri. Vabljeni.

SEKCIJA STRANKE Slovenske skupnosti za Števerjan vabi somišljenike, člane in prijatelje na izredni občni zbor, ki bo v ponedeljek, 12. t.m., ob 20.30 v Sedejevem domu v Števerjanu.

DOL: v torek, 13. t.m., bo maša v cerkvi Fatimske Matere Božje ob 18. uri, nato bo sledila binkoštna dvorana.

SEKCIJA STRANKE Slovenske skupnosti za občino Gorica vabi člane, prijatelje in somišljenike na občni zbor, ki bo na strankinem sedežu v Gorici, drev. XX. septembra 116, v četrtek, 15. novembra ob 20.30.

DRUŠTVO KRVODAJALCEV iz Sovodenj ob Soči organizira tečaj vezenja križci. Edino srečanje bo 15. novembra ob 20. uri na sedežu društva v Gabrjah. Informacije pri Vincenzi tel. 0481 - 882526.

TONE MIHELIČ: v letih po vojni je v naših krajih ustvarjal slikar Tone Mihelič. Galerija Ars se želi ob 20-letnici smrti pokloniti njegovemu spominu, prirediti razstavo in izdati katalog s slikami, ki so nastale oz. ostale v naših krajih. Prosimo vse, ki imajo kako njegovo sliko, da to javijo na tel. št. 0481 536455 ali 0481 82040.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA

CECILIJANKA 2001

43. REVIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV OB TISOČLETNICI GORICE IN SOLKANA

Sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije

Kulturni center Lojze Bratuž
Sobota, 17. novembra 2001, ob 20.30
Nedelja, 18. novembra 2001, ob 16. uri

POD POKROVITELJSTVOM GORIŠKE OBČINE IN POKRAJINE TER OB PODPORI JAVNEGA SKLADA RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Vljudno Vas vabimo na predstavitev knjige

Lojzka Bratuž

IZ GORIŠKE PRETEKLOSTI

BESEDILA IN LIKI

Delo bo ob prisotnosti avtorice predstavila
prof. Marija Pirjevec

GLASBENI UVOD: Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel

RECITATOR: Jan Leopoli

Petek, 9. novembra 2001, ob 18. uri v mali dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž Gorica, Drevored 20. septembra 85

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža, očeta in nonota

FRANJA TOMSIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala g. Marijanu Markežiču, g. Viljemu Žerjalu, cerkvenemu pevskemu zboru in g. zdravniku Marjanu Cijanu.

Svojci

Sovodnje ob Soči, 8. novembra 2001

ZAHVALA

V 84. letu življenja je odšel k Bogu naš dragi

KARLO MARKEŽIČ

Iskrena hvala vsem, ki ste ga spremljali v dolgi bolezni in na njegovi zadnji poti. Hvala za molitve, besede sožalja, izraze bližine in darove za obnovo pregarske župnijske cerkve in druge namene.

V upanju na vstajenje

Žena Justina, sin Marijan in hčerka Nevja z družino

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2001

AG VRBA Vrbje pri Žalcu - Celje
Curt Flatow

MOŽ, KI SI NE UPA

komedija

REŽIJA **Jože Kranjc**

Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu, **nedelja, 11. novembra 2001, ob 17. uri**

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

OB 10-LETNICI NJENE PREZGODNJE SMRTI

FRANKI V SPOMIN

Radio Trst A v sodelovanju s Slovenskim katoliškim društvom Hrast in Prosvetnim društvom Jezero prireja v Doberdobu ob vaškem prazniku sv. Martina večer z naslovom *Na valovih spomina*, ki ga poklanja spominu ob 10-letnici smrti Franke Ferletič. Večer bo v petek, 9. novembra. Ob 19. uri bo sv. maša, ob 20.30 pa bo sledil v župnijski dvorani kulturni večer. Program, ki ga bo povezovala Alenka Florenin, bodo sooblikovali ženski zbor Jezero pod taktirko Daria Bertinazzija, Lučana Budal bo podala priložnostno misel, prisotni bodo nato prisluhnili Triu Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel; Mateja Černic pa bo prebrala Frankin zapis o Doberdobu. Sledila bo predstavitev zvočne kasete Glasovi življenja ter posnetki fotografskega odseka Jezero. Na večeru bo sodeloval tudi MePZ Hrast iz Doberdoba, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič.

Vljudno vabljeni!

9. 11. 1991

Odšla si od nas,
vseskozi si z nami
v mislih in molitvi

FRANKA FERLETIČ

Povezani s Tabo pri duhovni daritvi ***v petek, 9.11.2001, ob 19. uri*** *v cerkvi sv. Martina v Doberdobu*

Svojci

BENEŠKA SLOVENIJA

GORIŠKA

VELIKI SIN SONČNIH BRD

MSGR. VENCESLAV BELE (5)

MAKS KOMAC

Msgr. Bele pripoveduje, da mu je msgr. Kragelj, bivši tolminski dekan, pravil, da so svojčas odkrili pri tej cerkvi sledove stare romanske apside. Kakršnakoli je zgodovina cerkve, gotovo je, da je bila oblika predvojne cerkve iz začetka stoletja; vse to potrjuje tudi kamenita plošča, ki je bila vzidana na zunanjo stran prezbiterija in imela vklesano letnico 1505 in, pod letnico mojstrsko znamenje. Vojna je vse to delo uničila in kar je po vojni bilo popravljeno, je to nova cerkev. Oltarja, prižnice, fresk, starinskih reber in sklepnikov ni več: od starega spomenika domače umetnosti so ostali le sledovi (Bele, *Jadranski koledar 1924*).

V letih od 1935, ko je moj brat duhovnik služboval na Ponikvah in mu je gospodinjila mama, sem pogostoma hodil na Ponikve in sem tako spoznal inženirja Lapanjo, ki je bil pod Avstrijo v januarju 1902 izvoljen v goriški deželni zbor v tolminskem okraju. Častitljivi starček, ki je leta 1933 imel že preko 80 let, je bil zelo razgledan in mi je pri teh pogovorih pravil, kako je prišel večkrat v stik z Gregorčičem in sta se večkrat srečala pri *Treh kronah* v Gorici pri vrčku piva in se razgovarjala o nemški poeziji; Gregorčič je zelo cenil Goetheja, Heineja in druge ter večkrat citiral njih pesmi. Pri neki priložnosti je začel Lapanje citirati iz Bodenstedtove zbirke *Die Lieder des Mirza Schaffy*. Gregorčič se je začudil in pomagal citirati in rekel: "Kaj tudi vi poznate Mirza Schaffiya? To je vendar moj pesnik!"

Friederich Bodenstedt je bil pesnik in pisatelj. Rodil se je 22.4.1819 v Peine na Hannoveranskem. Bil je vzgojitelj pri grofu Galicinu in pozneje učitelj v Tiblisu. Umrl 18.4.1892 v Wiesbadenu. Temeljito je poznal in opisoval orient. Posebno domač je bil v Kavkazu. Njegove z jutrovskim duhom prepojene pesmi je zbrala njegova žena pod naslovom *Die Lieder des Mirza Schaffy*. To je bil modrijan iz Tiblisa. V teh pesmih nam s sladko prikupnostjo oznanja lahek evangelij vesele modrosti in sladkega uživanja. Vsebinsko so te pesmi brez globokega duha in zdravega jedra in včasih naravnost brezbožne in razuzdane. Duh, ki veje iz teh pesmi - duh veselja, uživanja, lahkomiselnosti - je deloma nasproten duhu, ki veje iz Gregorčičevih poezij - duh njegove tuge, svetobolja, odpovedi, resnosti.

Lapanju se je čudno zdelo, da bi se Gregorčič in še v svojih poznih letih tako zanimal za tega lahkoživega pesnika, ki je izbral za grb svoje pozemeljske sreče in blaženosti triperesno deteljico: vino, pesem in ljubezen, in da se kažejo očividni sledovi tega vpliva v njegovih poezijah (*Dom in svet* 1944).

Znano je, da je bil Stritar Gregorčičev pesniški učitelj, ko ga Gregorčič večkrat imenuje: učitelj blagi - dragi moj - učenik ljubljenec (IV. zvezek str. 62-63). O sestavku o lepi rimi je zapisal Stritar v Zvonu 1870 str. 207: Kdor hoče vedeti, kaj so lepe rime, temu svetujem, razen italijanskih poetov posebno Bodenstedtovih - Mirza Schaffy, kjer je poetična oblika dovršena do najvišje stopnje.

Šala in smeh, petje in pitje, lepota in ljubezen - to je življenje Mirza Schaffyja. Gregorčič je bil človek nad vse mehkega srca, polnega bridkosti in trpljenja. V tej suknji gledajo ljudje Gregorčiča duhovnika, pozabljajo pa, da je pod to suknjo tudi Gregorčič kot človek. Gregorčič je našemu ljudstvu predvsem pesnik in ne toliko duhovnik. Bil je pač Gregorčič tak, kot je bil in kot je sam sebe označil: Napol moža in napol žene: *Adamova je moška glava, / od Eve mehko srce!* (Bele, S. Gregorčič in Mirza Schaffy, *Dom in svet*, 1944).

RAZSTAVA V OPATIJI V ROŽACU VSE DO 28. NOVEMBRA

SAFET ZEC, ZRCALO SVETA IN DUHOVNOST ČLOVEKA

ERIKA JAZBAR

Zadnje dni meseca septembra so v cerkvi in v opatiji v Rožacu pri Manzanu odprli veliko likovno razstavo bosanskega umetnika Safeta Zeca, ki že deset let živi in dela v Italiji, sedaj v Benetkah. O omenjenem dogodku smo ob priložnosti obširno poročali, saj umetnik, ki je pred nekaj leti razstavljal v KC Bratuž v Gorici, velja za enega večjih likovnikov iz kulturnega prostora nekdanje Jugoslavije, dobro poznan pa je tudi v tujini. Razstava likovnih del Safeta Zeca bo v kraju Opatija pri Rožacu na ogled vse do 28. novembra letos, in sicer vsak dan od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure; na njej pa si lahko vsak obiskovalec ogleda šestdeset del, ki zajemajo grafične liste in olja ter mešane tehnike na platnu.

Ob razstavi Safeta Zeca je izšel obširnejši in dragocen barvni katalog s tehtnimi zapisi in številnimi fotografijami del bosanskega umetnika. Ob uvodnih besedah Duilia Corgnalija, ki odgovarja za dogodke v opatiji, so o umetniku in njegovih delih poklonili svoje zapise Roberto Budassi, Ivan Lovrenović, slikar sam in Jurij Paljk, ki je tudi posrkbel za prevode esejev iz hrvaškega in srbskega jezika v italijanščino. V zajetnem katalogu, ki šteje kar 140 strani, bo vsakdo lahko spoznal bosanskega umetnika iz neposrednega pričevanja njegovih del ter iz besede piscev, ki so se v Zečevo delo posebno poglobili. Glavni-

no publikacije predstavljajo reprodukcije umetniških del, tako da se vsak bralec lahko sam utopi v umetniški svet, tehniko in duh Safeta Zeca. Pred ogledom njegovih del pa bo imel bralec in obiskovalec na razpolago še zapise, v katerih se bo seznanil s samim "slovarjem" Zečevih motivov, z njegovim svetom in zavezanostjo likovnemu delu ob prvem pogledu na Rembrandtovo delo *List stotih florintov*, kateremu se Zec danes z dolžnim spoštovanjem oddolži z lastnim delom *Hvala Rembrandtu* **(na sliki spodaj)** ter v zaključnem zapisu *Hvala, Rijn*.

Na zadnjih straneh publikacije pa spoznamo življenjsko pot Zeca človeka in umetnika, s sintetičnimi biografskimi podatki ter s pregledom vseh pomembnejših razstav.

Vsem bralcem našega časopisa, ki si niso še ogledali Zečeve razstave, zato toplo svetujemo, naj se napotijo v opatijo v Rožac, kjer se bodo lahko naužili lepote ob krasnih delih bosanskega umetnika, obiskali nadvse zanimivo kulturno središče ter imeli obenem tudi na razpolago bogat in pregleden priložnostni katalog.

V PETEK, 26. OKTOBRA

SLOVENCI PRI NADŠKOFU

V petek, 26. oktobra, so se slovenski predstavniki iz videmske pokrajine sestali z nadškofom msgr. Pietrom Brollom. Srečanja so se udeležili predstavniki iz Kanalske doline, Rezije, Terske doline in Nadiških dolin, spremljala pa so jih tudi deželna predsednika slovenskih krovnih organizacij. Videmskemu nadškofu oz. videmski cerkvi so se slovenski predstavniki zahvalili za prizadevanja in jasna stališča, ki jih je zavzela do problematike slovenske narodne skupnosti, predvsem ko je šlo za vprašanje zaščitnega zakona. Pomembno vlogo pa lahko videmska nadškofija odigra tudi oz. predvsem danes, ko smo priča upočasnitvam in zapetljajem okoli izvajanja pomembnega zakonskega besedila. Ob tem so prisotni izrazili željo, da bi podobno kot v goriški in tržaški škofiji tudi na Videmskem imenovali vikarja za slovenske vernike. Nadškof je pokazal veliko zanimanje in odprtost do vprašanj slovenskih vernikov, ki živijo na Videmskem.

EJ

GLOSA JURIJ PALJK

O NOVIH OBIČAJIH

Pravzaprav bi morali napisati nekaj besed o uvajanju novih "praznikov", ki z našimi običaji nimajo ničesar skupnega. V mislih imamo praznovanje Halloween, ki se je v zadnjih letih dobesedno razpaslo tudi pri nas. Gre za starodavno praznovanje, ki naj bi bilo keltskega izvora in je torej z evropskimi priseljenci prišlo v ZDA. Gre za to, da se na dan pred praznikom Vseh svetih predvsem otroci v Ameriki oblečejo v maske, najraje v duhove, in potem hodijo okrog, trkajo na vrata sosedov in se jim pokažejo ter rečejo: "Trick or treat", kar so v Italiji prevedli v: "Dolcetto o scherzetto!" Ker pa pišemo v slovenskem jeziku, bomo razložili, za kaj sploh gre. V bistvu otroci rečejo sosedu, naj jim da darilce, najraje kakšno sladkarijo, ker mu bodo sicer pripravili neljubo presenečenje. Običajno v Ameriki tistim, ki ne dajo bonbonov ali piškotov, otroci naredijo kako malo nedolžno nevšečnost: ali ga pobrizgajo z vodo ali pa se mu na kakšen drug način "oddolžijo" za negostoljubnost. V Ameriki ima Halloween torej izrazito praznične lastnosti in vsebine in je torej razumljivo, da se ga otroci veselijo. Kakšen smisel pa ima v naše kraje uvajati praznovanje Halloweena, vedo samo tisti, ki so to navado začeli uvajati pred leti in v prvi vrsti je to bila Berlusconijeva mreža televizij, ki je že itak poznana po svoji nekritičnosti, plehkosti, ki večkrat pade pod nivo preproste banalnosti in je poznana predvsem po uvajanju vsega, kar diši po ameriškem načinu življenja. Kot da bi bilo vse, kar imajo v ZDA za nekaj normalnega ali pa prazničnega, normalno in praznično tudi pri nas! O tem, kako prazno in porazno je večkrat ameriško vsakdanje življenje, ni potrebno posebej govoriti, saj je ameriška družba zares družba, ki sloni na uspehu in samo na dobičku. Zato se človek, tak, kakršni smo mi, ljudje torej, upravičeno sprašujemo, zakaj mora še naša šola capljati za temi praznimi, odvečnimi modami in navadami, ki z našo preteklostjo in našimi običaji zares nimajo ničesar skupnega? Iz naših šol so letos in nekateri že pred letom dni prišli domov pred Vsemi svetimi vsi navdušeni, da bomo tudi doma praznovali Halloween in so seveda doma, vsaj pri nas, zvedeli, da ne bomo praznovali, tudi zato ne, ker nimamo česa praznovati. In so bile seveda na vrsti razlage in smo starši zvedeli, kako "bodo drugi vsi praznovali, samo pri nas doma ne bomo". Jasno je, da smo starši bili v škripcih, ko se je pri sosedih prikazala na oknu smrt s svečo v notranjosti in je za njo pricapljal "mali duh", ki je bil seveda sosedov najmlajši, našemljen v duhca in je potem pozvonil tudi pri nas doma in takrat, ko smo odprli, je preprosto rekel: "Dolcetto o scherzetto!", kar je pomenilo, naj mu damo vsaj karamelo, če že ne cele čokolade. Pa smo nekateri začeli razlagati svojim otrokom, da Halloween pri nas zares nima nobenega smisla, a smo kaj kmalu tudi ugotovili, da je vse naše pripovedovanje zaman, ker je bil otroški odgovor uglašen na noto, "da so po televiziji pokazali, kako se tudi pri nas praznuje Halloween in je tudi učiteljica v šoli povedala, da je to praznik". Na koncu so naši otroci še dodali: "Vidiš, kakšen si!" in se takrat kot starši nismo počutili najbolje. Nekateri smo bili besni na televizijo in bebavo oponašanje naše družbe, ki hoče biti bolj ameriška od ameriške, drugi pa so se vdali v usodo in so zato v veletrgovinah nakupili "vse potrebno za Halloween", kot se danes reče maskam, svečkam, oblekcam in drugim vragolijam, ki so potrebne, da se naši malčki spremenijo v bolj ali manj verjetne duhove. Nekateri smo se seveda tudi vprašali, kam vse to vodi, a nismo našli odgovora, ker ga niti nismo iskali. Vemo namreč že, da se nekateri običaji pozabljajo in pridejo druge navade. Vemo, da smo nekoč pri nas rekli Vsem svetim kar lepo po domače, a slovesno Vahti in vemo tudi, da se je za Vahti marsikje dobilo "vahtiča". To je pomenilo, da so za Vahti starejši ljudje malce obdarovali otroke, a je pri teh darilih šlo zares za priboljšek: včasih krhelj posušenega jabolka, včasih pest orehov ali lešnikov, morda kak suh grozd, skratka, šlo je za malenkosti, ki pa so polepšale praznik Vseh svetih.

Najbrž se bomo morali naučiti tudi na to, da naši otroci nikdar ne bodo vedeli, kaj je sploh krhelj in niti ne, kaj so Vahti, kot se bomo najbrž morali naučiti tudi na praznovanje, ki mu Amerikanci rečejo Halloween. Naučili smo se že, da imajo naši otroci raje hamburger z vročim krompirčkom in kokakolo kot pa pašereto in domačo klobaso z zeljem. Naučili smo se že, da naši otroci vedo, kako se po ameriško reče tevejčku in vsemu, kar le-ta predvaja, ne vedo pa, kako se reče pecivu, ki ga "starejši občani" poznamo pod imenom potica, kot tudi skorajda več ne vedo, kako se reče "lepo zvezanemu šopu listov, na katerih nekaj drobno piše", a mi vemo, da gre za knjigo. V zameno pa jih vprašajte, če vedo, kako je ime tistemu košarkašu, ki je črn in leti po zraku, da je veselje. Takoj bodo ustrelili, da je to Air. Ko boste nerodno dvignili obrvi, češ: "Kaj pa to pomeni?", bodo vaši otroci samo zamahnili z roko in vam povedali, da "v Ameriki tako kličejo Jordana".

Tudi Halloween bo postal njihov praznik. To, da je Halloween pri nas praznik brez vsake kulturne vsebine in tudi brez vsakega izročila, itak nikogar ne zanima. Je samo še en sad globalizacije, za katero si nekateri še upajo trditi, da je ni.

TUDI JANEZ DRNOVŠEK ZA PREUČITEV POLPRETEKLE ZGODOVINE

BOJAZEN, DA BODO ZDA SPET UVEDLE VIZUM ZA SLOVENIJO

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji se nadaljujejo razprave o polpretekli zgodovini, zlasti o pobojih in drugih genocidnih dejanjih med drugo svetovno vojno in po njej, ter v zvezi s tem o pogojih in možnostih za narodno spravo. Toda še zmeraj gre po večini le za načelna opredeljevanja in verbalna zagotovila političnih strank, da podpirajo oziroma se zavzemajo za sprejem deklaracije o spravi. Postopno se ustvarja vzdušje, ki bi nemara lahko prispevalo k takemu dejanju. Ob prazniku spomina na mrtve, 1. novembra, sta, denimo, državni poglavar Milan Kučan in predsednik parlamenta Borut Pahor prvič uradno položila vence tudi na obeležje v nekdanjem taborišču smrti v Teharjah pri Celju, odkoder so odpeljali na morišče še zmeraj neznano število iz Koroškega vrnjenih domobrancev in njihovih svojcev. Na žalni slovesnosti na Žalah v Ljubljani, ki jo po tradiciji prireja organizacija Združeni ob lipi sprave, pa je bil prvič prisoten tudi častni vod slovenske vojske.

Nov poizkus sprejetja deklaracije o narodni spravi bi seveda morali pričeti poslanci v državnem zboru, kar naj bi se po izjavi njegovega predsednika Boruta Pahorja kmalu zgodilo. Do narodne sprave, ki je v tem času morda najbolj aktualna politična tema v Sloveniji, se je v svojem razmišljanju, ki je bilo objavljeno v petek, 2. novembra, na spletni strani vlade opredelil tudi premier dr. Janez Drnovšek. Zapisal je, "da so se v Sloveniji pojavila nova spoznanja o množičnih grobovih iz polpretekle zgodovine, ki nas ponovno silijo k razmišljanjem o naši preteklosti, o njenih temnih in tragičnih straneh. Zgodovinarji in drugi strokovnjaki bodo morali bolj natančno pregledati dogodke po drugi svetovni vojni na slovenskih tleh. Pričakujem, da bo razprava kljub razumljivemu čustvenemu naboju potekala strpno, z zmožnostjo vsaj nekoliko razumeti tedanje zgodovinsko brezno, v katero se je pred dobrega pol stoletja pogreznila vsa Evropa, ves svet. Samo narod, ki se je pripravljen soočiti s svojo celotno zgodovino, je velik narod. Napočil je čas, da tudi slovenski narod postane velik evropski narod. Z umirjenim pristopom, medsebojno strpnostjo in premišljenostjo, odločnostjo in pogumom, ki ga premoremo, nam bo zagotovo uspelo prestopiti prag zrelih evropskih narodov".

Iz kronike pomembnejših dogodkov v preteklih dneh navajamo kritiko koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja zoper avstrijske člane nedavno ustanovljene slovensko-avstrijske komisije zgodovinarjev in pravnikov, ki preučujejo in obravnavajo odnose med državama v prejšnjem stoletju. Po njegovem "so vsi avstrijski člani komisije, z izjemo dveh zanesljivih Koroščev, rekrutirani iz vrst nacional Slovencev ali agitatorjev, ki so se v preteklosti postavili proti Koroški". Komisija zgodovinarjev in pravnikov po njegovem torej ni primerna, zato koroški deželni glavar, kot je dejal, tudi ne namerava upoštevati njenih rezultatov. Slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel se na Haiderjeve izjave še ni odzval.

Spodbuden pa je drugi dogodek iz avstrijskih dežel Koroške in Štajerske. Tamkajšnja raziskava javnega mnenja je namreč pokazala, da mnenje o Slovencih in Sloveniji ni tako slabo. Tako je na vprašanje, kako se opredeljujejo do članstva Slovenije v EU, 73% vprašanih Koroščev in 70% vprašanih avstrijskih Štajercev odgovorilo, da ga sprejemajo in pozdravljajo.

FINANČNA POMOČ ZDA ZA SPREJEM V ZVEZO NATO

V Sloveniji je javno mnenje z nelagodjem in zaskrbljenostjo sprejelo napovedi, da bodo ZDA v skupino prvih šestih držav (med njimi je tudi Italija), s katerimi bodo domnevno spet uvedle vizume, uvrstile tudi Slovenijo. V nedeljo, 4. novembra, je na obisk, pravzaprav inšpekcijo, prispela delegacija službe za migracije in naturalizacijo ZDA, ki v tem tednu preverja, ali Slovenija še izpolnjuje pogoje za brezvizumski sistem potovanja v ZDA. Gre sicer za redno ugotavljanje izpolnjevanja pogojev, a grenak priokus kljub temu ostaja. Slovensko zunanje ministrstvo se je odzvalo s pomirjevalno izjavo, "češ da glede na ugodne ocene, ki jih je deležen novi slovenski potni list, in na relativno majhno število tistih primerov, v katerih je potrebno opraviti dodatno preverjanje istovetnosti oseb, ki v ZDA vstopajo s slovenskim potnim listom, kaže, da vizumi za Slovenijo ne bodo ponovno uvedeni. To so domnevno slovenskemu veleposlaništvu v ZDA povedali tudi njihovi ameriški sogovorniki. Ob tem strokovnjaki zagotavljajo, da je novi slovenski potni list skoraj nemogoče ponarediti.

Glede na strateško usmeritev Slovenije, ki se zavzema za vključitev v evro-atlantske povezave, je pomembna vest iz ZDA. Odbor za zunanjo politiko predstavništva doma ameriškega Kongresa (parlamenta) je namreč v petek, 3. novembra, podprl predlog zakona o širitvi zveze Nato. V predlogu tega zakona, ki ga predlaga skupina demokratskih in republikanskih kongresnikov, je zapisano, da se bo Nato leta 2002 na vrhu v Pragi odločil, katere države bo povabil v članstvo te vojaške in politične povezave. Pri tem se pobudniki zakona sklicujejo na zagotovila o sprejemu novih članic, ki sta jih dala prejšnji in sedanji predsednik Združenih držav Amerike, Clinton oziroma Bush. Po omenjenem zakonu bi ZDA državam kandidatkam za sprejem v zvezo Nato zagotovile vojaško pomoč. Slovenija naj bi iz tega naslova prejela 4,5 milijona dolarjev.

PRIREJA JIH GORIŠKI MUZEJ

VRSTA ZANIMIVIH PREDAVANJ

Goriški muzej, ki je v preteklih štirih letih pripravil veliko razstav, izdal več pomembnih publikacij, bil koproducent prvega celovečernega dokumentarnega filma o Goriški od pradavnine do sedaj, vse to za obeležitev tisočletnice prve pisne omembe Gorice, Solkana in Goriške, zaključuje dejavnosti za ta jubilej. Na programu ima še nekaj predavanj.

V torek, 6. novembra, je v gradu Kromberk imel predavanje zgodovinar in univerzitetni docent dr. Stane Granda. Obravnaval je leto 1848 na Goriškem, ko se je začela kazati težnja za oblikovanje slovenskega narodnega programa. Predavatelj, priznani strokovnjak za slovensko zgodovino 19. stoletja, poučuje na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, sicer pa je zaposlen kot znanstveni svetnik na Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) v Ljubljani. V zadnjem obdobju je z novimi raziskavami, tudi arhivskimi, prišel do pomembnih spoznanj v zvezi z dogajanjem v revolucionarnem letu 1848, še posebej v povezavi z gibanjem za Zedinjeno Slovenijo. Ti prelomni dogodki so odmevali tudi na Goriškem in prav ta vidik je osvetlilo predavanje dr. Staneta Grande v gradu Kromberk.

Naslednje predavanje bo v torek, 20. novembra zvečer, v gradu Kromberk imel Silvo Torkar. Obravnaval bo stara predkrščanska slovenska imena v slovenskih priimkih v zahodni Sloveniji. Zadnji dogodek, ki ga bo pripravil Goriški muzej v počastitev tisočletnice prve pisne omembe Gorice, Solkana in Goriške, bo predavanje prelata in zgodovinarja Franceta Kralja, profesorja na škofijski gimnaziji v Vipavi. Imel ga bo v torek, 11. decembra zvečer, obravnaval pa bo 250-letnico ustanovitve goriške nadškofije.

M.

POLEMIKE O BODOČI UNIVERZI NA PRIMORSKEM

MORDA VENDARLE SPORAZUM

Polemike med mestno občino Nova Gorica in tamkajšnjim visokošolskim zavodom Politehnika ter mestno občino Koper in občinama Izola in Piran, o statusu, značilnostih in organizaciji prihodnje univerze na Primorskem, so se v zadnjih dneh sicer nekoliko umirile, a stališča do omenjene aktulane teme so za zdaj ostala nespremenjena.

Potek dogodkov je naslednji. Ministrica za šolstvo, znanost in šport, dr. Lucija Čok, ki je več let delovala na visokošolskem področju v Slovenski Istri, in zato nekateri menijo, da je o zadevi pristranska, je občinam ob obali in mestni občini Nova Gorica poslala predlog odloka o ustanovitvi univerze na Primorskem. Zasnovala ga je posebna delovna skupina strokovnjakov iz Ljubljane in Kopra, njen član pa je bil tudi pesnik, kulturni delavec in politik Ciril Zlobec. Po predlogu odloka naj bi nova visokošolska ustanova delovala na obalnem območju (torej v Kopru, Izoli, Portorožu in Piranu) in na Goriškem, njeni ustanovitelji pa bi bili država in lokalne skupnosti v Kopru, Izoli, Piranu in v Novi Gorici. V Novi Gorici mestni svet takšne zasnove nove univerze ni sprejel. Po mnenju svetnic in svetnikov, pa tudi zavoda Politehnika, bi moral odlok natančno določati, da bo ustanovljena sicer enotna univerza na Primorskem, toda z dvema avtonomnima središčema, ki bi bila v Slovenski Istri in v Novi Gorici. Obe ti središči bi bili samostojni pravni osebi. V Novi Gorici tudi nasprotujejo zahtevi županov v Kopru, Izoli in Piranu, da bi sedež univerze (rektorat) moral biti v Kopru, kjer so v ta namen že izbrali prostor. O nastalih sporih in drugih vprašanjih, ki zadevajo predvideno univerzo, so v ponedeljek, 29. oktobra, na izrednem sestanku v Novi Gorici, razpravljali župani devetih občin na Goriškem. V bistvu so soglašali, da podpirajo stališča o novi univerzi, ki so jih sprejeli na zasedanju mestnega sveta mestne občine Nova Gorica. Pri tem so zatrdili, da je visokošolski zavod Politehnika dejansko že univerza, čeprav nima javnopravnega statusa. Kljub omenjenim in drugim pridržkom pa so župani vendarle menili, da bi morali nastale nesporazume oz. spore premostiti. Univerza je namreč preveč pomembna in dragocena pridobitev, da bi z njo manipulirali in jo izrabljali v prestižne, strankarske ali politične namene. Župani občin Nova Gorica, Brda, Bovec, Kanal ob Soči, Kobarid, Idrija, Miren-Kostanjevica, Šempeter-Vrtojba in Tolmin, so imenovali posebno skupino svojih predstavnikov, ki bo poskušala doseči spremembe nekaterih zamisli in predlogov v omenjenem osnutku odloka o univerzi na Primorskem. Po mnenju županov bi morala novo visokošolsko ustanovo ustanoviti in financirati le država, kot je to v primeru sedanjih univerz v Ljubljani in Mariboru. Občine bi sicer lahko sodelovale pri financiranju, vendar le prostovoljno kot darovalec (donator) sredstev. Po mnenju županov devetih občin sedež bodoče univerze ne bi smel biti v Kopru ali Novi Gorici. Odločili naj bi se morda za Sežano, ki je zunaj obeh predvidenih visokošolskih središč, to je Slovenske Istre in Goriške.

Župan mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan je v pogovoru s sodelavcem našega časnika izrazil pričakovanje, da bodo nastali spori oz. nesporazumi kmalu rešeni, s čimer bi nastale možnosti, da bi nov visokošolski zavod z enakopravnima in avtonomnima središčema v Kopru in Novi Gorici pričel delovati, kot je predvideno, ob začetku novega študijskega leta 2002/03.

M.

PDG NA GOSTOVANJU V BEOGRADU

PLEŠASTA PEVKA SPET NA ODRSKIH DESKAH

IVA KORŠIČ

Potem ko je šesterica imenitnih igralcev (Janez Starina, Ivo Barišič, Radoš Bolčina, Iztok Mlakar, Stane Leban in Peter Musevski) v soboto, 27. oktobra, spet očarala domače gledalce z enkratno interpretacijo *Plešaste Pevke* Eugena Ionesca, kralja gledališča absurda, v režiji genialnega Vita Tauferja, se je odpravila z drugimi člani ansambla PDG na prvo gostovanje v letošnji sezoni. Tudi letos ima namreč PDG poleg rednega sporeda v načrtu bogat mednarodni program izmenjav predstav in predstavitev svojih del na tujih odrih. V četrtek, 1. t. m., je odpotovalo v Zvezno republiko Jugoslavijo. V dveh beograjskih gledališčih, Ateljeju 212 in Jugoslovanskem dramskem gledališču, je odigralo tri predstave. V petek je čudoviti, zgoraj omenjeni igralski sekstet predstavil Ionescovo *Plešasto pevko* v Ateljeju 212. Tako je tudi na tem odru zaživela ena od največjih uspešnic Primorskega dramskega gledališča. Od premiere 20. aprila 1995 je doživela na domačih in tujih odrskih deskah, tudi na mednarodnih festivalih po Evropi in Južni Ameriki, že 133 ponovitev, ki si jih je ogledalo 38.000 gledalcev. Na vseh nastopih je požela laskave pohvale zaradi brezhibne igre izvajalcev in izvrstne režije.

V istem beograjskem gledališču so v soboto, 3. t. m., igralci Peter Musevski, Lara Jankovič, Marjuta Slamič, Rastko Krošl, Iztok Mlakar, Helena Peršuh, Ana Facchini, Alida Bevk, Danijel Malalan, Radoš Bolčina, Vojko Belšak in Gregor Geč odigrali pod Tauferjevo režijsko taktirko vročekrvne Goldonijeve Zdrahe, ki so imele kar dve premieri, poletno v Piranu na Primorskem poletnem festivalu, jesensko pa septembra v domačem gledališkem hramu.

V nedeljo, 4. t. m., so novogoriški dramski umetniki nastopili z dramo Kralj umira, ki je doživela premierno uprizoritev v minulem februarju v pretresljivi režijski zamisli Diega de Bree, v Jugoslovanskem dramskem gledališču na malem odru, ker je velika dvorana zaprta zaradi obnovitvenih del.

S tem prvim gostovanjem začenja PDG svoje mednarodno dramsko popotovanje, ki se bo v januarju 2002 nadaljevalo z obiskom Argentine, Čila in Venezuele s predstavami *Hamlet*, *Kralj umira* in *Zdrahe*, Prage in Litve z deloma *Plešasta pevka* in *Kralj umira*, Dubrovnika in otoka Hvar z *Zdrahami*. *Dogodek v mestu Gogi* pa bo zaživel v Zagrebu, na Reki, v Brnu in Krumlovu (Češka). Na pot bo krenila tudi otroška predstava *Pingvin Cofek*, ki bo razveselila otroke v Splitu in Makarski.

SLOVENSKI PRAVOPIS 2001

ŠE ČAS ZA PREDNAROČILA

V četrtek, 15. novembra, bo izšel nov slovenski pravopis 2001, temeljno delo za preučevanje in uporabo slovenskega jezika. Knjiga bo obsegala kar 1.824 strani, in sicer pravopisnega slovarja in pravopisnih pravil. Izdala jo bo Založba znanstveno-raziskovalnega centra, ki deluje v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Slovenski pravopis 2001 je moč naročiti v prednaročilu, ki velja do izida, to je do 15. novembra. Stane 17.910 tolarjev, po izidu pa bo cena novega priročnika sodobne slovenščine 23.100 tolarjev. Slovenski pravopis čakamo že več kot trideset let, odločno predolgo, kajti tudi naš jezik se je med tem časom izjemno razvil in seveda tudi spremenil. Pravopis je tokrat dobro in sodobno izdelan in naj bi bil v veljavi več let, desetletje.

Predstavnica založbe Mladinska knjiga v Ljubljani Metka Zver je našega dopisnika v Novi Gorici obvestila, da rojaki in drugi interesenti oziroma uporabniki in ljubitelji slovenskega jezika iz Italije lahko knjigo naročijo ali kupijo v knjigarni Konzorcij na Slovenski cesti 29 v Ljubljani ali pa v najbližjih knjigarnah Mladinske knjige: v domu Knjige v Pristaniški ulici 5 v Kopru ali v Tolminu, na Trgu maršala Tita 19.

ITALIJANSKO PRAVO

REFORMA DRUŽBENEGA PRAVA (6)

DAMJAN HLEDE

Res je, da so včasih zadruge predstavljale le sredstvo za dosego dobičkonosnih ciljev in so delovale na meji med zadružno in dobičkonosno naravo dejavnosti ter jo včasih celo presegale in da je bila potreba po boljši definiciji pravne narave njihove dejavnosti realna, saj je obstoječa ureditev, ki sestoji predvsem iz norm, ki jih vsebujejo civilni zakonik, zakon št. 1577 z leta 1947, zakon št. 59 z leta 1992, zakon št. 266 z leta 1997 (o t.i. mali zadrugi) in člena 58-59 zakona št. 448 z leta 1998, sicer razvejana, a nehomogena. Osnutek 5. člena, ki ga je pripravila prejšnja vladna koalicija, je tudi težil po omejitvah zlorab zadružne družbene oblike, v ta namen pa je predvideval drugačna sredstva: točnejšo definicijo vzajemnosti, ovrednotenje članstva in utrditev sredstev za nadzor, pri čemer naj bi večjo vlogo imele zadružne predstavniške organizacije - konfederacije.

Sedaj pa je razlikovanje med "ustavno priznanimi zadrugami" in drugimi zadrugami zakonsko uvedeno. To pomeni, da bodo obstoječe davčne olajšave pripadale samo prvi kategoriji. To pravilo bo seveda začelo veljati, tako kot vsa reforma, o kateri govorimo, takrat ko bo vlada izdala izvajalne odloke. Slednji bodo z ozirom na zadruge morali - poleg naročil, ki jim jih zakon izrecno določa - natančno določiti predvsem različne slučaje, v katerih pri različnih zadrugah lahko ugotovimo obstoj pogojev za vključitev v prvo kategorijo (dejavnost mora biti pretežno v korist članov ali mora biti izvedena pretežno z njihovo delovno silo).

Za te zadruge bo, dalje, predvidena večja možnost udeleženosti članov pri sklepih občnega zbora in večje možnosti za njihov notranji nadzor nad upravo. Reforma zakonsko uvaja tudi pojem grupacije zadrug. Gre za pozno civilnopravno priznanje stvarnosti, ki že obstaja, čeprav je dosti bolj razširjena pri kapitalskih družbah. Pooblastilo zakona pa je precej splošno, kar se za tako delikatno področje ne preveč spodobi. Določeno je namreč zgolj, naj vlada pravno uredi grupacije zadrug z ozirom na njihovo "enotno upravo". Bolj resno bi bilo, ko bi nudila kakšno merilo, po katerem rešiti najbolj kočljiva vprašanja, ki se v praksi postavljajo pri tem pojavu, in sicer konflikt interesov ter varstvo članov, ki so v manjšini v t.i. kontroliranih družbah znotraj grupacije. Nekaj več določil je predvidenih za ureditev pojava grupacij nasploh (10. člen zakona o reformi), a vseeno je občutek ta, da je bila dana izvajalnim normam prevelika diskrecionarnost.

Za ustavno nepriznane zadruge, za katere se je že uveljavil naziv "nekrepostne zadruge", je izrecno predvidenih nekaj pravil, med katerimi je eno precej revolucionarno. Predvidena je namreč možnost izjem načelu t.i. kapitarnega glasovanja, po katerem vsakemu članu zadruge pripada samo en glas, ne glede na vrednost njegovega deleža ali na število njegovih delnic in ki je doslej predstavljalo pravo dogmo civilnopravne ureditve zadrug. Tovrstna izjema bo možna z ozirom na "interes vzajemnosti" zadružnega člana in na "naravo" t.i. člana-financerja.

DALJE

KIWI, VSE BOLJ RAZŠIRJEN TUDI PRI NAS

SOČEN JESENSKI SADEŽ

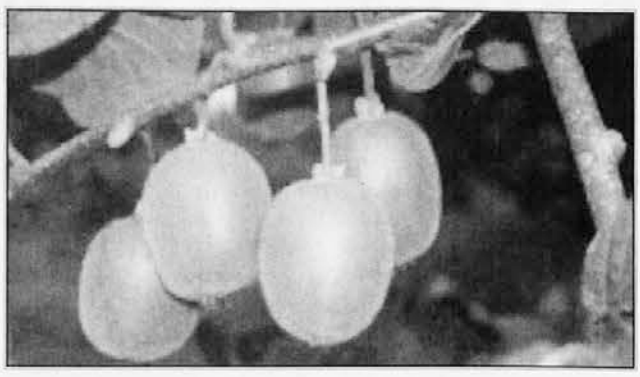

Med jesenskimi sadeži ima gotovo posebno mesto actinidia, ki je bolj poznana z imenom kiwi. Pri tej sadni vrsti je obiranje gotovo eno najbolj zahtevnih opravil, ker je treba ta sadež, glede na tržne razmere in možnosti skladiščenja, pobrati ob pravem trenutku. Kiwi ne zori enakomerno, zato je tudi težko določiti najugodnejši trenutek za bero. Osnovno pravilo pravi, da je najbolj ugoden čas za pobiranje kiwija, tako da mu zagotovimo daljšo obstojnost in uravnovešeno medenje, ko doseže ali preseže sladkorna stopnja v sadežih 8% brixa. Če bi plodove pobrali, preden dozori do te stopnje, recimo ko ima 5 do 6% brixa, bi tvegali, da se nam plodovi med skladiščenjem osušijo, da ne dozorijo na enakomeren način, da ostane meso preveč kislo in brez dobrega, plemenitega okusa in vonja. Sladkorno stopnjo merimo s posebno napravo, ki ni pretirano draga in ki jo lahko uporabljamo tudi v vinogradništvu. Gre za refraktometer, se pravi napravo, ki deluje na osnovi različnega lomljenja sončnih žarkov na kapljico soka določene sadne vrste. Najbolj ugoden čas za pobiranje bomo določili tako, da bomo ocenili sladkost plodov na določenem odstotku rastlin na celotni površini. S pobiranjem bomo začeli, ko bo vreme suho in bodo tudi plodovi osušeni, kajti, če skladiščimo mokre ali vlažne plodove, tvegamo, da jih napade kaka plesen. Sadeže moramo odrezati pri peclju in sproti ločiti slabo razvite, ranjene ali obolele plodove, da ne bi začeli gniti. V tem smislu moramo tudi sproti polagati plodove kiwija v nizke zabojčke, tako da se ne bodo dotikali in da jih bomo nato lahko skladali najprej ob prevozu, nato pa tudi v samem skladišču. Kiwi ni posebej občutljiv za daljšo dobo spravila. Primeren je vsak svež in temen prostor, ki naj bo tudi primerno zračen, idealna temperatura za dolgo ohranjanje plodov pa je od 2 do 3 stopinje C. Seveda si želimo, da bi ti plodovi trajali čim dlje. Zato moramo paziti, da v prostoru, kjer skladiščimo acitnidio, ni spravljeno drugo sadje, zlasti ne smemo v istem prostoru hraniti jabolk, ker to sadje pri zorenju izločuje hlape etilnega alkohola, ki pospešuje hitro zorenje kiwija. Prav to dejstvo lahko izkoristimo v pozitivnem smislu. V primeru, da smo v trgovini dobili zelene plodove kiwija, jim bomo v zabojček ali vrečko dodali eno ali dve jabolki, ki bosta pospešili zorenje.

Ko oberemo actinidio, moramo poskrbeti za primerno jesensko gnojenje. V primeru, da razpolagamo z zrelim hlevskim gnojem, bomo okrog vsake rastline raztrosili kakih 30 do 40 kg gnoja, na površino do 2 metrov okrog rastline, če nimamo gnoja pa bomo v jesenskem času raztrosili dober kilogram umetnega gnojila, v katerem naj bo vsaj 50% fosforja, dobrih 40% kalija-50, ostali odstotki pa so lahko druge mineralne snovi. Vsekakor je potrebno paziti, da med elementi ni pripravkov, ki bi vsebovali apno, da ni tomaževe žlindre in tistih kombiniranih gnojih, ki v sicer minimalnih odmerkih vsebujejo klor. Preden bo pritisnil mraz, pa bomo debla actinidie zaščitili tudi s koruznico ali s papirjem ali kako drugo snovjo, ki jih bo zaščitila pred mrazom.

SLOVENIJA

ZAČETEK MARTINOVANJ V SLOVENIJI

V NOVI GORICI RAZGLASILI VINSKO KRALJICO SLOVENIJE ZA LETO 2002

Povsod v Sloveniji, zlasti pa seveda v vinorodnih krajih, bodo tudi letos tradicionalna martinovanja, kjer krstijo novo vino. God svetega Martina je sicer v nedeljo, 11. novembra, toda družabne prireditve v njegovo čast se bodo po večini pričele že v četrtek in bodo trajale do sobote, 10. novembra.

Ob tem navajamo, da je sodelavec Goriškega muzeja Andrej Malnič v zborniku muzeja, ki je izšel pred dnevi, obširno in natančno opisal tradicijo praznovanja martinovega in druge navade povezane z vinogradništvom in vinarstvom v obširnem članku, ki ima naslov *Trta in vino v slovenskem ljudskem izročilu*. Omenjeni raziskovalec zgodovine vinogradništva in vinarstva v Sloveniji, posebej pa na Primorskem, poudarja, "da v vinorodnih deželah vino ni le najpomembnejša vsakdanja in praznična pijača, brez vina bi tudi številne šege in navade bile ob barvitost, marsikdaj bi izgubile smisel ali bile celo povsem odveč. Simbolna vrednost vina je za šege in navade često odločilna. Glede krsta vina ob sv. Martinu avtor omenjenega članka v zborniku Goriškega muzeja zatrjuje, "da je kot v mnogih drugih primerih omenjeni krščanski svetnik tudi tu prekril in zatrl pravzaprav neko starejšo pogansko navado. Jeseni so bila namreč pri poganih v navadi slavja in pojedine v zahvalo za dobro letino, v zimskem času pa so indoevropska ljudstva praviloma obredno pila na čast svojim bogovom. Pitje na čast svetnikov je navedeno tudi v Brižinskih spomenikih".

V organizacijo martinovanj sta se neposredno vključila tudi župana mestne občine Nova Gorica, Črtomir Špacapan, in občine Brda, Franc Mužič. Že sinoči pa so v igralnici Perla v Novi Gorici razglasili in kronali vinsko kraljico Slovenije za leto 2002. To je postala Tjaša Koroša iz Ključarovec pri Ljutomeru, absolventka fakultete za gradbeništvo v Ljubljani. Njena prva spremljevalka bo Saša Jerele iz Brezovice pri Šmarjeških Toplicah, druga spremljevalka pa Tanja Papež iz Morja pri Framu. Nosilec projekta Vinska kraljica Slovenije je Janez Erjavec, direktor Pomurskega sejma, generalni pokrovitelj prireditve pa Branko Tomažič, predsednik uprave družbe HIT.

M.

SLOVENIJA / BOGAT KATALOG

PO VINSKIH POTEH DO PRIJAZNIH LJUDI

V Sloveniji je pred kratkim prvič izšel Katalog vinskih poti, z naslovom *Najlepše poti do prijaznih ljudi*. Izdala ga je Slovenska turistična organizacija, gradivo za besedilo pa je zbrala Poslovna skupnost za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije.

Katalog so že predstavili na mednarodnem turističnem sejmu v Kölnu, ki je bil deležen precejšnjega zanimanja predstavnikov tujih turističnih agencij.

Janez Vrečer, direktor poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije, je ob izidu poudaril, da bo Katalog lahko občutno prispeval k napredku t.i. vinskega turizma, o čemer imajo bogate izkušnje že v Avstriji, ki je sicer po obsegu vinogradov in pestrosti tamkajšnjih vin skromnejša dežela v primerjavi s Slovenijo. Pri sestavi publikacije so upoštevali stroga merila. Katalog opisuje dvajset slovenskih vinskih cest, med katerimi so tudi briška, vipavska, raška in istrska. Predstavljene so tudi štiri kmetije in gostilne, ki niso vključene v vinske ceste, imajo pa podobno ponudbo. Skupaj je v Katalog oz. ob vinske ceste v Sloveniji umeščenih 180 ponudnikov; od vinarjev, vinogradništev, vinotočev, gostiln, turističnih kmetij in vinotek, pa do vinskih kleti. Opremljen je z opisi in značilnostmi vinorodnih območij in značinih vin, predstavljena pa je tudi ponudba pri vseh postajah ob vinskih cestah. Besedila ponazarjajo fotografije znanih avtorjev. Pomembno značilnost pomeni pregled kakovosti vinskih letnikov po posameznih vinorodnih območjih, posebej za bela in posebej za rdeča vina.

Katalog slovenskih vinskih poti je izšel v nakladi 10.000 izvodov, natisnjen pa je v slovenščini in tudi v nekaterih tujih jezikih, med njimi v italijanščini.

M.

Evrokotiček

MARA PETAROS

Naša sodelavka odgovarja na vprašanja o uvedbi evra. Bralce vabimo, naj nam pošljejo svoja vprašanja glede nove valute po e-mailu, faksu, tradicionalni pošti ali telefonu; mi bomo to posredovali naši sodelavki.

Vpr.: Evropsko zvezo sestavlja petnajst držav članic, evro pa bo postal narodna valuta samo za 12 članic Zveze. Zanimalo bi me vedeti, zakaj se ostale države (npr. Velika Britanija in Danska) niso pridružile novemu sistemu. Pa še to: če bomo drugo leto hoteli iti na počitnice prav v Veliko Britanijo ali na Dansko, bomo lahko tam uporabljali evro ali si bomo morali priskrbeti v gotovini tamkajšnjo valuto? Vnaprej lepa hvala za odgovor.

Odg.: Pri Evropski monetarni uniji sodeluje samo dvanajst od petnajstih držav članic Evropske unije. Ko se je leta 1998 začela uvajti skupna evropska valuta, so se nekatere članice odločile, da pri tem ne bodo sodelovale, ker bi morale zaupati celotno monetarno politiko neki zunanji ustanovi. Do 1. 1. 1999 je monetarno politiko vsake države vodila država sama, po uvedbi skupne evropske valute pa to ureja Evropska centralna banka. S tem je država odstopila delček svoje suverenosti neki tuji organizaciji. Ob prvem uvajanju skupne evropske valute so izpadle štiri države: Velika Britanija, Švedska, Danska in Grčija. Čeprav so Velika Britanija, Švedska in Danska izpolnjevale pogoje za sprejem v Evropsko monetarno unijo, se tedaj niso odločile za članstvo. Na Danskem so sicer kasneje izvedli referendum, na katerem so se državljani odločali za vstop v Evropsko monetarno unijo, vendar je zmagalo nasprotno mnenje, tako da bo Danska zaenkrat samo opazovalec. To je sicer zelo čudno, saj so se Danci že leta 1999 odločili za stalen menjalni tečaj med evrom in dansko krono, vendar so hoteli še za nekaj časa ohraniti monetarno samostojnost. V Veliki Britaniji pa referenduma niso niti predlagali, saj Angleži močno nasprotujejo skupni evropski valuti. Grčija v Evropsko monetarno unijo ni bila sprejeta, ker maja 1998 ni izpolnjevala vseh pogojev, ki jih je predvideval pakt stabilnosti. Ker so v naslednjih letih močno napredovali in dodobra sanirali gospodarstvo, so s 1.1.2001 postali polnopravni člani Evropske monetarne unije in se pripravljajo na materialno uvedbo evra s 1. 1.2002.

Ker Velika Britanija, Švedska in Danska niso članice Evropske monetarne unije, si bomo morali za potovanja v te države nabaviti lokalno valuto, kot če bi npr. potovali v Združene države Amerike, v Slovenijo ali na Kitajsko.

11. PODELITEV NAGRAD ŠPORT IN ŠOLA

PRIZADEVNOST V ŠOLI SE SELI TUDI NA DRUGA PODROČJA

Nagrada Šport in šola, ki jo prireja Združenje slovenskih športnih društev v Italiji v sodelovanju s slovenskimi denarnimi zavodi in ki je namenjena dijakom naših šol, ki so se izkazali tako v študiju kot v športu, je letos doživela že enajsto podelitev v torek, 30. oktobra, v dvorani Zadružne kraške banke na Opčinah. Nagrajenih je bilo kar 33 dijakov slovenskih višjih srednjih šol iz Trsta in Gorice (točneje 28 iz Trsta in 5 iz Gorice), ob tej priložnosti pa so tudi podelili diplome udeležencem tečaja fiskale, ki sta ga skupaj priredila ZSŠDI in Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje. Denarne nagrade so prispevale Zadružna kraška banka, Zadružna kreditna banka Doberdob-Sovodnje in Banca di Cividale-Kmečka banka, nagrajenci pa so prejeli v dar tudi izvod Velike knjige slovenskih športnih iger in uokvirjeno vinjeto ilustratorjev Vile&Vampi.

Nagrado Šport in šola so prejeli naslednji dijaki in dijakinje: Aleksija Ambrosi, Mateja Bogatec, Nataša Capponi, Biserka Cesar, Martina Coretti, Denis Cossutta, Karin Crissani, Martina Cumin, Mateja Černic, Denis Doglia, Matteo Feruglio, Jaro Furlani, Erika Gregori, Mitja Guštin, Borut Jogan, Jernej Kapun, Matjaž Kodrič, Martina Lisjak, Nina Luxa, Andrea Matiacic, Boštjan Milič, Katja Peruzzo, Martina Richiardi, Bojan Simoneta, Ivana Sobani, Dario Stjepanović, Kristjan Stopar, Niko Štokelj, Omar Turco, Vlasta Ušaj, Giacomo Vanello Premru, Tamara Visintin in Matjaž Zaccaria. Diplomo o opravljenem tečaju fiskale pa so prejeli: Tomaž Ban, Sonja Doljak, Valentina Gojča, Petra Križmančič, Martin Maver, Andrea Mura, Danilo Peterin, Iztok Prinčič, William Prinčič, Gorazd Pučnik, Zvonimir Simoneta, Ksenja Slavec, Valentina Strain, Rada Subani, Ivica Štok, Aleksij Timeus in Lara Vižintin.

Iz priložnostnih besed predsednika in podpredsednika ZSŠDI Jureta Kufersina in Gorazda Pučnika, ravnatelja ZKB Klavdija Brajnika in ravnateljice SDZPI Tamare Blažina je izhajalo spoznanje, da se mladi ljudje, ki se trudijo v šoli, prizadevno udejstvujejo tudi na drugih področjih, tako v športu kot v kulturi, pri skavtih, tabornikih idr. Kar lepo število odličnjakov (20 do 23 odstotkov) je tudi dobrih športnikov, vsekakor je upati, da bodo mladi športniki tudi po koncu študija in športne kariere ostali še naprej dejavni člani naše narodne skupnosti. Poleg tega je bil na torkovi podelitvi tudi poudarjen pomen izobraževanja odborniških kadrov naših športnih društev.

POMEMBNA ZMAGA ZDRUŽENE EKIPE GOVOLLEY

Goričanke so v gosteh s 3:0 premagale ekipo iz Pordenona, ki je pred tem srečanjem zasedala prvo mesto na lestvici s točko prednosti pred slovensko ekipo. Dekleta so z dobro igro in borbenostjo prepričljivo nadigrale domačinke. Iz tekme v tekmo opažamo, da ekipa Govolley napreduje v igri in v koheziji med igralkami, kar je jamstvo za uspehe v prvenstvu B2 lige. Igralke so vse zelo motivirane in to se opaža tudi na treningih, kjer sta prisotnost in prizadevnost igralk vedno na višku. Prihodnjo soboto se bodo varovanke Govolleya ob 20. uri na domačih tleh pomerile z ekipo iz Feltreja.

PRVA TEKMA TUDI ZA 1.D ŽENSKE EKIPE GOVOLLEY

V petek, 2. t.m., se je začelo prvenstvo v prvi ženski diviziji ekipe Govolley. Ekipo sestavljajo Seculin Chiara, Carrara Monica, Černic Mateja, Corsi Kristina, Lomedico Valentina, Piccoli Lilly, Princi Giada, Severi Tiziana, Sfiligoj Erika, Benedetti Elena, Cumin Martina ter Černic Karolina. Trener ekipe je Paolo Spazzapan. Prvo tekmo so dekleta igrala borbeno; bila je v domači telovadnici proti U.S. Azzurra. Dekleta so bila prva dva seta precej zmedena. Po rezultatu 2:0 so dobile zopet zaupanje vase in rezultat izenačile. V time-breaku pa jim je zmanjkalo moči in set izgubile. Tekma se je zato končala z rezultatom 3:2, a žal ne za dekleta Govolleya. Ker pa se je prvenstvo komaj začelo, še ne moremo potegniti nobenih zaključkov, lahko pa dekletom voščimo uspešnejše nadaljevanje in še lepši zaključek. *KD*

32. MARATON V NEW YORKU

SKUPNO TEČEMO!

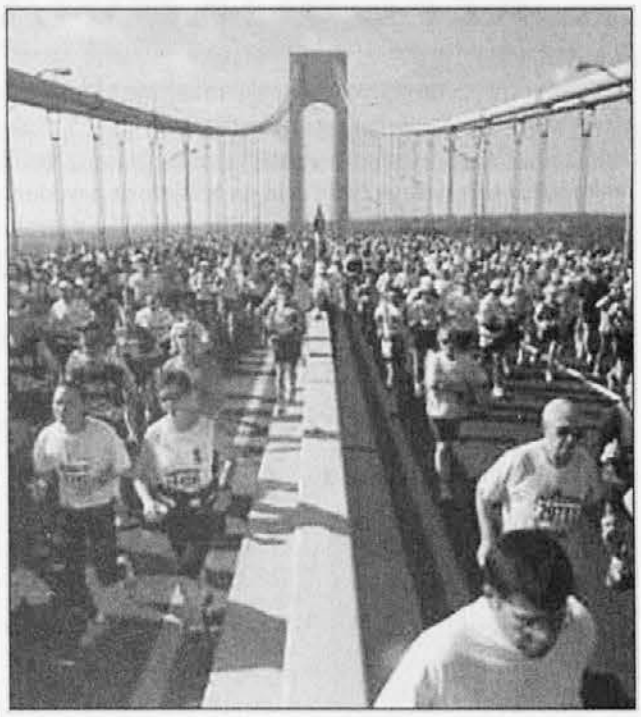

Teklo je trideset tisoč udeležencev iz petdesetih ameriških in sto tujih držav, tekli so 104 gasilci, 85 vojakov, 75 poštarjev, 329 policistov in še odvetniki, delavci, mamice in otroci, ljudje na vozičkih in z berglami, tudi muslimani; marsikdo je na nadlaktu nosil črn trak... Sredi množice so tekli tudi agenti investigacijske službe FBI, teklo je deset očetov, katerih otroci so se najavili že pred dvema mesecema, a so umrli tistega nesrečnega 11. septembra letos v srcu Manhattana, ko so jih tisoči ton cementa pokopali žive. Teklo je tudi sedemindvajsetletno dekle, uslužbenka CBS, okužena z vraničnim prisadom. Vsi skupaj, simboli Združenih držav Amerike po usodnem 11. septembru, so želeli jasno pokazati, da zle sile lahko tudi do tal poderejo najvišje ameriške stolpnice, da pa nikdar ne bodo mogle ukloniti ameriškega naroda, ki je iz terorističnih atentatov izšel še bolj združen, ponosen in močan.

Skupno tečemo (United we run): to je bilo geslo 32. newyorškega maratona, najbolj znane tovrstne svetovne prireditve, ki vsako leto privabi v mesto na vzhodni obali nove celine na tisoče udeležencev iz vsega sveta. Tek predstavlja ponavadi pravi triumf individualizma, saj se ga udeležujejo tudi znane osebnosti; letos pa se je spremenil v pravo manifestacijo enotnosti in podpore žrtvam atentatov ter njihovim svojcem. Tokrat niso tekli zase, ampak za druge, čeprav so vedeli, da se jim lahko zgodi kaj hudega, če "gospodje terorja" pripravljajo svoje kamikazeje ali usodne bele praške... Prisotni so hoteli tokrat na poseben način dokazati vsemu svetu, da se strah lahko premaga, da je solidarnost dobromislečih večja od groženj temnih sil. Morje množice se je, kot ponavadi, začelo premikati od slavnega mosta Verrazzano (na veliki sliki) dalje in se dotaknilo četrti Manhattan, Brooklyn, Queens, Bronx. Vsi so nemo strmeli v praznino, ki je ostala na mestu, kjer sta še pred dvema mesecema stala mogočna stolpa.

Ob progi sta na pločnikih podpirala udeležence vsaj dva milijona gledalcev in radovednežev, ki so hoteli na svoj način podpreti pobudo, z ameriškimi zastavicami, majicami z ameriškimi simboli in fotografijami pogrešanih. Prvič je maraton spremljalo kar štiri tisoč predstavnikov oboroženih sil, ki so izvajali že nekaj dni prej nadvse strog nadzor nad vsemi morebitnimi cilji novih atentatov, zlasti na petih mostovih ob progi in tam, kjer se je zbiralo največ ljudi. Prav v tistih dneh je namreč šejk črnega terorja Osama Bin Laden grozil z zaostritvijo t.i. svete vojne in maščevanjem nad vsemi Združenim državam Amerike naklonjenimi narodi. In vendar maraton ni odpadel, obratno: bil je velik in pomemben dan za ZDA, hkrati dan spomina in dan upora.

Prvi je prerezal trak Tesfaye Jifar, petindvajsetletni tekač iz Etiopije, ki je tokrat prvič obiskal New York in celo potolkel rekord, saj je pretekel razdaljo 42.195 m v dveh urah, sedmih minutah in 43 sekundah. Za nagrado bo prejel približno 280.000 milijonov lir in avtomobil. Omenimo, da je med drugim potekal tudi poseben maraton, posvečen prizadetim oz. hromim; prva se je uvrstila 27-letna Francesca Porcellato iz kraja Castelfranco Veneto. Skupno so tekli in župan Rudy Giuliani je na cilju v Central Parku z zadovoljstvom izjavil: "Ni nas strah in to želimo pokazati vsemu svetu!"

DD

IZŠEL JE ZBORNIK SLOVENSKEGA ŠPORTA V ITALIJI 2001

V Boris Sport's Clubu v športnem centru Ervatti pri Briščikih so v torek, 6. t.m., predstavili nov Zbornik slovenskega športa v Italiji 2001. Avtor zbornika je tudi tokrat neutrudni časnikar in športni delavec Branko Lakovič. Publikacija obsega več kot 350 strani in zaobjema kar dve športni sezoni, ker lani zbornik ni izšel, saj je bil avtor Lakovič preobremenjen s sestavljanjem knjige o zamejskih državnih reprezentantih. Zbornik se tako v zgoščeni obliki dotika pomembnih dogodkov za slovenski šport v Italiji v sezonah 1999/2000 in 2000/2001, dalje posveča pozornost najzaslužnejšim športnikom in športnim delavcem, na koncu pa obširno poroča o delovanju posameznih slovenskih športnih društev v Italiji. Več o zborniku v prihodnji številki.

AKTUALNO

LJUDSKI MISIJON OD 21. DO 28. OKTOBRA

PASTORALNI MISIJON V ZGONIKU

Tako smo pomenovali ljudski misijon, ki je bil v naši župniji od 21. do 28. oktobra letos. Dali smo mu predvsem pastoralni pomen, ker naj bi zaobjel vse vernike, ki se pripoznavajo kot sestavni del župnijskega občestva. Seveda so bili povabljeni tudi tisti, ki so oddaljeni, toda niso prišli. Otroci so pravočasno ponesli vabila po vsej župniji.

Za geslo tega pastoralnega misijona smo izbrali besede iz Sv. pisma: Tvoje obličje, Gospod, naj spoznam!

Ves teden je bil pri nas in vodil misijon misijonar p. Andrej Božič iz Vipavskega Križa. Vsak večer je zbrano, lepo in zanimivo nagovarjal vernike pri sv. maši. Vpletal je tudi dogodke iz svojega življenja, ki ga je 44 let preživel v Braziliji, od teh polovica kot predavatelj na univerzah in visokih šolah, polovico let pa med Indijanci ob Amazonki. Obiskal je tudi družine, čeprav vseh ni mogel, ker je vedno bil lepo sprejet in se je pogovarjal z vsemi. Srečal se je tudi z odraslimi, otroki in mladino v župnišču, kjer je vedno pritegnil pozornost in zanimanje za svoje podajanje misli in dogodivščin. Prisrčno je bilo tudi srečanje z bolniki po domovih, kjer jim je prinašal sv. obhajilo in opogumljajočo besedo. Imeli smo tudi molitveno uro in spokorno bogoslužje. Udeležba ni bila vedno zadovoljiva. Kljub temu je pastoralni misijon pomenil duhovno prenovo in dal spodbudo za nadaljnje krščansko pričevanje v tem našem cerkvenem občestvu.

Nedeljska zaključna sv. maša je bila zelo slovesna, voditelj p. Andrej Božič je vodil peto sv. mašo in cerkveni pevski zbor je ubrano in lepo prepeval. Domači župnik Jože Markuža se je zahvalil misijonarju za vse njegovo delo, požrtvovalnost in spodbudne besede ter ga povabil, naj ob bližnji svoji zlati maši ponovno obišče zgoniško župnijo. Zahvalil se je tudi vsem gostiteljem in dobrotnikom, udeležencem pastoralnega misijona, pevcem in gospem, ki so okrasile cerkev ter pripravile po sv. maši vse, kar je bilo potrebno za družabnost v župnišču. Tako se je spet nudila priložnost, da smo se skupno pogovarjali in se veselili tega časa milosti, miru, sprave in odpuščanja. Upajmo, da bo pastoralni misijon obrodil tudi duhovne sadove. Zahvalna pesem ob koncu sv. maše je bila zahvala dobremu Bogu za vse prejete milosti in za ugodno vreme, ki je spremljalo ves misijonski čas. Zadnji misijon v zgoniški župniji je bil pred 26. leti za sveto leto 1975. V prihodnje bi morali poskrbeti, da bo ljudski misijon vsaj vsako deseto leto in ob izrednih verskih spominskih dogodkih ali obletnicah ob verskih jubilejih.

JM

V CERKVI V ŠTIVANU

DEKANIJSKO SREČANJE PEVSKIH ZBOROV

V novi štivanski cerkvi, tisti z Goršetovim Angelom miru na južnem zunanjem vogalu cerkve, je bilo v nedeljo, 4. t.m., pod večer drugo dekanijsko srečanje pevskih zborov v organizaciji domače župnije sv. Janeza Krstnika in s sodelovanjem Zveze cerkvenih zborov iz Trsta ter Fantov izpod Grmade **(na sliki, arhivski posnetek)**. V uvodnem pozdravu je domači župnik g. Giorgio Giannini poudaril pozitivnost takih srečanj, ki naj spodbujajo organiste in pevce, da vztrajajo pri svojem poslanstvu. Nastopila sta ženska cerkvena zbora iz Štivana in Mavhinj, prvega vodi Olga Tavčar, drugega pa Majda Pertot Legiša, pel je nato ženski zbor Devin, ki ga vodi Herman Antonič, pod vodstvom Iva Kralja pa sta nastopila mešani farni pevski zbor iz Šempolaja in moški zbor Fantje izpod Grmade, ki ju je na orgle spremljala Rosanda Kralj Gantar. Večer je zaključil mešani cerkveni zbor Devin, ki ga vodi Herman Antonič. Med nastopom je povezovalka sporeda Sidonija Radetič prebirala razne odlomke o pomenu in vlogi cerkvenih zborov, ki jim je prvo poslanstvo sodelovanje pri bogoslužju, druga njihova naloga pa ohranjanje pevskega bogastva, ki mogoče ne sodi več v sodobno liturgijo, a pomeni nadvse pomemben delež naše kulturne dediščine. Prebrala je tudi misel muzikologa Eda Škulja, da

petje med liturgijo ustvarja bogoslužni zbor, ki ga sestavljajo verniki, zbrani pri bogoslužju iz notranjih nagibov vere in ljubezni ter pri bogoslužnih opravilih notranj in osebno sodelujejo. Petje v veliki meri pomaga pri ustvarjanju potrebnega ozračja notranje povezanosti, saj glasba sega globlje v srce kot beseda. Zato petje tako močno združuje in povezuje ljudi.

Ob koncu lepega večera z zanimivim sporedom je prisotne v imenu ZCZ nagovorila Berta Vremec, ki je zborom podelila v spomin na srečanje pesmarico z Izborom skladb Staneta Maliča ter nastopajoče povabila k sodelovanju na zborovski reviji Pesem jeseni, ki bo na začetku decembra v Boljuncu.

POZIV SKUPNEGA PREDSTAVNIŠTVA GLEDE POPISA PREBIVALSTVA

PISMO PREDSEDNIKU REPUBLIKE CIAMPIJU

Skupno predstavništvo slovenske manjšine v Italiji je sklenilo začeti z akcijo s protestnim pismo predsedniku republike Ciampiju zaradi zapletov z obrazci za popis prebivalstva. Pismo, ki je na razpolago na sedežih društev, organizacij in pri našem uredništvu, lahko izrežete iz našega časnika in ga pošljete na navedeni naslov. Skupno predstavništvo opozarja, da tudi pošiljke predsedniku republike potrebujejo poštno znamko.

Spošt.

PREDSEDNIK ITALIJANSKE REPUBLIKE

CARLO AZEGLIO CIAMPI

Palača Kvirinala

RIM

Podpisani-a ....., državljan-ka
ime priimek
Italijanske Republike in pripadnik slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, rojen-a v ..... dne ....., stanujoč-a v .....,
občina naslov
protestiram, ker ob letošnjem 14. popisu prebivalstva Zavod ISTAT ni tiskal pol tudi v slovenskem jeziku.

Podpisani-a smatra, da pomeni tako ravnanje hudo kršitev pravice do rabe slovenskega jezika v odnosu z javnimi oblastmi, ki je zajamčena z zakonom.

Podpisani-a trdi, da je takšno ravnanje protizakonito, ker niža raven zaščite slovenščine in Slovencev v Italiji. To je tudi v nasprotju z 8. in 28. členom zakona št. 38/2001. (Zakon o zaščiti slovenske manjšine v Italiji).

.....,
kraj
dne .....

Podpis: .....

* * *

AL PRESIDENTE DELLA REPUBBLICA ITALIANA

CARLO AZEGLIO CIAMPI

Palazzo del Quirinale

ROMA

Il (La) sottoscritto (-a) .....,
nome cognome
cittadino (-a) della Repubblica Italiana ed appartenente alla comunità nazionale slovena in Italia, nato (-a) a ..... il ....., residente a .....
comune indirizzo
..... intende con la presente protestare nei riguardi dell' ISTAT per non aver provveduto, in occasione del 14° censimento generale della popolazione, a stampare i relativi questionari anche in lingua slovena.

Il (La) sottoscritto (-a) ritiene tale comportamento profondamente lesivo del suo diritto all'uso della lingua slovena nei rapporti con le pubbliche autorità), come garantito dalle vigenti leggi.

Il (La) sottoscritto (-a) ravvisa in tale comportamento dell'ISTAT un'illegittima riduzione dei livelli di tutela della lingua e della minoranza slovena in Italia, nonché una violazione degli articoli 8 e 28 della legge 38/2001 recante norme a tutela della minoranza linguistica slovena della regione Friuli-Venezia Giulia.

.....,
località
il .....

Firma: .....

PRISOTEN TUDI PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA RS BORUT PAHOR

POKLON ŽRTVAM V GONARSU

Delegacija Republike Slovenije, ki jo je vodil predsednik Državnega zbora Republike Slovenije Borut Pahor, se je na pokopališču v Gonarsu ob kostnici in spomeniku internirancem na dan Vseh svetih poklonila spominu več kot 400 umrlim slovenskim žrtvam fašističnega nasilja, ki so med drugo svetovno vojno umrli v tem italijanskem koncentracijskem taborišču.

S Pahorjem je bila tudi generalna konzulka RS v Trstu Jadranka Šturm Kocjan, prisotni pa so bili tudi predstavniki novogoriške občine, občine Šempeter-Vrtojba in predstavniki slovenskih borčevskih in veteranskih združenj. Na pokopališče pa je prišla tudi delegacija z Gonarsom pobratene občine Vrhnika, ki jo je vodil župan Vinko Tomšič. Igral je Pihalni orkester Salonit iz Anhovega.

Župan iz Gonarsa Ivan Cignola je prisotne najprej pozdravil in dejal, da sta pokopališče in kostnica v Gonarsu "kraj spomina in bolečine, kraj, ki nas mora danes spominjati hudih časov in žrtev, ki nas opominjajo, da se kaj podobnega ne sme nikdar več pripetiti, saj si moramo vsi narodi prizadevati za spravo in sožitje!" Župan je ob spomeniku žrtvam prebral tudi pretresljivo pismo nekega slovenskega interniranca, ki je pisal svojcem, a so ga takratne fašitične oblasti prestregle, ga cenzurirale in ga pred kratkim našli v vojaškem arhivu v Vidmu. Za kroniko moramo poudariti, da občani Gonarsa že 28 let več kot zgledno skrbijo za spomenik in kostnico žrtev nekdanjega taborišča.

Predsednik DZ RS Borut Pahor se je v svojem nagovoru prav tako spomnil žrtev nasilja med drugo svetovno vojno.

"Danes se na tem mestu spominjamo tistih, ki so dali svoja življenja zato, da mi danes živimo v miru," je dejal Pahor in nadaljeval z mislijo, da "smo danes vsi mi žrtvam dolžniki za mir in svobodo" in si moramo zato prizadevati za trajen mir in sožitje med narodi, za sodelovanje in odpravo pregrad med ljudmi.

"Vojne so nam prinesle toliko zla in vedno so imele namen premikati državne meje, tiste meje, ki jih v Evropski uniji ne bo več, in prav zato naj nam bodo žrtve iz Gonarsa in od drugod opomin, da bomo zmogli graditi strpnejši, svobodnejši svet in se bomo zavzemali za plodno sožitje, spomeniki pa naj vsem služijo za nadaljnje ohranjanje spomina na tiste, ki so zaslužni za našo svobodo."

Poleg slovenske delegacije sta venec ob spomenik žrtvam nasilja v Gonarsu položili tudi delegacija Slovenske kulturno gospodarske zveze, delegacija pobratene občine z Vrhnike, od koder je bilo največ preminulih v Gonarsu; prisotni so bili tudi predstavniki hrvaške države in nekaj internirank v nekdanjem taborišču, ki so v Gonars prišle z Reke.

Generalna konzulka RS Jadranka Šturm Kocjan pa je iz Gonarsa odšla na pokopališče v Gorico, kjer je v spremstvu položila venec pred spomenik padlim in pogrešanim med drugo svetovno vojno.

JUP

PREJELI SMO

LABODJI SPEV

V Demokraciji št. 44 1.novembra 2001 (tudi v Primorskem dnevniku) je bilo objavljeno hvalevredno odprto pismo slovenskim vrhunskim politikom s Kučanom na čelu. Podpisniki so zamejski Slovenci, med njimi kar nekaj imenitnih imen. V tem odprtem čustvenem prikazovanju problemov v zvezi s popisom prebivalstva, ki ga izvaja italijanski urad za statistiko ISTAT, je navedenih kar nekaj "kršitev" londonske spomenice, posebnega statuta iz leta 1954, osimske pogodbe iz leta 1975, razsodb ustavnega sodišča iz let 1982 in 1992 št. 28 ter št. 62 in cela vrsto drugih določil, ki naj bi predstavljala zaščito slovenske narodne manjšine pod italijansko oblastjo. In to kljub posegom SKGZ, SSO ter sedmih županov "dvojezičnih" občin (uradno te občine niso dvojezične, kar zelo nazorno prikazuje prav zadnje ravnanje devinsko-nabrežinskega župana Voccija na področju dvojezičnosti!). Pri italijanskih politikih so protesti omenjenih "krovnih" organizacij prav tako upoštevani kot protesti gibanja proti zatiranju kokoši in zajcev. V vseh povojnih letih smo priče takim protestom z vso "podporo" strank, ki imajo volilna lovišča v slovenskem rezervatu. Nič koliko obljub je bilo danih, na vseh visokih vladnih ravneh (v levih in desnih alternativah). In mi še venomer nasedamo in sprejemamo opravičila, posebno iz levičarskega tabora, ki "dokazujejo" objektivne ovire v izvajanju določb omenjenih sporazumov (dodal bi še mirovno pogodbo iz leta 1947). Kdaj bomo nehali jalovo tarnati? Od konca vojne do danes smo, kar zadeva narodno identiteto (zaradi neuradnosti slovenskega jezika) bistveno nazadovali. Asimilacija se je obnesla tudi v nekdaj čisto slovenskih vaseh. Ali smo se kdaj vprašali, kdo je kriv za tako stanje? Odgovori so na dlani, le pogum je treba imeti in se ne zatekati v molčečnost zaradi ideološke indoktrinacije.

Omenjeni gospodje, katerim je odprto pismo namenjeno, ne bodo prav nič naredili, kot niso tudi tedaj, ko so imeli škarje in platno ter delili Slovence na desne in leve in jih prodajali sosedovim strankam za volilne kunce. Ne smemo pozabiti, da se miselnost teh veljakov ni spremenila po letu 1991, le metoda je prefinjeno drugačna za iste prejšnje cilje. Bolj bomo tarnali nad našo revščino nacionalne istovetnosti, bolj nam bodo obljubljali boljšo bodočnost v okviru svoje utrjene vladavine. Le potrpežljivi moramo biti in vse se bo lepo izteklo, ko bomo vendarle imeli "evroidentiteto" in ne bo več potreben lokalni idiom.

Ker podpisniki omenjajo stanje nemške manjšine na Južnem Tirolskem, naj tudi analizirajo, kako je do takega stanja prišlo. Naj se malo zamislijo, kakšne so bile metode njihove matične države, ki ni izšla iz "avnojskega bratstva i jedinstva".

Italijani bodo v EZ dokazali, da je naša manjšina zavidljivo "varovana in zaščitena" (to bodo potrdili tudi "slovenski" predstavniki - Juri & Co, ki so nam pripravili "španski kompromis" in "zaščitni zakon" in vneto zavračajo vzajemnost z italijansko manjšino v Sloveniji). Omenjeni "gospodje" na čelu Slovenije pa bodo kar naprej širili multikulturnost in čezmejno sodelovanje v neizmernem sožitju in njim prirojenem, v polstoletnem dokazanem "človekoljubju".

Tudi sam se pridružujem protestom z upanjem v uspeh!

PAVEL FERLUGA,
6223 - KOMEN 45

PREJELI SMO

KOMUNIZEM: JE BIL ALI NI BIL?

Po maju 1945 se je v Sloveniji polastila oblasti komunistična partija in jo obdržala vse do osamosvojitve - in je gospodovala samo ona edina!

Večina slovenskih zgodovinarjev, izšolanih po vojni pod vplivom komunistične doktrine, sedaj po osamosvojitvi besede komunistična diktatura skoraj ne uporabljajo in jo raje opišejo z raznimi izrazi. Za zgled - ali kot navodilo - jim je sam državni predsednik - bivši komunist in član bivše komunistične oblasti - Milan Kučan, ki se besede komunizem oz. komunistična diktatura izogiba, kadarkoli omenja tisto obdobje in oblast. Kot dokaz naj bo njegov pozdrav na nedavni proslavi 150-letnice Mohorjeve družbe v Celovcu dne 28. septembra letos. Dejal je: "...Mohorjeve niso zgrešili hudi udarci, namenjeni Slovencem v času nacizma in fašizma in raznarodovalnih pritiskov. Niso se je izognili niti surovi časi medvojnega in povojnega dogajanja med Slovenci ter neprijaznosti ideoloških delitev in nestrpnosti po koncu druge svetovne vojne". Kako premeteno in namerno izbrani izrazi namesto besede diktatura komunistične partije in njene (edine, monopolne!) oblasti!

MK